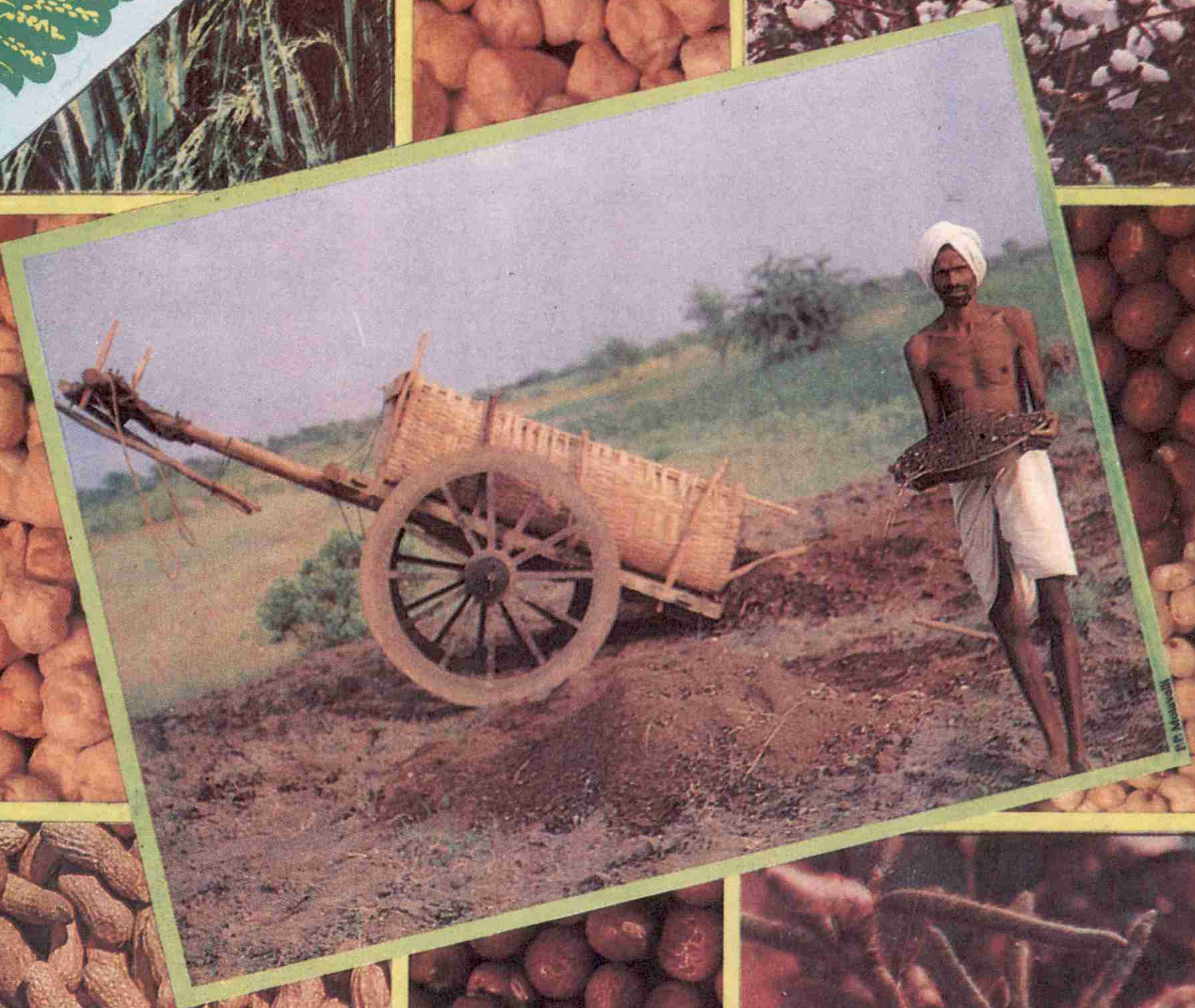

మన రైతుదాత

మన

మాసపత్రిక, జూన్ - 1994

విత్తంబు విభక్తి

రాష్ట్రంలో వివిధ హోల్‌సేల్ మార్కెట్ ధరలు (27.5.94)

[క్వింటాల్ ధరలు రూ.లలో]

సరుకు	స్థలం	కనిష్ట	గరిష్ట	సరుకు	స్థలం	కనిష్ట	గరిష్ట
వడ్లు :				పెసలు :			
స్వర్ణమసూరి	కాకినాడ	446	453	పైబిడ్	ఆముదాలవలస	980	1020
స్వర్ణ	ఏలూరు	413	413	పచ్చవి	నెల్లూరు	975	975
సోనామసూరి	కర్నూలు	570	580	మినుములు :			
కొత్తమొలగొలుకులు	నెల్లూరు	388	412	పైబిడ్	ఆముదాలవలస	860	900
హంస	వరంగల్	315	355	పైబిడ్	ఖమ్మం	1131	1131
హంస	ఖమ్మం	300	320	మిర్చి :			
బియ్యం :				ఎండువి	హైద్రాబాద్	1200	1800
స్వర్ణమసూరి	కాకినాడ	680	700	జి.టి.	వరంగల్	250	1600
కొత్త స్వర్ణ	ఏలూరు	660	660	ఎర్రవి	ఖమ్మం	800	1953
జొన్న :				పసుపు :			
తెల్లవి	నెల్లూరు	280	300	ఫింగర్	దుగ్గిరాల	625	1000
తెల్లవి	వరంగల్	230	270	"	వరంగల్	800	825
రాగులు :				ఫింగర్	నిజామాబాద్	500	950
దేశవాళి	నెల్లూరు	260	266	వేరుశనగ :			
దేశవాళి	ప్రకాశం	280	290	సాధారణ	కర్నూలు	996	1235
స్థానిక	బాడేపల్లి	229	246	సాధారణ	బాడేపల్లి	725	1136
సజ్జ :				సాధారణ	వరంగల్	1160	1160
పైబిడ్	ప్రకాశం	340	340	ప్రొద్దుతిరుగుడు	కర్నూలు	606	1184
పైబిడ్	నెల్లూరు	360	370	ప్రొద్దుతిరుగుడు	వరంగల్	950	1050
కందులు :				ప్రొద్దుతిరుగుడు	ఖమ్మం	1082	1082
సాధారణ	వరంగల్	890	905				
సాధారణ	ఖమ్మం	930	1000				

1994-95 ఖరీఫ్ సీజన్ ప్రవేశించింది. ఇప్పటికే అక్కడక్కడా పడ్డ కొద్దిపాటి వర్షాలకు రైతులు దుక్కులు దున్నుకున్నారు. కాలువలకు నీళ్ళు వదిలితే మాగాణి పంటకు నార్లు పోస్తారు. ఈ తరుణంలో ప్రకృతి సహకారంతోపాటు వ్యవసాయానికి ప్రభుత్వమిచ్చే ప్రోత్సాహాన్ని బట్టి ఉత్పత్తి పెరుగుదల ఆధారపడి వుంటుంది.

గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా మన రాష్ట్రంలో ఆహార దాన్యాల ఉత్పత్తి పడిపోతూవస్తున్నది. ప్రకృతి ప్రతికూలతతో పాటు ప్రభుత్వ విధానాలు కూడా ఇందుకు తోడ్పడ్డాయి. రైతులకు కావలసిన ఉత్పాదనలను (ఇన్పుట్స్) సకాలంలో మేలు రకం వాటిని సరఫరా చేయడం చాలా అవసరం.

గత అనుభవాలను బట్టి చూస్తే రైతులకు నాసిరకం విత్తనాలు, కల్తీమందుల బెడద తీవ్రంగా వున్నదన్న విషయం అందరూ ఎరిగిందే. ప్రభుత్వ ఏజెన్సీలు రైతుల అవసరాల్లో 10 శాతం మాత్రమే తీర్చగలుగుతున్నాయి. ఇవి కూడా ఇటీవల కాలంలో రైతుల విశ్వాసాన్ని కోల్పోతున్నాయి. ఇక ప్రైవేటు కంపెనీలు, వ్యక్తులు అమ్మే విత్తనాలపై ఏ కంట్రోలు లేదు. గత సం కృష్ణా, వరంగల్ తదితర జిల్లాలలో 80 శాతం విత్తనాలు మొలకెత్తలేదని పీర్యాదులందాయి. విత్తన ఖర్చు పద్ధతులు తెలియకపోవడం వలన కూడా రైతులకు కొంత నష్టం జరుగుచున్నది. అలాగే పురుగుమందులు ఏదో ఒక దొంగబ్రాండుతో అమ్మకాలు సాగిస్తుంటారు. ఈ మందులు పనిచేయక చీడపీడలు మరింతగా వ్యాపిస్తుంటాయి. అంతే గాక రైతులు లక్షల రూపాయలు నష్టపోతున్నారు. ముఖ్యంగా మిర్చి, ప్రత్తి రైతాంగం విపరీతంగా ఖర్చు పెట్టాల్సి వస్తుంది. ఇలాంటి సందర్భాలలో నష్టపరిహారంరాదు. కన్స్యూమర్ కోర్టుకు పీర్యాదు చేయాలన్నా తగిన స్పాన్సర్లారాలు రైతుకు లభించవన్న ధైర్యం వ్యాపారస్తులకు వున్నది. కనుక రైతాంగం కూడా ముందు జాగ్రత్త చర్యగా తాముకొన్న సరుకుకు నికార్సైన

రశీదు పొందాలి. ఆయా డబ్బాలు, సంచులపై కంపెనీ పేరు, బ్యాచ్ నెంబరు వగైరా నోట్ చేయించాలి. వాటిని ఆఖరి దాకా దాచిపెట్టాలి. నకిలీ మందులు, విత్తనాలు అమ్మే వ్యాపారస్తులను కనుక్కొని వారిపై వెంటనే రైతులను సమీకరించి అధికారులకు ఫిర్యాదు చేయాలి.

మరో ముఖ్యమైన సరుకు ఎరువులు. ఇప్పటివరకు అందిన సమాచారం ప్రకారం మార్కెట్లో తగినన్ని నిల్వలు లేనట్లుగా తెలుస్తున్నది. స్వదేశీ పరిశ్రమలనేకం మూత పడటం, ఇంకా దిగుమతి జరక్కపోవడం వలన ఎరువులు ధరలు పెంచి బ్లాక్లో అమ్మే ప్రమాదం వున్నది. కావున అధికారులు ముందు చూపుతో వ్యవహరించి రైతులకు కంట్రోలు ధరలకు సకాలంలో ఎరువులు దొరుకునట్లు చూడాలి.

ప్రాజెక్టుల నుండి నీళ్ళు వదిలే సమస్య కూడా జోడవుతున్నది. కాలువలకు రిపేర్లు ఆలస్యంగా చేపట్టి సకాలంలో నీళ్ళు వదలక పోవడం వలన గత రెండు సంవత్సరాల్లో డెల్టా, సాగర్ క్రింద రైతాంగం ఆందోళన చెందిన విషయం తెలిసిందే. కాలువ చివర భూములకు అసలే నీరందవు. కాబట్టి నీటిపారుదల శాఖ అధికారులు సకాలంలో నీళ్ళు వదలడమే గాక చివర వరకు అందేటట్లు వేయి కళ్ళతో కనిపెట్టి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

ఒకవేళ సకాలంలో వర్షాలు పడకపోతే ప్రత్యామ్నాయ (కంటేజెన్సీ) పథకాలను కూడా సిద్ధం చేసుకొని వుంచాలి. అదిగో ఇదిగో అంటూ మాటలతో పాద్దుపుచ్చడం కాకుండా సకాలంలో రైతును ఆదుకుంటేనే ఉత్పత్తి పెరుగుతుంది. రాష్ట్రాభివృద్ధికి అది తోడ్పడుతుంది. చేతులు కాలినాక ఆకులు పట్టుకుంటే లాభం వుండదు. మన ప్రభుత్వానికి ముందు చూపు లేకపోవడం చాలా అనర్థాలు జరుగుతున్నాయి. ఈ లోపాన్ని సరిదిద్దుకొని వ్యవసాయ రంగంపట్ల బాధ్యతాయుతంగా వ్యవహరించాలి.

మన రైతువాణి

(మా స ప త్రి క)

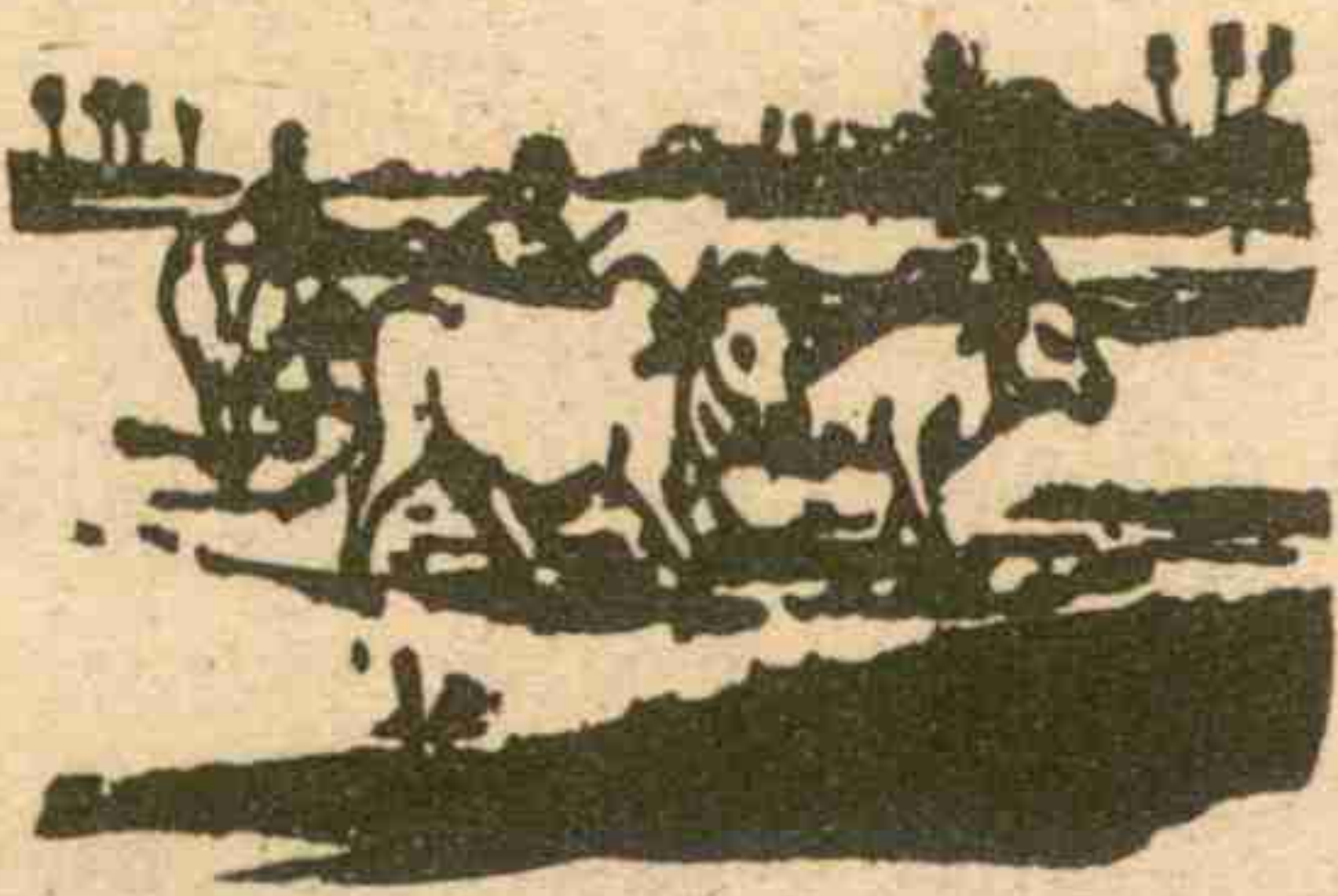
జూన్ - 1994

సంపుటి : 5

సంచిక : 6

వెల రూ : 4-00

పేజీలు : 36

సంపాదక వర్గం :

బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావు

భీమిరెడ్డి నరసింహారెడ్డి

పి. మధు

వి. శ్రీనివాసరావు

(ఎడిటర్)

☎ 235709

చిరునామా :

ఎడిటర్, మన రైతువాణి,
30ఎ, పాత ఎం.ఎల్.ఎ. క్వార్టర్స్,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-29.

గమనిక : చెక్కులు, డిడీలు

'మన రైతువాణి' పేరుతో పంపగలరు.

తోపలి పేజీలలో...

సంపాదకీయం	1
ఖరీఫ్ పైర్ల సాగులో మెళకువలు	3
అధిక దిగుబడికి సత్తి రకాలు	11
సూక్ష్మజీవులపై గుర్తింపతగ్యం	16
నయా వలస దోపిడీ	17
మొక్కజొన్న అధికోత్పత్తికై	19
సార్వలో తెగుళ్లు - నివారణ	23
ఉద్యమ వార్తలు	26
గొర్రెల్లో బ్రూసెల్లా వ్యాధి	27
కరువులో మహబూబ్ నగర్	29
మనం - మన ఆహారం	32

వరి నాల్గు ఆలస్యమైతే...

వరి సేద్యంచేసే చాల ప్రాంతాల్లో నీరు దొరకక లేదా ఇతర కారణాలవల్ల నాల్గు ఆలస్యమయ్యే అవకాశాలున్నాయి. ఇటువంటి ప్రాంతాల్లో దీర్ఘకాలిక రకాలను వేస్తే దిగుబడి తగ్గుతుంది. ఈ ప్రాంతాల్లో మధ్యకాలిక రకాలైన గొట్టం రోగం తట్టుకునే సురేఖ, కావ్య, దివ్య వంటి రకాలతో 20 జులై వరకు నారు పెంచుకోవచ్చు. మడిలో నారు త్వరగా పెరగడానికి 10 రోజుల తర్వాత రెండు కిలోల యూరియా పై మందుగా పల్చగా చల్లాలి. 20 - 25 రోజుల నారుతో నాల్గు పెట్టవచ్చు. నారు పోసిన తర్వాత వర్షాభావ పరిస్థితులు వస్తే నాల్గు లేటు అయి నారు ముదురుతుంది. ఈ సందర్భాల్లో దీర్ఘకాలిక రకాలకు 60 రోజుల నారు వేయవచ్చు. మధ్యకాలిక రకాలకు 50 రోజుల నారు స్వల్పకాలిక రకాలకు 40 రోజుల నారు వాడవచ్చు. అయితే ముదిరిన నారుతో నాల్గుపెట్టినప్పుడు మామూలు దానికంటే ప్రతిమూసకు (కుదురు) 5-6 మొక్కలు వాడాలి. నూచించిన నత్రజని ఎరువును నగం నాల్గుపెట్టినప్పుడు మిగతా సగాన్ని రెండు దఫాలుగా 15 రోజుల వ్యవధిలో వేయాలి.

Laser typesetting at :

SHRAVANI GRAPHICS

3-4-610/3, Narayanguda, Hyderabad-29.

మరియు సాగు మరియు పంటలు

సేకరణ : డా॥ ఎన్. వేణుగోపాలరావు

లాం, గుంటూరు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సాగు చెయ్యబడుతున్న ముఖ్యమైన వరి, అవరాలు, మొక్కజొన్న, జొన్న, సజ్జ, ప్రత్తి, మార్చి వేరు శనగ, సోయా చిక్కుడు, నువ్వు, ప్రొద్దు తిరుగుడు, పసుపు మరియు చెఱకుల వివరాలను ఈ ఖరీఫ్ పంటకాల ప్రారంభ సందర్భాన్ని సునరించి, పునశ్చరణ చేసికొనటం మంచిదిగా భావించి, ఈ వ్యాసం ద్వారా వివరించబడినది.

వరి

సాధారణ భూముల్లో పండించదగిన రకాలు : స్వర్ణ, వజ్రం, చైతన్య, క్రిష్ణవేణి, ప్రతిభ, దాన్యలక్ష్మి, రాశి, ఐఆర్64, యం.టి.యు. 7014, ప్రభాత్, పినాకిని, తిక్కన, పుల్గుణ, బాడవమషూరి, బిపిటి 5204, వరంగల్ 47284, 2400, ఎజ్జమలైలు.

చౌడు భూముల్లో : స్వర్ణ, ప్రకాశ్, చైతన్య, యం.టి.యు. 4870.

శీతనమోతాదు : హెక్టారుకు 50 - 60 కిలోలు. సాధారణంగా చదరపు మీటరుకు 33 కుదుల్లు ఉండేట్లు నాలాలి. అనగా మొక్క మొక్కకు 15 సెం.మీ. మరియు వరనకు వరనకు మధ్య 20 సెం.మీ. ఉండాలి. ఆలస్యంగా నాటేప్పుడు 45-50 మొక్కలు/చ.మీ. ఉండాలి.

నాటే విధానం : 25 రోజులకు మడి నుండి తీసిననారు జూలై 15వ తేదీ లోపు నాటగలిగితే అది సకాలంలో నాటిన పైరుగా భావించవచ్చు. పైపైన నాటడం, కుదురుకు రెండు - మూడు మొక్కల కంటే ఎక్కువగా వాడ కుండా ఉండటం ముఖ్య మెళకువలు.

ఎరువులు : సారవంతమైన (గోదావరి డెల్టా) భూముల్లో హెక్టారుకు 40 కి. నత్రజని + 30 కి. భాస్వరం + 30 కి. ఫాస్ఫోర్ యివ్వగలిగిన ఎరువులు వెయ్యాలి. ఆలస్యంగా నాటితే 60 కి. (రెండు ధఫాలుగా) వరకు నత్రజనినిచ్చే ఎరువులు వెయ్యాలి.

యితర భూముల్లో : 60-80 కి. నత్రజని + 40 కి. భాస్వరం + 30 కి. ఫాస్ఫోర్ నిచ్చే ఎరువులు వెయ్యాలి. (నత్రజని మూడు ధఫాలుగా మరియు ఫాస్ఫోర్ రెండు ధఫాలుగా వెయ్యాలి.) విధిగా 50 కిలోల జింక్ సల్ఫేట్ (హెక్టారుకు) నాటే ముందు వెయ్యాలి.

ఈ మాసపు వ్యవసాయ పనులు

వరి : సార్వా వరినారు వేసే పాలాల్లో ఎరువులు వేయడం, నారుమళ్లలో అంతరకృషి సస్యరక్షణ.

మొక్కజొన్న : ఎరువులు వేసే దుక్కులు దున్నటం, ఖరీఫ్ పంటలకు విత్తడం, సస్యరక్షణ, రెండవ సారి ఎరువు వేయడం.

ప్రత్తి : ఎరువులు వేసే దుక్కులు దున్నటం. విత్తనం వేయడం (-) అంతర కృషి మొక్కలు పలుచన చేయడం.

కాయదాన్యాలు : తక్కువ పంట కాలపు పెసర, మినుము, కంది విత్తుట, అంతరకృషి చేయడం.

పండ్లు : అరటి, మామిడి, జామనార్లు, కొబ్బరికి ఎరువులు వేయడం, రేగు, దానిమ్మ నాల్లు.

కంది : వర్షాలు ఆలస్యం అయినచో కంది విత్తడానికి భూమిని తయారు చేయడం.

కూరగాయలు : బెండ, గోరుచిక్కుడు విత్తుట, గుమ్మడి, సార, కాకర, పొల్ల పాదులు పెట్టడం.

గోగు : రసాయనిక ఎరువులు వేయడం, అంతర కృషి - (-) మొక్కలను పలుచన చేయడం.

ఇక నాల్గకు సిద్ధం... వర్షాలు సకాలంలో వస్తే!

కలుపు మొక్కల అదుపు : హెక్టార్కు కిలో కీలక మందుగల బుల్బాక్లోర్ + కిలో 2, 4 డి.ఇ.ఇ. లను ఇసుకలో కలిపి నాటిన ఐదవ రోజున చల్లాలి. చల్లేప్పుడు పల్చగా నీరుంచాలి. చల్లిన వారం వరకు నీరు బైటకు పెట్టరాదు. తరువాత దశలో అవసరాన్ననుసరించి ఒకటి రెండు సార్లు కలుపు తీయించాలి.

నీరు కట్టుట : వరిసాగులో ముఖ్యమైన విషయం నీరు నిరుకట్టే విధానం. దుబ్బు చిట్టే దశ వరకు 2 - 3 సెం.మీ. లోతు

మించే నీరు ఉంచరాదు. తరువాత దశలో 5 సెం.మీ. లోతుంచే నీరుంచవచ్చును.

చీడపీడల అదుపు : నారు మడిలో ఉల్లికోడు, కాండపు పురుగు, పచ్చదోమ, ఆకు మృగుల వంటివి వచ్చే అవకాశమున్నది. వీటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని విత్తిన వారం రోజుల తరువాత నీరుంచిన మడిలో కార్బో ఫ్యూరాన్ గుళికలు హెక్టార్కు 15 కిలోల వంతున చల్లాలి.

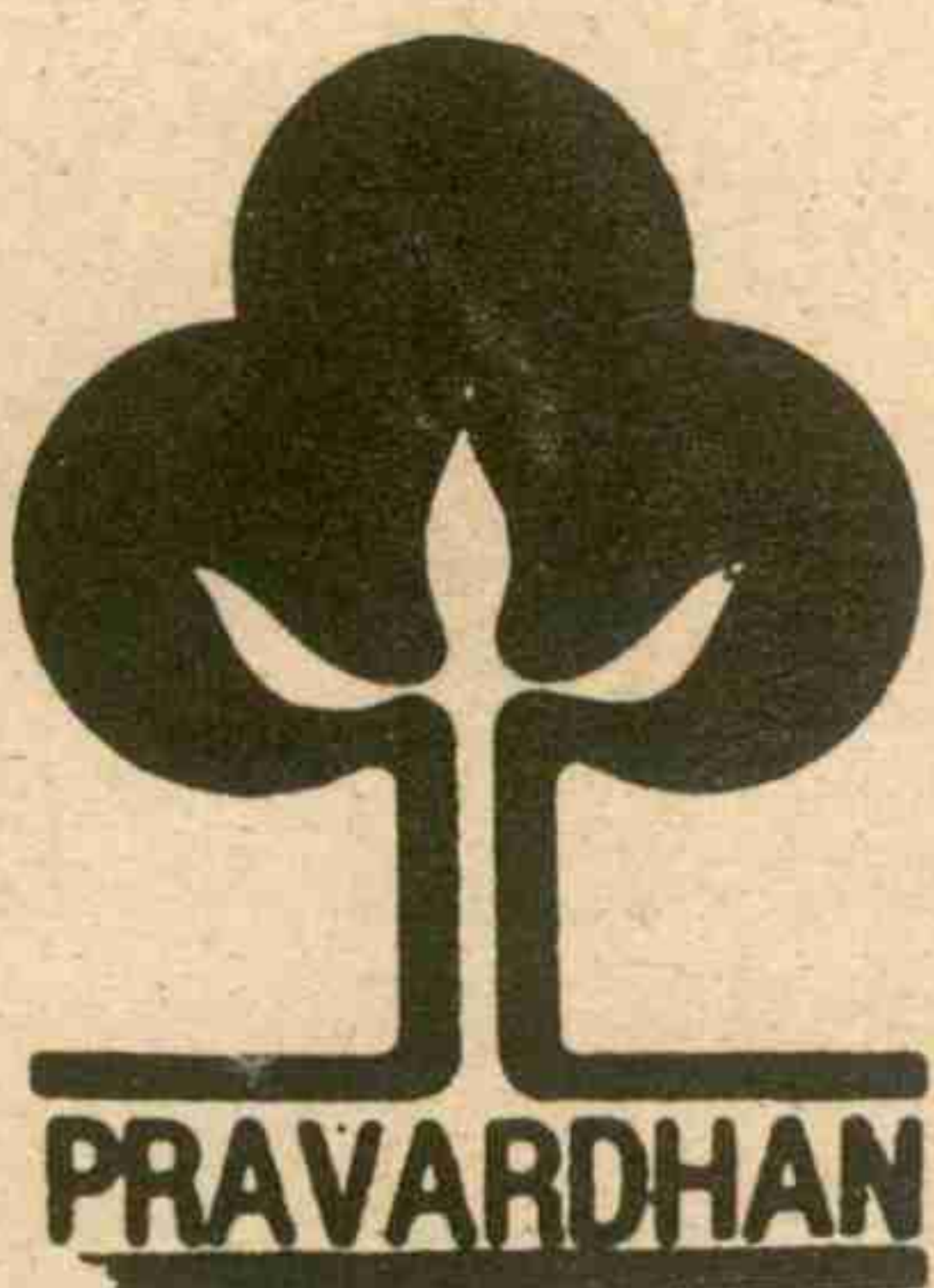
నారుపీకి నాటే ముందుగా ప్రాంతా న్ననుసరించి అవసరమైతే 'క్లోర్పైరి ఫాస్'

ద్వారా నారు శుద్ధి చేయటం మంచిది. వీలు కానిచో నాటేందుకు 4 - 5 రోజుల ముందుగా గుళికలు చల్లితే వీటి పట్టు నాటిన పెరుపె నిలుచునని తెలుస్తున్నది. మొదటి దశలో బెడదగా మారే పచ్చ దోమ, మరియు ఉల్లికోడులపై నిఘా వుంచి అవసరమైతే మోనోక్రోటోఫాస్ పిచికారి మందు లేక కార్బో ఫ్యూరాన్ గుళిక మందు చల్లాలి.

పెరు చివరి దశలో వచ్చే "సుడి తెగులుదోమ" మరియు "తెల్లకంకి పురుగుల" పై నిఘా వుంచి అవసరమైతే కార్బో ఫ్యూరాన్ (25 కి/హె) గాని మోనోక్రోటోఫాస్ (800 మి.లీ./హె) గాని కార్బరిల్ 50 శాతం (1.5 కి/హె) గాని ఫాస్పామిడాన్ (500 మి.లీ./హె) చల్లాలి. ఈ మధ్య కాలంలో పెరు చివరి దశలో బెడదగా మారిన "రెల్లరాల్చే పురుగు" పై కూడ నిఘా వుంచవలెను. అవసరాన్ని బట్టి డైక్లోర్ ఫాస్ (500 మి.లీ.హె) చల్లాలి. లేక ఎండోసల్ఫాన్ (1.2 లీ./హె) లేక కోరిపెరి ఫాస్ (1 లీ/హె) సరైన పద్ధతిలో చల్లాలి.

వరిలో ఎక్కువ నష్టకరమైన

నాణ్యతకు, అధికదిగుబడికి.....

8-11 లాల్బహదూర్ స్టేడియం
హైదరాబాద్ - 500 001.
ఫోన్: 237917

పిఆర్సి - 21

PRC-21

వంట కాలము: 140-145

రోజులు. తెల్లదోమ

ఉధృతమయ్యేలోపు వంట.

JKHY-1, NHH-44, H-6,

AHH-468 కంటే మేలైన కాయ, అధికము.

పిఆర్సి - 41

PRC-41

వంట కాలము: 145-155

రోజులు. ఆకులు గోగు ఆకువలె

చీలియుండును. కాయ అన్నింట

పెద్ద పరిమాణము. దిగుబడి

అధికము.

పిఆర్సి - 51

PRC-51

వంట కాలము: 140-150

రోజులు. పంజ పొడవు. 28.మి.మీ.

పెద్దకాయ, చిరువు నులభము.

దిగుబడి అధికము.

అధిక దిగుబడి.

యింకా మా పద్ధ ప్రత్తి - JKHY-1; NHH-44; PKVHY-2; H-4; H-6; LRA-5166; MCU-5 (VT); LK-861
మరియు మా రిసెర్చ్ ప్రత్తి: PS-115; PS-215; PS-305; PS-315.

ప్రాధుతిరుగుడు - APSH-11; PSFH-8 ఎత్తనములు లభ్యమగును.

మన రైతువాణి

పెసర

ఎలుకల పైకూడా నిఘా వుంచడం ఎంతో అవసరం. ఎలుకల అదుపులో మొదటిగా మట్టితోడబడుతున్న కలుగుల్ని గుర్తించాలి. మరి రోజు బొరియ కొక్కంటికి 20 గ్రా. ఎలుక మందు లేని ఎరను వుంచాలి. నాలుగో రోజు 10 గ్రా. జింక్ ఫాస్ఫేట్ మందుతో కలిపిన ఎరను వుంచాలి. మరు రోజు చచ్చిన ఎలుకల్ని కనబడకుండా చేసి మట్టి మట్టిని తోడబడుతున్న కలుగుల్ని గుర్తించాలి. ఈసారి అల్యూ మినియమ్ ఫాస్ఫేట్ బాజెల్స్ తో (1 లేక 2 చొ॥న) వుమిగేట్ చెయ్యాలి. బ్రొమోడైమోలోన్ ముక్కల్ని కూడ వాడవచ్చును.

తెగుళ్ళు అదుపుకై విత్తనశుద్ధి ఎంతో ముఖ్యమైన చర్య. కార్బండెజిమ్ 50 శాతం (2.5 గ్రా/1 కి.లో) తో శుద్ధి చెయ్యటం నిరూపించబడింది. వీలు కానప్పుడు 45 - 50 రోజులప్పుడు మరియు 60 - 65 రోజులప్పుడు (0.1 శాతం మందు) పిచికారి చెయ్యాలి. టుంగ్రో వైరస్ సమస్యగా మారే ప్రాంతాల్లో ఈ తెగుల్ని తట్టుకొనే యం.టి.యు. 9992, విక్రమార్య ఐయిటి 7301, 7302, 8558, మొదలగు వాటిలో ఒకదాన్ని ఎంచుకోవాలి. అదే విధంగా అగ్ని తెగులు ఎక్కువగా వచ్చే ప్రాంతాల్లో పినాకిని, తిక్కన, యన్.యల్.ఆర్.

28600, ఐఆర్64, యం.టి.యు. 7014 వంటివి సాగు చేస్తే మంచిది. అవ సరమే తే రసాయనాల ద్వారా (ఎడిఫెంఫాస్ హెనోసాన్ లేక కార్బండెజిమ్) ఈ తెగులు తగ్గించుకోవచ్చు.

పంటమార్పిడి తరువాత జాగ్రత్తలు : ఈనాడు వరి నూర్చే యంత్రాల ద్వారా కొంత సౌలభ్యం కనిపిస్తున్నది. యిది వాడగలిగిన రైతులు బాపట్ల వరి విభాగాన్ని సంప్రదించి యంత్ర వివరాల్ని తెలుసుకోగలరు. అదే విధంగా గింజ మొలకెత్తకుండా ఉండేందుకై ఒక శాతం ఉప్పు ద్రావణాన్ని కోసినప్పుడు గింజలపై చల్లితే మంచిదని తేలింది.

పెసర

రకాలు : యం.ఎల్.267, పూసా 105, పిడియం. 54, యల్జిజి 450, 407, డబ్బు జిజి2, యం.జిజి.295, యల్జిజి 460, 461 మొివి.

విత్తదగిన సమయం : జూన్ 15 నుండి జూలై 15 వరకు.

విత్తన మోతాదు : 12-15 కిలోలు/ హెక్టార్కు వరుసకు వరుసకు మధ్య, 30 మరియు మొక్కకు మధ్య 10 సెం.మీ. దూరం ఉండాలి.)

ఎరువులు : 20 కి. నత్రజని + 50 కి. భాస్వరాన్నిచ్చే ఎరువుల్ని (హెక్టార్కు) వెయ్యాలి.

కలుపు : ఒకటి రెండు అంతర సేద్యాల ద్వారా కలుపు మొక్కల్ని అదుపు చెయ్యాలి. అవసరమైన ప్రాంతాల్లో పూక్లోరాలిన్ (2.5 లీ/హె) కలుపు మందు విత్తే ముందు వేసి కలియదున్నవచ్చు.

సస్యరక్షణ : పెసరలో వర్షాకాలం ముందుగా చిత్తపురుగుల వలన రెండవ దశలోనే మొక్కలు అవిసిపోయి ఖాళీ లేర్పడటం కద్దు. అంతేగాక ముందు దశలో రసం పీల్చి తెగుళ్లను వ్యాపింపచేసే తెల్లదోమ, తామరాకు పురుగు (త్రిప్స్) పచ్చదోమలు రావచ్చును. బెట్ట పరిస్థితు

ల్లో యివి చెలరేగి ఎక్కువ నష్టం కల్గించును. పెసర చల్లే మందుల కంటే కార్బో నల్బాన్ (30 గ్రా/కిలో) మందుతో విత్తనశుద్ధి చేస్తే మంచిది.

అదేవిధంగా వేరుకుళ్లు, ఆకుమచ్చ తెగుళ్ల అదుపుకై మాంకోజెబ్ లేక కార్బండెజిమ్ మందుల్ని కూడా విత్తన శుద్ధికై ఉపయోగించాలి.

మినుము

రకాలు : టి 9, యల్.బి.జి-20, యల్.బి.జి-623 మరియు యల్.బి.జి-629 సాగు వద్దతులన్నీ పెసరలో యిచ్చిన విధంగా ఆచరించాలి.

కంది

రకాలు : యల్.ఆర్.జి.30 ఐసిపియల్ 332, యం.ఆర్.జి.66, ఐసిపియల్ 87113, 87051, 85063 మొదలైనవి.

విత్తే కాలం : జూన్ 15 నుండి జూలై ఆఖరు వరకు.

భూములు : చౌడు నేలలు తప్ప అన్ని నేలల్లో కంది పండించవచ్చు.

విత్తన మోతాదు : 12-15 కి/హె. (ఒకే పైరుగా వేసినప్పుడు భూసారాన్ని బట్టి వరసల మధ్య 90-150 సెం.మీ. మొక్కల మధ్య 20-40 సెం.మీ. దూరంతో).

ఎరువులు : 20 కి. నత్రజని + 50 కి. భాస్వరాన్నిచ్చే ఎరువుల్ని హెక్టార్కు దుక్కిలో వేసి దున్నాలి. కంది పెరు సాగు చేసే క్రొత్త ప్రాంతాల్లో "రైజోబియం కల్చర్" ను వాడాలి.

కలుపు : కలుపు మొక్కల అదుపుకై మొదటి దశలో వెంట వెంటనే అంతర సేద్యం చెయ్యాలి.

సస్యరక్షణ : నవంబర్ రెండవ సగం నుంచి ఖరీఫ్ కంది వూత దశలోకి మారటం జరుగుతుంది. ఈ స్థితిలో ఎక్కువగా శనగ పచ్చపురుగు ప్రతి పైరును వదిలి కంది మీదకు రావటం కద్దు. అనేక

రకాల పురుగు మందులకు తట్టుకొని పెరిగిన పచ్చ పురుగు మీద రసాయనాల ద్వారా దాడి చెయ్యటం తెలివి తక్కువ పనిగా ఈనాడు మన కర్ణమైంది. కావున ఈ పురుగును దృష్టిలో వుంచుకొని సేద్య పద్ధతిలో మార్పు తేవాలి.

కందిలో విధిగా జొన్న వేరుశనగ, పెసర, మొక్కజొన్న, సోయా చిక్కుడు, వంటి అంతర్భేద వేసి పురుగుల్ని అదుపులో ఉంచే మిత్ర జీవుల్ని అభివృద్ధి పరచాలి. అదే విధంగా లింగాకర్షణ ఎరల నుంచి, తల్లిపురుగుల ఉనికి గమనించి, గ్రుడ్లు ఎక్కువగా మొగ్గలపై / తేతాకులపై పెట్టే స్థితిని అంచనా వేసి ఎండో సల్పాన్ మందును డైపెల్ లేక డెల్ఫిన్ జీవ మందుని మిశ్రమంగా (1 లీ + 0.5 లీ/హె) వాడాలి. తరువాత దశలో క్లోరిఫైఫాస్ మరియు యన్.పి.వి. మిశ్రమాన్ని బెల్లం మరియు టిపల్ ద్వారా బాగా కలిపి (1 లీ+500 లార్వాల రసం/హె) చల్లాలి. పైరు ఫూతకు రాకముందు అసలు పురుగు

మందులు వాడరాదు.

ఎండు తెగులు (విట్) వచ్చే ప్రదేశాల్లో ఈ తెగులు తట్టుకొనే ఐసిపియల్ 227, 87119, 8863 వంటివి సాగు చెయ్యాలి. అదే విధంగా గొడ్డు వెరన్ తెగులు తట్టుకొనే ఐసిపియల్ 87119, 227 వంటివి కూడా అవనరాన్ని బట్టి ఎన్నుకోవాలి. యం.ఆర్.జి.66 అనే రకం, కాండపు బంక తెగులు (ఎండు) ను తట్టుకొంటుంది.

మొక్కజొన్న సూటి రకాలు : అశ్విని రోహిణి, ఆంధర్ కాంపోజిట్.

హైబ్రిడ్ రకాలు : డి.హెచ్.యం. 101, 103, 105, 107, మరియు గంగా 5.

విత్తేసమయం : జూన్ 15 నుండి జూలై చివరి వరకు.

విత్తన మోతాదు : 20 కి/హె (సాలుకు సాలుకు మధ్య 60 - 75 సెం.మీ. మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 20 - 25 సెం. మీ.)

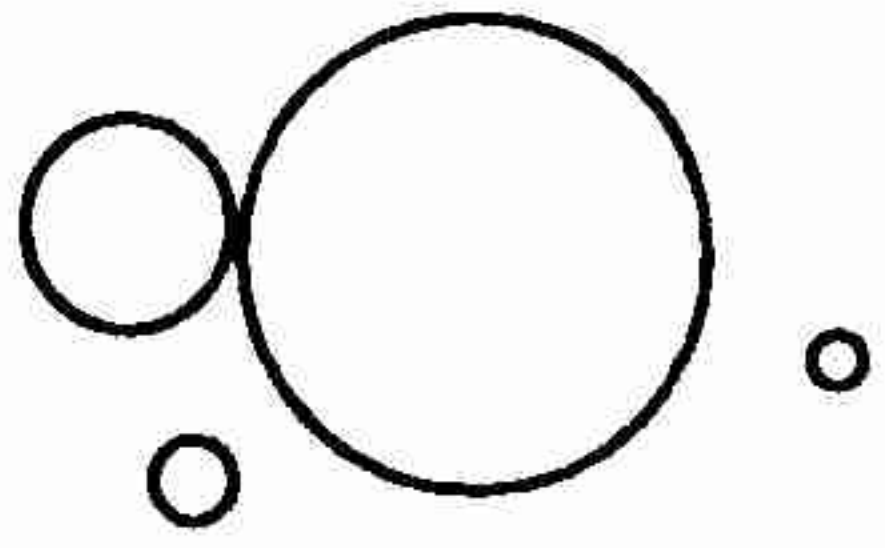
ఎరువులు : వర్షాధార ప్రాంతాల్లో 60

- 80 కి. నత్రజని 30 - 40 కి. భాస్వరం మరియు 25 - 30 కి. ఫాస్ఫర్ నిచ్చే ఎరువుల్ని హెక్టార్ భూమిలో వెయ్యాలి. నీరు కట్టే ప్రాంతాల్లో 120 కి. నత్రజని మరియు 60 కి. భాస్వరం 30 కి. ఫాస్ఫర్ నిచ్చే ఎరువు వేయవచ్చు. (నత్రజని 2 - 3 దఫాలుగా తడులిచ్చేదాన్నిబట్టి వేయాలి.

అంతర సేద్యం : కలుపు సమస్యగా మారుతున్న ప్రాంతాల్లో ఎట్రజెన్ (2-3-5 కి/హె) మందును విత్తేటప్పుడు లేక విత్తిన 3 రోజులకు భూమిలో చల్లవలెను. వీలున్నప్పుడు 2.3 సార్లుగా గొట్టు/గుంటకలతో అంతర సేద్యం చెయ్యాలి.

తళ్ళుకట్టేసమయం : పెరు ఫూత (వెన్ను) కొచ్చే దశలో, గింజ నిండే దశలో విధిగా తళ్ళు యిచ్చేట్లు అవకాశముండే ప్రాంతాల్లో చూడాలి.

సస్యరక్షణ : మొక్కజొన్నలో కాండం తొలిచే పురుగును ఆకు తెగుళ్ళను గమనించాలి. వర్షాకాలంలో సామాన్యంగా

వో రి త్రి

మేలైన విత్తనాలు పచ్చతోరణానికి నాందీ ప్రస్తావనలు

వరి, జొన్న, సజ్జ, మొక్కజొన్న, పశుగ్రాసపు జొన్న, ప్రొద్దు తిరుగుడు పువ్వు, ఆముదము, ప్రత్తి, మిరప, బెండ మొదలైన పంటలకు అత్యుత్తమ విత్తనాలకై సంప్రదించండి :

విక్రీస్ అగ్రోటెక్ లిమిటెడ్

ప్లాట్ నెం. 18, ఆంధ్రజ్యోతి వెనుక
రోడ్ నెం. 3, బంజారాహిల్స్, హైదరాబాద్-500 034
ఫోన్ : 38310 - ఫ్యాక్స్ : 223329

మందులు చల్లవలసిన స్థితిరాదు. అవసరమైతే ఎండో సల్ఫాన్ గుళిక మందు కాని, పీచికారి మందు గాని పీక పురుగు అదుపుకు వాడవచ్చు. అదేవిధంగా బెట్టు ఎక్కువై ఆకు తెగులు పెరిగే స్థితిని తెలిసికొని మాంకోజెబ్ (డైథేన్ యం-45) మందు చల్లాలి.

జొన్న

సూటి రకాలు : సీయన్ వి 11, యన్ పి వి 351, యన్ పి వి 462, 475, ఐసియన్ వి 197.

హైబ్రిడ్ రకాలు : సీయన్ హెచ్-5, 6, 9, 11.

విత్తే కాలం : జూన్ చివర లోపల.

విత్తన మోతాదు : 8 - 10 (కి/హె) సాల్ల మధ్య 45 సెం.మీ. మొక్కల మధ్య 12 సెం. మీ.

ఎరువులు : 10 బన్నుల పశువుల ఎరువు. 60 - 80 కి. నత్రజని + 30 - 40 భాస్వరం + 20 - 30 కి. పొటాష్ నిచ్చే ఎరువుల్ని హెక్టార్ భూమిలో వాడాలి.

కలుపు నివారణ : అంతర సేద్యం ద్వారా కలుపును అదుపులో ఉంచితే మంచిది. అవసరమైతే ఎట్రోజెన్ (1 కి/హె) మందు వాడాలి.

నీరుకట్టులు : హైబ్రిడ్ రకాలు సాగు చేస్తే విధిగా పైరు పూత దశలో మరియు గింజ నిండే దశలో భూమిలో తగినంత పదునుండాలి. లేనిచో తళ్లు పెట్టాలి.

సస్యరక్షణ : జొన్నలో కార్బో ఫ్యూరాన్ (100 గ్రా/కి. మరియు కాప్తాన్ (3 గ్రా/కి) మందులతో విత్తన శుద్ధి చెయ్యాలి.

సజ్జ : సూటి రకాలు ఐసియం.వి. 155, ఐసియం.యస్. 7703, డబ్ల్యు సిసి 75, మల్లికార్జున. హైబ్రిడ్ రకాలు : బి.కె. 560 ఐ.సి.యం.హెచ్. 451, 432.

విత్తేకాలం : జూన్ మొదటి వారం నుండి - జూలై 15 వరకు.

విత్తన మోతాదు : 4 కి. / హె. సాల్లమధ్య 45 సెం.మీ. మొక్కల మధ్య 12 - 15 సెం.మీ. దూరంలో విత్తాలి.

కలుపు నివారణ : అంతర సేద్యం మంచిది. బెడదగా ఉన్నప్పుడు ఎట్రాజిన్ కలుపు మందు విత్తే ముందు 0.5 కి/హె. 500 - 600 లీటర్ల నీళ్లలో కలిపి చల్లాలి. అయినా 1 - 2 సార్లు కలుపు తీయాల్సిన అవసరం ముంబుంది.

సస్యరక్షణ : వెట్టి కంకి తెగులు సజ్జలో ముఖ్యమైన సమస్య దీని తట్టుకొనే డబ్ల్యు సి సి 75, ఐసియంయస్ 7703, మరియు మల్లికార్జున రకాల్ని లేక ఐసియంహెచ్ 432, 451 హైబ్రిడ్ రకాల్ని సాగు చెయ్యాలి. థెరమ్ (2 గ్రా/కి) లేక రిడోమిల్తో విత్తన శుద్ధి చెయ్యాలి.

ప్రత్తి : ప్రత్తిలోని ముఖ్య కరాల్ని మరియు హైబ్రిడ్ వంగడాల్ని గురించి ప్రత్యేక వ్యాసం ఈ సంచికలో యివ్వబడింది.

విత్తేకాలం : ఎట్ట నేలలు : జూన్ - జూలై నెలల్లో రేగడి నేలలు : జూలై - ఆగస్టు నెలల్లో.

విత్తన మోతాదు : 6 - 8 కి/హె రకాలు.

2 - 25 కి/హె హైబ్రిడ్ వంగడాలు (అనగా సాలుకు సాలుకు మధ్య 105 - 120 మరియు మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 60 సెం. మీ. దూరం ఉంచాలి.)

ఎరువులు : సూటి రకాలకి 90 కి. నత్రజని + 45 కి. భాస్వరం + 45 కి. పొటాష్ నిచ్చే ఎరువుల్ని వెయ్యాలి.

హైబ్రిడ్ వంగడాలకు - 120 కి.

నత్రజని + 60 కి. భాస్వరం + 60 కి. పొటాష్ ఎరువుల్ని వాడాలి. అంతర సేద్యం ద్వారా కలుపును అదుపు చెయ్యాలి. అవసరమైతే మనుష్యుల ద్వారా కలుపు ఒకటికీ రెండుసార్లు తీయించాలి.

సస్యరక్షణ : ప్రత్తిలో సస్యరక్షణ అతి కీలకమైనది. పురుగు అదుపుకై కేవలం రసాయనాలు వాడితే ఎక్కువ నష్టకరంగా మారుతున్నట్లు అర్థమౌతున్నది. కావున సమగ్ర ఇంటిగ్రేటెడ్ పద్ధతులు ఆచరించి పురుగుల ద్వారా తక్కువ నష్టంతో బయటబడేట్లు చూసుకోవాలి.

ప్రత్తి పైరు మొదటి దశలో పై మందులు చల్లకుండా వుంటే మిత్రజీవుల్ని వృద్ధి చేసి తరువాతి దశలో వచ్చే తెల్ల దోమ, కాయతొలే పురుగుల్ని అదుపులో ఉంచవచ్చని తెలుస్తున్నది. కాబట్టి మన ప్రాంతాల్లో రసం వీల్చే పురుగుల్ని తట్టుకొనే యం.సి.యం.-5 యల్ ఆర్ ఎ 5166, యన్.ఎ. 1325 సవిత, హెచ్-8, యన్ హెచ్ 44, లాం హైబ్రిడ్-1 వంటి వాటిని ఎన్నుకోవాలి. ఈ మిత్రజీవుల వృద్ధి అనే ప్రక్రియను బలపరచే ఎత్తుగడగా ప్రత్తిలో అంతర్పైరు అలసంద, పెసర, సోయా చిక్కుడు, వేరుశనగ, కొజ్జ వంటివి ప్రత్తి పైరు పెరుగుదలకు అంతరాయం కలుగకుండా సాగు చేస్తే మంచిదని తేలింది.

అంతేగాక కార్బోనల్ఫాన్ మందులతో (30 గ్రా. కిలో) విత్తన శుద్ధి బాగా పదునున్నప్పుడు పాధుల్లో ఎకరాకు 13 కి.లోలు (2 గ్రా/మొక్కకు) కార్బోఫ్యూరాన్ గుళికలు వేస్తే పైరు మొదటి దశలో (నాటిన 75-80 రోజుల) మందులు చల్లకుండా సరిపోతుంది.

పైరు తరువాత దశలో "పచ్చపురుగు" తల్లి పురుగు హెచ్చు తగ్గులపై నిఘా వుంచి ఎండోసల్ఫాన్ (1లీ./హె) క్లోరిపె రిఫాస్ (1లీ./హె) ఎసిఫేట్ (750 గ్రా/హె) క్వినాల్ ఫాస్ (1లీ./హె) వంటి మందుల్ని మార్చుకొంటూవాడాలి. వీటితోపాటు

వేపగింజల కషాయం, వేపనూనె లేక నువ్వుల నూనె వంటివి కలిపిగాని, విడిగా కాని వాడాలి. ఈ రసాయనిక వాడకంతో పాలు పచ్చ పురుగు ఎక్కువగా గ్రుడ్లు పెట్టే లేతాకులను త్రుంచి వేయబడతే ఉపయోగకరమని తేలింది.

ప్రత్తిపైరు నాశించే ఆకుమచ్చ తెగుళ్లు గమనిస్తూ అవసరాన్ని బట్టి కాపర్ ఆక్సైడ్ (బ్లెండ్) + ప్రైప్రోమైసిన్ (1500 గ్రా + 50 గ్రా/హె) లను సరైన పద్ధతిలో చల్లాలి.

మిర్చి

రకాలు : జి-4, కిరణ్, యల్సేఎ-235, యల్సేఎ 206, సింధూర్ యల్సేఎ 305, మొవి.

విత్తు కాలం : నారు చల్లుట ద్వారా : జూలై మొదటి పక్షంలో నారు చల్లి సెప్టెంబర్ మొదటి పక్షంలో నాటడం. నూటిగా ఎదపెట్టుట ద్వారా, జూలై మొదటి వారం నుండి ఆగస్టు మొదటి వారం వరకు.

విత్తన మోతాదు : సెంటు మడికి 650 గ్రా. విత్తనం చల్లాలి. ఇది షుమారు

ఒక ఎకరాకు నారిస్తుంది. ఎద పెట్టేందుకు హెక్టారుకు 6.5 కీలోల విత్తనం కావాలి. (సాలుకు, సాలుకు 56 - 60 సెం. మీ. మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 45 - 50 సెం.మీ. దూరం ఉండాలి. కుదురు రెండు మొక్కలు మించి నాటరదు.)

అంతర్ సేధ్యం : కలుపు మొక్కల అదుపు మొదటి 60 - 70 రోజులలో అన్ని పద్ధతులు ఆచరించి చెయ్యాలి.

నీరుకట్టుట : అవకాశం మరియు అవసరాన్నిబట్టి మిర్చికి 3 - 6 సార్లు తల్లు పెట్టవచ్చు.

సస్యరక్షణ : మిర్చి పైరు సాగులో కూడా పురుగుల తెగుళ్ల అదుపు దృష్టిలో ఉంచుకొని సాగు పద్ధతులు మార్చాలి. పైరు మొదట దశలో బెడదగా మారే త్రిప్పే, మైట్స్, పేను బంక పురుగులను సాధ్యమైనంత వరకు తక్కువ రసాయనాలు వాడితే తరువాత దశలో కాయకొట్టే పురుగులు తీవ్ర స్థాయిలో రావు.

పరాన్న జీవుల వృద్ధికి అక్కడక్కడ అలసంద వరసలు చుట్టూ జొన్న వంటి పైర్లు విత్తటం. అదే విధంగా అక్కడక్కడ ఆముదపు మొక్కలంచటం మంచిదని తేలింది.

అవసరాన్ని తెలిసికొనే నిమిత్తం లింగాక్షరణ బుట్టల్ని ఉంచటం మరియు రసాయనిక మందులు వృక్ష సంబంధిత మందులతో కలిపి మార్చి మార్చి పీచికారి చేయడం ఉపయోగకరం. అదే విధంగా తెగుళ్ళ ప్రారంభ దశని గమనించి మైలతుత్తు ద్రావణం కార్పండిజిమ్, డెఫోలటాన కాప్టాన్ వంటి మందులను మార్చి మార్చి వాడాలి.

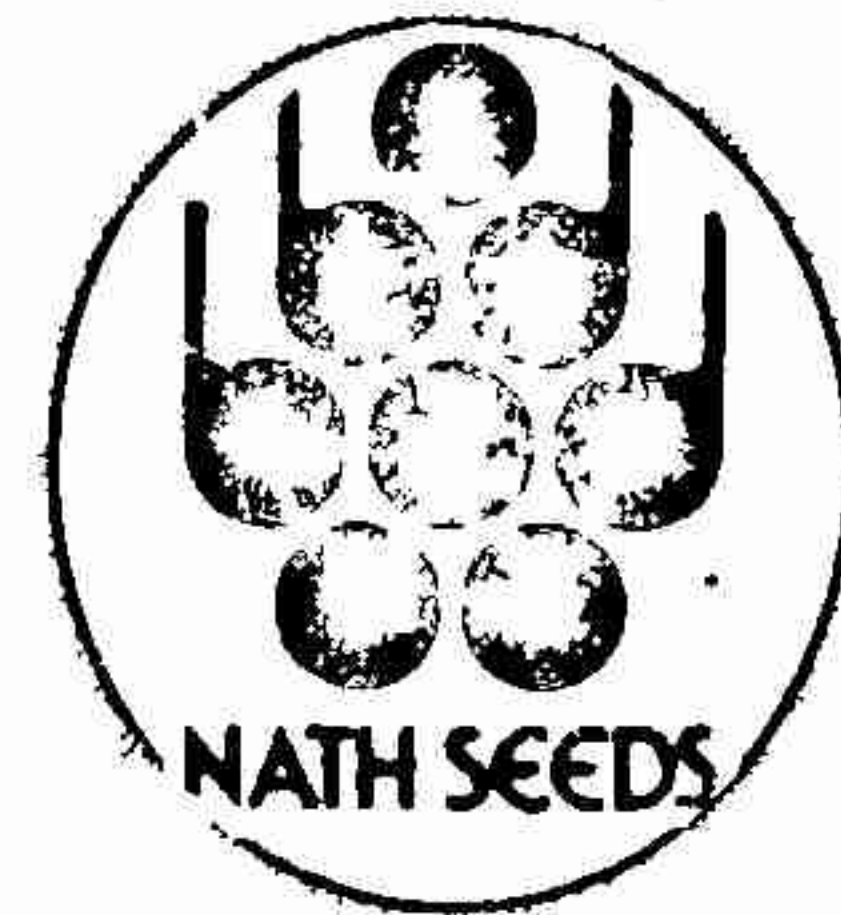
ఈ మధ్య అతి కీలకమైన సమస్యగా మారిన మిర్చివైరస్ను దృష్టిలో ఉంచుకొని సాగు పద్ధతుల్లో మార్పు తేవాలి. దీనిలో ముఖ్యమైనదిగా పైరు మార్చడం మరియు విత్తనం మార్చడం అనేవి చేయాలి. యల్సేఎ 305, 304, జి4, అనే రకాలు వైరస్ను

మెస్సర్స్ మద్దినేని నరసింహారావు అండ్ కంపెనీ

డిస్ట్రిబ్యూటర్ : నాథ్ సీడ్స్ లిమిటెడ్, బొరంగాబాద్.

రామమోచన లైబ్రరీ ఎదురుగా, బందర్ రోడ్, విజయవాడ.

ఫోన్ : 65446 పి.పి.

ప్రత్తి విత్తనములు :

సోమనాథ్, శక్తినాథ్, జగన్నాథ్, మరియు శ్రీనాథ్

మొక్కజొన్న :

ఎన్. ఎమ్. హెచ్. - 10, 124 అండ్ 10 ఎన్. డబ్ల్యు. ఎచ్ - 102

జొన్న :

అమర్నాథ్ - 101 అండ్ 251

సన్ఫ్లవర్ :

ఎన్. ఎస్. ఎఫ్. హెచ్ - 592, 110

మరియు కూరగాయల విత్తనములు లభించును.

తట్టుకొంటున్నాయి. విత్తన శుద్ధి మరియు కుదుల్లో గుళిక మందు వేయటం అనే పద్ధతి మార్చిలో కూడా వైరస్ అదుపుకు మంచిగా దోహద పడినట్లు గమనించడమే నది.

వేరుశనగ

రకాలు : టి.యం.వి-2, తిరుపతి-1, 2 జెయిల్ 24, ఐసిజియన్-11 కదిరి-3, ఐసిజియన్-44, జె-11 మొవి.

విత్తు కాలం : జూలై చివరి వారంలోపల విత్తాలి.

విత్తన మోతాదు : జె.యిల్. 140 - 150 కి/హె

టి.యం.వి.2, తిరుపతి 1, 2 : 100 - కి/హె

కదిరి 3, ఐసిజియన్ : 90-95 కి/హె.

[సాలుకి సాలుకి మధ్య 30 మరియు మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 10 - 15 సెం. మీ. దూరంలో విత్తాలి.]

ఎరువులు : 10 బన్నుల పశువుల ఎరువు. 20 కి. నత్రజని + 40 కి. భాస్వరం + 50 కి. ఫాటాష్ నిచ్చే రసాయన ఎరువులు / హెక్టారుకు వెయ్యాలి.

సస్యరక్షణ : వేరు పురుగు సమస్యగా ఉండే ప్రాంతాలలో ఎకరాకు 10-15 క్వంటాల్ వేప పిండి వేయటం మంచిది. అవసరాన్ని బట్టి హెక్టారుకు 15-20 కిలోల కార్బోన్యామాన్ గుళికలు విత్తనంతోపాటు భూమిలో చల్లాలి.

మొదటి దశలో వచ్చే పేను, ఆకుముడత, త్రిప్పే, పచ్చదోమలపై నిఘా ఉంచి అవసరమేతే డెమెథోయేట్ మోనోక్రోటోఫాస్, కార్బారిల్ వంటి మందుల్ని పిచికారి చేయాలి. కాని ఈ మందుల్ని పాడనప్పుడు "మిత్ర పురుగులు" పెంపొందించుకొని పైరు తరువాత దశలో ఉపయోగం పొందవచ్చుననేది తేలిక విషయం. దీపపు పురుగుల ద్వారా మరియు పురుగుల్ని ఆకర్షించే కొన్ని మొక్కల ద్వారా ఎర్ర గొంగళి పురుగుల్ని మరియు లద్దె పురుగుల్ని అదుపు చేయవచ్చు.

వర్షకాలపు వేరుశనగలపై ఎక్కువగా వచ్చే వేరుకుళ్ళు మరియు వైరస్ తెగుళ్ళ అదుపుకు మంకో జెబ్ + కార్బో సల్ఫాన్ వంటి మందులలో విత్తన శుద్ధి చేయటం ఉపయోగకరం. ఆకుమచ్చ తెగులు ఎక్కువైతే కార్బండెజిమ్ లేక యాంకోబెజ్ వంటివి పిచికారి చేయాలి.

సోయాచిక్కుడు

రకాలు : హర్టీ, యం.ఎస్.యస్ 13, 58, 124, పికె 471, పికె 472 యం.ఎ.సి.యస్. 330.

విత్తు కాలం : జూన్ 15 నుండి జూలై చివరి వరకు.

విత్తన మోతాదు : 50 - 65 కి/హె.

ఎరువులు : సోయా చిక్కుడు విత్తనానికి విధిగా "రైజోబియం" కల్చర్ ను పట్టించాలి.

30 కి. నత్రజని + 60 కి. భాస్వరం + 40 కి. ఫాటాష్ నిచ్చే ఎరువులు సేంద్రీయపుటెరువుతో పాటు వాడాలి. సాధ్యమైనంత వరకు గంధకపు టెరువు వాడటం మంచిది.

కలుపు యాజమాన్యం : లాసో అనే కలుపు మందు (2 లీ/హె) విత్తే ముందు చల్లవచ్చు. అవసరమైతే ఒకసారి కలుపు తీయించి 35-40 రోజుల్లోపల అంతర్ సేధ్యం.

నీరు కట్టడం : అవకాశమున్నప్పుడు విత్తనం మొలకెత్తేందుకు పూత దశలో మరియు కాయ ఎండే స్థితిలో తడులు కట్టిన దిగుళ్ళు గణనీయంగా పెరుగునని గమనించబడినది.

సస్యరక్షణ : వర్షకాలపు సోయా చిక్కుడుపై ఎక్కువగా ఆకుముడత మరియు వైరస్ తెగులు రావడం కద్దు. వీటి గురించి విత్తనం శుద్ధి మరియు పై మందులు లేరు శనగలో మాదిరి వాడవచ్చు.

నువ్వు

రకాలు : గౌరి, మాధవి, టి.యం.వి-3, తలుకు బ్రాన్.

విత్తే కాలం : మే - జూన్ నెలల్లో

విత్తన మోతాదు : హెక్టారుకు 6

కిలోలు [సాలుకి సాలుకి 30 మరియు మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 10 - 15 సెం. మీ. దూరంగా].

ఎరువులు : 10 బళ్ళ పశువుల ఎరువు + 20 కి. నత్రజని + 40 కి. భాస్వరం + 50 కి. ఫాటాష్ నిచ్చే ఎరువులను దుక్కిలో వేసి విత్తాలి.

అంతర్ సేధ్యం : కలుపు మొక్కల అదుపుకు 15 - 20 రోజులప్పుడు అంతర్ సేధ్యం చేసి, కలుపు తీయాలి.

సస్యరక్షణ : ఈ పైరులో కూడా తెగుళ్ళను దృష్టిలో ఉంచుకొని ధైరమ్ లేక కాప్తాన్ వంటి రసాయనం ద్వారా విత్తన శుద్ధి చేయాలి. వెర్రి తెగులు, ఎండురోగం మరియు కాయబుడ్డ పురుగులపై నిఘా యుంచి అవసరమైతే సామాన్యంగా వాడే పురుగు మందులు వాడవచ్చును.

ప్రాద్దుతిరుగుడు

రకాలు : యిసి-68414, మార్టాన్, కో - 1, యం. యన్.యస్ పంచ్-1, 8 ఎపియస్ హెచ్-11, మొవి.

విత్తు కాలం : ఆగస్టు - సెప్టెంబర్.

విత్తన మోతాదు : సూటి రకాలు - 8-10, హైబ్రిడ్ రకాలు - 5-6 కి/ హె.

[సాలుకు సాలుకు మధ్య 45 సెం. మీ. మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 20 - 30 సెం. మీ. దూరం ఉండేట్లు విత్తాలి.]

ఎరువులు : వర్షాధార పైరుకు 40 కి. నత్రజని + 60 కి. భాస్వరం + 30 కి. ఫాటాష్ నిచ్చే ఎరువులు అవే ఆరు తళ్ళు పైరైతే 65 కి. నత్రజని (రెండు దఫాలుగా) ఎరువులు వెయ్యవచ్చు.

కలుపు నివారణ : అవసరమైన ప్రాంతాల్లో పెండె మిథలిన్ (1.5 కి/ హె) లేక ప్ల్యుకోరావిన్ (1.5 కి. మూలమందు / హె) విత్తబోయే ముందు వాడవచ్చు. మనుష్యుల ద్వారా కూడా కలుపు తీయవలసిన అవసరముంటుంది. అదేవిధంగా మొదటి దశలో ఒకటి రెండు సార్లు విధిగా అంతర్ సేధ్యం చేయవలెను.

నీరు కట్టుట : అవకాశమున్న స్థితిలో మొగ్గ మొదలయ్యే దశలో మరియు పువ్వు

నిచ్చుకొనే స్థితిలోనూ గింజ గట్టి పడే స్థితిలోనూ (మూడు సార్లుగా) తల్లు కట్టవలెను.

సస్యరక్షణ : వర్షాకాలపు ప్రాద్దు తిరుగుడుపై ఎక్కువగా అల్టర్నెరియా తెగులు మరియు పచ్చదోమ వచ్చే అవకాశమున్నది. ఈ పెర్లలో కూడా విత్తన శుద్ధి (యారికోబెజ్) 3 గ్రా/కి.) ఉపయోగకరం. పె పెర్లలో కూడా విత్తన శుద్ధి (యారికోబెజ్ 3 గ్రా/కి) ఉపయోగకరం. పె మందులు ఎంతో అవసరమైతే తప్ప చల్ల కూడదు. తేనెటీగల్ని ఆకర్షించే నిమిత్తం రసాయనాల విషయం లో నిగ్రహం పాలించాలి.

ఆముదము : నూటి రకాలు : అరుణ + భాగ్య, సాభాగ్య 48-1, హైబ్రిడ్ : గోచ్ 1, 4.

విత్తుకాలం : జూన్ నుండి ఆగస్టు చివర వరకు.

విత్తన మోతాదు : 12.5 - 5 కి./ హెక్టారు. [సాలుకు సాలుకు మధ్య 60 - 90 సెం. మీ. దూరం అనగా భూసారాన్ని బట్టి ఉంచాలి.]

అంతర్ సేద్యం : విత్తన 60 రోజుల్లోపల కలుపు లేకుండా అంతర్ సేద్యం చెయ్యాలి.

నీరుకట్టులు : ఈ పెరులకు అవసరాన్ని బట్టి 4 - 5 సార్లుగా తల్లివ్వవచ్చు.

సస్యరక్షణ : వర్షాకాలం ఎక్కువగా రసం పీల్చే పురుగులు - పచ్చదోమ, తెల్లదోమ మరియు కాయ కొట్టే పురుగులు వచ్చే అవకాశమున్నది. వీటిమీద నిసా ఉంచి అవసరమైతే సామాన్య ఎండోసల్ఫాన్, మోనోక్రోటోఫాన్ రసాయనాలు వాడవచ్చును. మొదటి దశలో వచ్చే తెగుల్లను దృష్టిలో ఉంచుకొని కాప్తాన్ లేక థెరమ్ వంటి విత్తనశుద్ధి మందు వాడాలి. తరువాత దశలో వచ్చే గెల మచ్చ తెగులు గురించి కార్బండిజమ్ లేక ముంకోజెబ్ తెగులు మందు వాడవచ్చును.

పసుపు

రకాలు : సియల్ - 326, సియల్ఐ - 315, 21 కస్తూరి మొదలగునవి.

విత్తే కాలం : తక్కువ కాల పరిమితి రకాలు : మే నెలలో దీర్ఘకాలిక రకాలు : జూన్ - జూలై నెలల్లో.

విత్తన మోతాదు : 2500 కిలోలు / హెక్టారుకు. [సాలుకు సాలుకు మధ్య 40 - 50 సెం.మీ. మరియు మొక్కకు మొక్కకు మధ్య 15 సెం. మీ. దూరం ఉండేట్లు వాడాలి].

ఎరువులు : 300 కి. నత్రజని + 125 కి. భాస్వరం + 200 కి. ఫాస్ఫే నిచ్చే ఎరువులు హెక్టారు భూమికి వాడాలి.

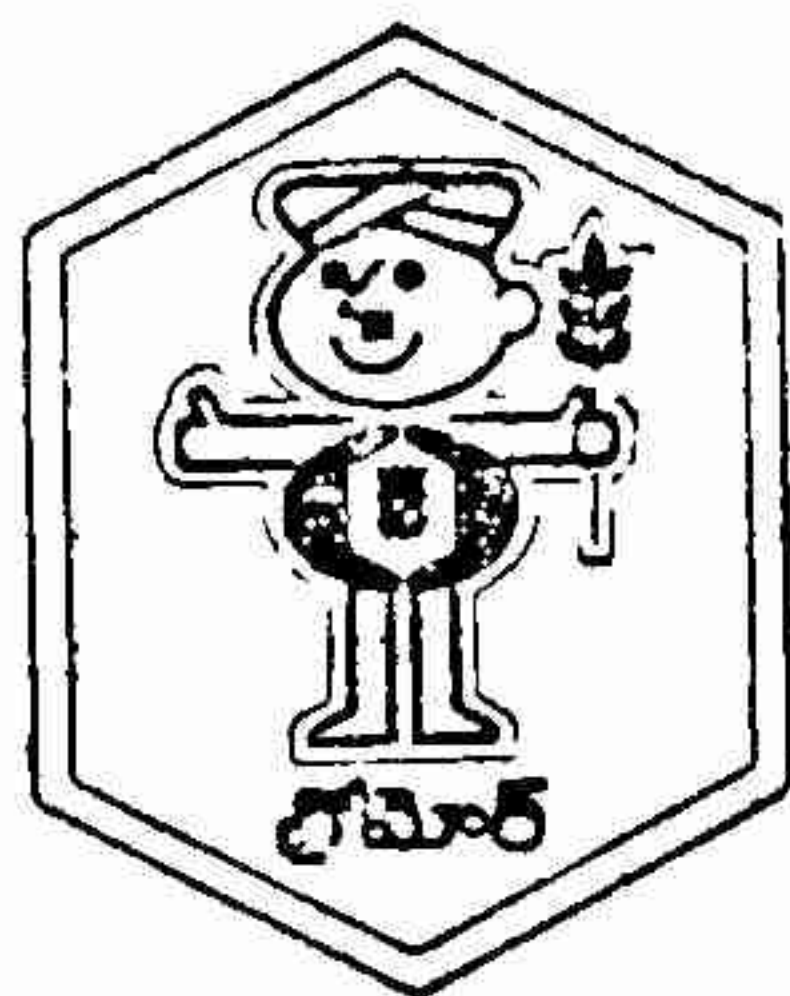
అంతర్ సేద్యం : విత్తన 60, 90, 120 మరియు 150 రోజులప్పుడు కలుపు తియ్యాలి.

తల్లు కట్టులు : భూమి స్వభావాన్ని వర్షాప్రాంతాన్ని బట్టి 10-15 సార్లు నీరు కట్టవలెను.

సస్యరక్షణ : దుంప ఈగ, కుళ్లు ముఖ్య బెడదలుగా గుర్తించబడ్డాయి. ప్రస్తుతం దారికే రూల్లో '21ఎ' కొంత వరకు వీటిని తట్టుకుంటుంది. వీటి అదుపుకు కార్బో ఫ్యూరాన్ గుళికలను హెక్టారుకు 50 కి. మందును మొదట్ల దగ్గర పోసి తెగుల్ల గురించి థయోఫానెట్ మిథైల్ మరియు మాంకోజెబ్ మందులు అవసరాన్నిబట్టి వాడాలి.

చేనుకు చేవ, రైతుకు రాక్కం - గ్రోమోర్

కోరమాండల్ ఫెర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్

1-2-10, సర్గార్ పటేల్ రోడ్, సికింద్రాబాద్ - 500 003

ఆంధ్రప్రదేశ్లో అధిక దిగుబడి సాధించుటకు అనువైన ప్రత్తిరకాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్లో ప్రస్తుతము ప్రత్తి మామూలుగా సాగుచేసే కర్నూలు, గుంటూరు, ప్రకాశం, కృష్ణా జిల్లాలలోనే కాకుండా తెలంగాణా జిల్లాలలో కూడా గత మూడు సంవత్సరముల నుంచి విరివిగా సాగుబడి చేయుచున్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ 23 జిల్లాలలో షుమారు 6.25 లక్షల హెక్టారులలో వివిధ రకముల ప్రత్తి రకాలు, సంకరజాతి రకాలు ఆరుదల పంటగాను, వర్షాధార పంటగాను పండించుచున్నారు. షుమారు 98% వర్షాధార పంటగా వేయుచున్నారు. అందులన మనము అధిక దిగుబడులు సాధించలేక పోవుచున్నాము. ప్రస్తుతము అమెరికన్ జాతికి చెందిన రకాలు 70% మరియు సంకరజాతి రకాలు 30% భూములలో సాగు చేయుచున్నారు. సంకరజాతి రకముల ద్వారా అధిక దిగుబడులు వచ్చుట వలన వాటి విస్తీర్ణము

లాం హైబ్రిడ్ ప్రత్తి రకం

జి. నాగేశ్వర రావు

కాటన్ ట్రేడర్, లాం ఫారమ్, గుంటూరు-522 034.

గత మూడు సంవత్సరముల నుంచి పెరుగుచున్నది.

ఆంధ్రప్రదేశ్లో పండించుటకు అనువైన ప్రత్తిరకాలు / సంకర రకాల వంటి గుణగణాలు ఈ క్రింద వివరించడమైనది.

1) అనువైన రకాలు : యం.సి.యు-5, కాంచన, యల్.ఆర్-5166, లాం-389, ఎల్.కె-861. 2) అనువైన స్వజాతి సంకరములు : హెచ్-4, హెచ్-6, జె.కె.హెచ్.వై-1, సవిత, ఎన్.హెచ్.హెచ్-44, లాం హైబ్రిడ్-1, హెచ్-8. 3) అనువైన భిన్నజాతి సంకరములు : వరల్డ్క్వి, జయల్క్వి.

యం.సి.యు-5 : ఈ రకము ప్రత్తి తమిళనాడు అగ్రికల్చరల్ యూనివర్సిటీ వారు మల్టిపుల్ క్రాసింగ్ పద్ధతి ద్వారా తయారుచేసి 1968లో విడుదల చేయబడినది. ఈ ప్రత్తి గత 25 సంవత్సరముల నుండి మన రాష్ట్రములోను మరియు ఇతర రాష్ట్రములలోను విరివిగా పండించుచున్నారు. ఇది నాణ్యతకు పేరుగాంచిన ప్రత్తి రకము. దీనిపంట కాలము 160-170 రోజులు. ఆకులు డొప్ప ఆకారములో ఉండి, పుప్పొడి పసుపుపచ్చ రంగులో ఉండును. దీని పోచపింజ పొడవు 30 మి.మీ. దూది దిగుబడి 34%, నూలు వడుకు శక్తి 60 నెంబరు. ఇది హెక్టారుకు 25-28 క్వీంటాళ్ల ప్రత్తి దిగుబడి నిచ్చును.

యం.సి.యు-5 (వి.టి) : ఈ రకము ప్రత్తి పైన ఉదహరించిన యం.సి.యు-5 లక్షణాలు కలిగి ఉండి వెర్రిశీలియం అనువిండు తెగులును తట్టుకొనగలదు. ఈ రకమును కేంద్ర ప్రత్తి పరిశోధనా స్థానము, కోయంబత్తూరు వారు 1982వ సంవత్సరములో విడుదల చేసారు.

కాంచన : ఈ రకమును ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారు రూపొందించి 1987లో విడుదల చేసారు. మన భారత దేశములో తెల్ల దోమ బెడద ప్రాంతములలో పండించుటకు అనువైనదిగా నిర్ణయించిన మొట్టమొదటి రకము. దీని పంట కాలము 160-170 రోజులు. పోచపింజ పొడవు

27 మి.మీ. దూది వడుకు శతము 34. దీని నుంచి 40 నెంబరు నూలు తీయ వచ్చును. హెక్టారుకు 30-32 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును. దీని ఆకులు పచ్చ రంగులో ఉండి, నూగు లేకుండా ఉండును. ఇది తెల్ల దోమను తట్టుకొన గలదు. కాని రసము పీల్చుపచ్చ దోమను తట్టుకొనలేదు.

యల్.ఆర్.ఎ-5166 : ఈ రకము ప్రత్తిని కేంద్ర ప్రత్తి పరిశోధనా స్థానము వారు రూపొందించి 1983వ సంవత్సరములో విడుదల చేసారు. ఈ రకమును లక్ష్మీ, రెబా-బి50 మరియు ఎ.సి.-122 రకములను సంకర పరిచి రూపొందించి నారు. దీని పంట కాలం 160-180 రోజులు. దీని మొక్క ఆకులు చిన్నవిగా ఉండి, నూగు కలిగి లేత ఆకుపచ్చ రంగులో ఉండును. కాయలు కోలా కారములో మధ్య రకముగా మొన తేలి ఉండును. దీని పోచపంజ పొడవు 25 మి.మీ. దూది వడుకు శతము 34. దీనినుండి 40 నెంబరు నూలు వడుకు వచ్చును. పంట దిగుబడి హెక్టారుకు 24-30 క్వంటాల్లు. ఈ రకము రసము పీల్చే పచ్చదోమను తట్టుకుంటుంది.

లాం-389 : ఈ రకము ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వ విద్యాలయం వారిచే రూపొందించబడి 1993వ సంవత్సరములో విడుదల చేయబడినది. ఇది నల్లమచ్చ తెగులను తట్టుకొన

గలదు. దీని పంట కాలం 160-170 రోజులు. దీని పోచపంజ పొడవు 29 మి.మీ. దూది దిగుబడి 35%. హెక్టారుకు 32-33 క్వంటాలు దిగుబడి వచ్చును. దీని నుండి 60 నెంబరు ఊలు తీయవచ్చును. ఈ రకం ఆకులు ముదురు ఆకుపచ్చ రంగులో ఉండి పెద్దవిగా ఉండును.

ఎల్.కె.-861 : ఈ రకం మంచి నాణ్యత గల ప్రత్తి మరియు తెల్ల దోమను తట్టుకొనగలదు. కాని పచ్చ దోమను తట్టుకొనలేదు. ఈ రకము యల్.కె. టైప్ లుగా ప్రసిద్ధి చెందినది. దీని ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వ విద్యాలయం వారు 1993లో విడుదల చేసినారు. దీనిపంట కాలం 170-190 రోజులు. పోచ పంజ పొడవు 29. మి.మీ. దూది దిగుబడి 34% దీని నుండి 60 నెంబరు నూలు తీయవచ్చును. హెక్టారుకు 30-32 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును. దీని ఆకు ఆకుమచ్చ రంగు కల్గినన్నగా ఉండును. కొంత వరకు బెట్టును కూడ తట్టుకొనగలరు.

స్వజాతి సంకర రకాలు :

హెచ్-4 : గుజరాత్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారు గుజరాత్ 67 మరియు అమెరికన్ నెక్టాలెస్ రకాలను సంకరపరిచి రూపొందించినారు. 1972 సంవత్సరములో విడుదల

రైతులకు శుభవార్త !

గ్రోయర్ ఛాయిస్ బ్రాండ్ విత్తనములు కుటేర్ బ్రాండ్ విత్తనములు

యూనికార్ప్ ఆగ్రోటిక్ లిమిటెడ్ గత ఐదు సంవత్సరములుగా సంకరజాతి కూరగాయల విత్తనములను విదేశాలకు ఎగుమతి చేయుచున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి విత్తనములను విదేశాలకు ఎగుమతి చేయుటలో యూనికార్ప్ ప్రప్రథమ సంస్థ.

అటుంటి సంస్థ కుటేర్ బ్రాండ్ తో 'గీత' అను సంకరజాతి బమాట్ విత్తనము మన దేశములో వివిధ ప్రాంతాలలో ప్రవేశ పెట్టి సత్ఫలితాలు సాధించినది. వండు చక్కని ఎరుపు రంగు కలిగి సుమారు గుండ్రముగా యుండును. ఎకరానికి 50 గ్రాముల విత్తనముల చొప్పున వాడి, మంచి కృషి చేసిన ఆత్మధిక దిగుబడి లభించగలదు. 10 గ్రాముల గరిష్ట చిల్లర ధర 160 రూపాయలు మాత్రమే.

అమెరికాలోని ఆత్యుత్తమైన 'చాయిస్' విత్తనముల సంస్థ అనుబంధం మన శీతోష్ణపరిస్థితులకు తగిన క్యాబేజీ, గోబిపువ్వు, క్యారట్, బీట్ రూట్, మిర్చి, వంగ మొదలగు కూరగాయలను ఈ సంవత్సరము విడుదల చేయుచున్నాము. డీలర్లు కాగోరువారు విత్తనములు కావలసిన వారు ఈ దిగువ అడ్రసుకు సంప్రదించ వలసినదిగా కోరుతున్నాము :

యూనికార్ప్ ఆగ్రోటిక్ లిమిటెడ్

1-7-139/3, సరోజినీదేవి రోడ్, సికింద్రాబాద్ - 500 003.

ఫోన్ నెం. : 847769 / 811554

చేయబడినది. దీని పంట కాలం 180-210 రోజులు. దూది దిగుబడి 34%. పోచపంజ పాడవు 28 మి.మీ. దీని నుండి 50 నెంబరు నూలు తీయవచ్చును. ఈ రకం గుబురుగా పెరుగును. పెద్దసైజు కాయలు కల్గిఉండి, హెక్టారుకు 30-35 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును.

హెచ్-6 : దీనిని జి.కాల్ 100 x జి.కాల్ 10లను సంకర పరచి 1980లో గుజరాత్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారిచే విడుదల చేయబడినది. ఇది కూడా దీర్ఘకాలిక సంకరం. పంట 190-210 రోజులు. దూది దిగుబడి 35-36% పోచపంజ పాడవు 26 మి.మీ. దీని నుండి 50 నెంబరు నూలు తీయవచ్చును. హెక్టారుకు 30-35 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును. బలమైన 2-3 గోడుగు కొమ్మలతో త్రిశూలం ఆకారంలో జరుగును. ఆకులు ఆకుపచ్చ రంగులో ఉండి గుబురుగా పెరుగును.

జె.కె.హెచ్.వె-1 : జవహర్లాల్ నెహ్రూ కృషి విశ్వ విద్యాలయం వారు భాంద్యాని (యం.బి) మరియు రెజా.బి 50 (యస్)లను సంకర పరచి రూపొందించి 1976 సంవత్సరములో విడుదలచేసారు. పంటకాలం 180 రోజులు. దూది దిగుబడి 35%. పోచపంజ పాడవు 25 మి.మీ.. దీని నుండి

40 నెంబరు నూలు తీయవచ్చును. హెక్టారుకు 25-30 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును. ఇది ఎండు తెగులను (విట్) ఆశించును.

సవిత : ఈ సంకరమును టి-7 మరియు యం-12 అను రకములను సంకరపరచి కాంధ్రప్రత్తి పరిశోధనా స్థానము వారు 1987 లో విడుదల చేసారు. దీనిపంట కాలం 165-180 రోజులు. దూది దిగుబడి 33-34%. పోచపంజ పాడవు 29-39 మి.మీ. దీని నుండి 60 నెంబరు నూలు తీయవచ్చును. హెక్టారుకు 30-35 క్వంటాల్ల దిగుబడి వచ్చును.

లాం ప్రైబిడ్-1 : అతి తక్కువ పంటకాలము కల్గి (145-150 రోజులు) పరి మాగాణిలలో కూడా వేస్తారు. ఈ సంకరమును ఎల్.యమ్.ఎస్.ఎన్-2 మరియు ఎల్.యమ్.యమ్-85 లను సంకరపరచి రూపొందించి ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారిచే 1988 సంవత్సరములో విడుదల చేయబడినది. దూది దిగుబడి 35%. పోచపంజ పాడవు 27 మి.మీ. దీని నుంచి 50 నెంబరు నూలు తీయవచ్చును. హెక్టారుకు 30-35 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును. తక్కువ పంటకాలము కల్గిఉండుట వలన అధిక దిగుబడి కొరకు దుక్కిలో అధిక మోతాదులలో ఎరువులు వేయవలయును.

Phone : Off : 74174

Plant : 887223

IDA, Kondapally

KARSHAK SEEDS

Producers & Marketers

for

Hybrid - SUN FLOWER, PADDY, COTTON, MAIZE, JOWAR, BAJRA & VEGETABLES

Please contact :

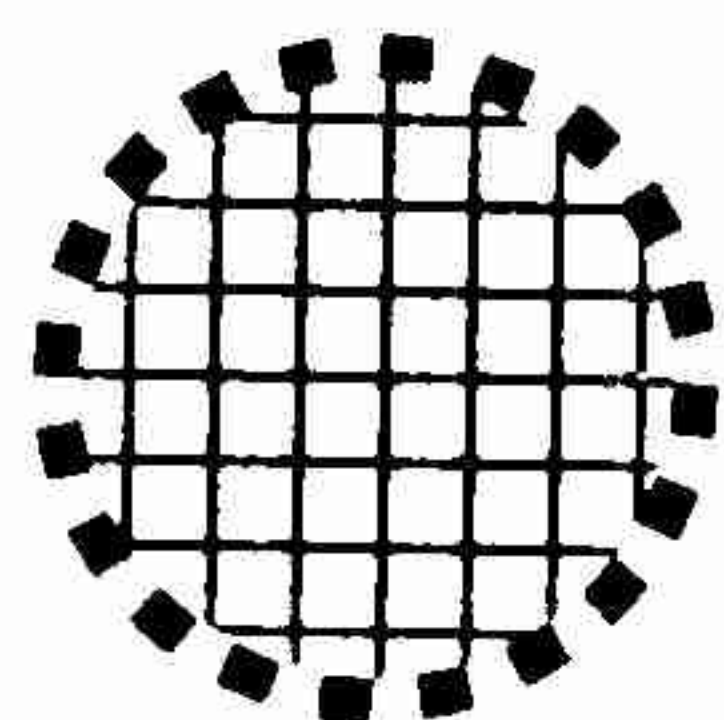
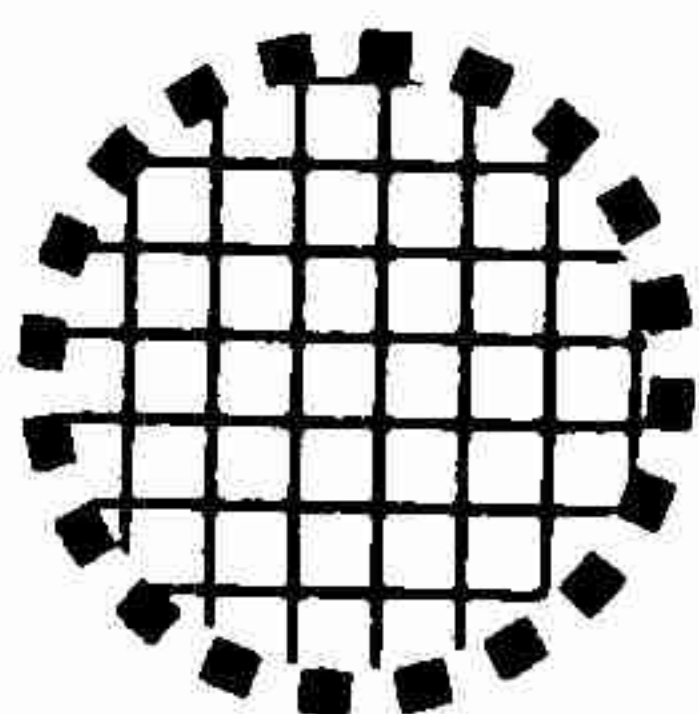
POPULAR SEEDS & AGRO PRODUCTS

BUNDAR ROAD, NEAR RAM MOHAN LIBRARY
VIJAYAWADA - 2.

For Retail and Wholesale

KARSHAK SEEDS

Near Vinoda Talkies, Vijayawada-2.

andhra pradesh
AGRO-S

ఉన్నతశ్రేణి నాణ్యతగల ఆగ్రో పురుగు మందులతో
కీటకాల వినాశనం, రైతన్నలకు ఉపశమనం
అతి తక్కువ ధరలో

- ఆగ్రోమోనోక్రోటోఫాస్
- ఆగ్రో క్వినాల్ఫాస్
- ఆగ్రో బి.హెచ్.సి.
- ఆగ్రో పెన్వర్ రేటు

- ఆగ్రో ఎండోసల్ఫాన్
- ఆగ్రో క్లొరోఫెరిఫాస్
- ఆగ్రో సెపర్ మిట్రన్
- ఆగ్రో కార్బన్ డైజిమ్

ఆగ్రోస్ వారి సహకారంతో
అందుకోండి సువర్ణావకాశాన్ని
నింపండి స్వర్ణరాసులతో

తయారుచేయువారు :

ఆం. ప్ర. రాష్ట్ర వ్యవసాయ పరిశ్రమల అభివృద్ధి సంస్థ
రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసు : 'ఆగ్రోభవన్' 10-2-3, ఎ.సి. గార్డ్స్, హైదరాబాదు-500 004.

ఇది ఎండు తెగులను తట్టుకొనగలదు. ఈ సంకరజాతి ప్రత్తి తక్కువ కాలపు పంట అగుటవలన అంతర పంటల పద్ధతికి అనువైనది. దీనితోపాటు సోయాబీన్, వేరుశనగ, పెసర, మినుము మరియు కొర్రలను వేసి అధికపంట పొందవచ్చును. తక్కువ కాలపు పంట మరియు రెండు నుండి మూడు వ్యాయములలో ప్రత్తి తీత పూర్తి అయ్యే గుణముండుట వలన రెండవ పంటను కూడ వేసుకొనే అవకాశం కలదు. మరియు ఇది పంట ముందు వచ్చుట వలన కాయదొరికే పురుగుల బారి నుండి కూడ తప్పించుకుంటుంది.

ఎన్.హెచ్.హెచ్-44 : ఈ సంకరమును బికనీరి నర్మ మరియు ఎ.3.738 రకములను సంకర పరచుట ద్వారా నాందేడ్ పరిశోధనా స్థానము (మహారాష్ట్ర) ద్వారా 1983లో విడుదల చేయబడినది. దీని పంట కాలం 170-180 రోజులు. పోచపింజ పొడవు 25 మి.మీ. దూది దిగుబడి 35%. దీని నుండి 40 నెంబరు నూలు తీయవచ్చును. హెక్టారుకు 30-35 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును. ఇది పచ్చదోమను మరియు పేనుబంకను తట్టుకొనగలదు.

హెచ్-8 : గుజరాత్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయము వారు జి.ఆకాల్ 10 మరియు సూరత్ ద్వార్య రకములను సంకర పరచుట ద్వారా రూపొందించి 1988లో విడుదల చేసారు.

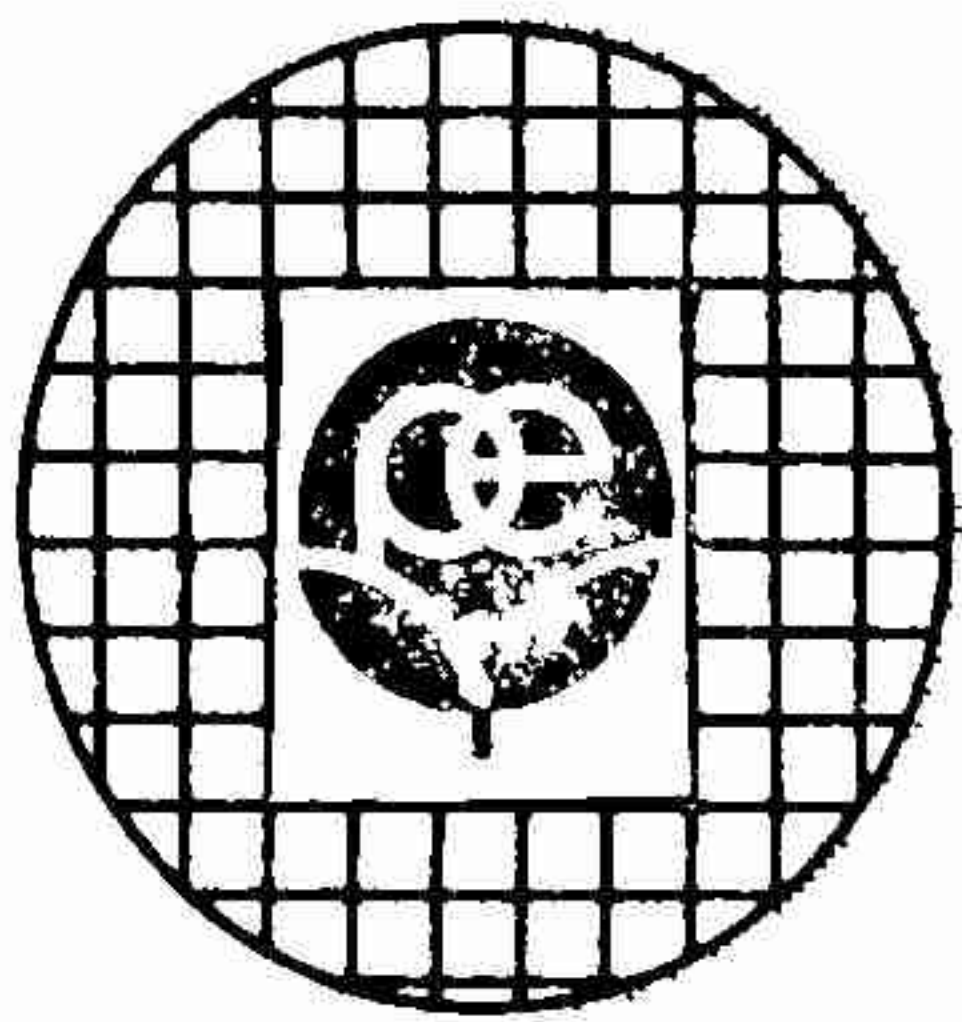
దీని పంట కాలం 150-170 రోజులు. పోచపింజ పొడవు 25 మి.మీ. దూది దిగుబడి 34%, దీని నుండి హెక్టారుకు 30-35 క్వంటాల్ల ప్రత్తి దిగుబడి నిచ్చును. యిది కొంతవరకు పచ్చదోమను తట్టుకొనగలదు.

భిన్నజాతి సంకరాలు :

వరలక్ష్మి : ఈ సంకరమును లక్ష్మి మరియు యన్.బి.-425 (వైయఫ్) అను అమెరికన్ జాతి మరియు బొర్బడెన్స్ అను జాతులను సంకరపరచి రూపొందిన మొట్టమొదటి రకం. దీనిని కర్ణాటక రాష్ట్రములోని ధర్వాడ్ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం వారు రూపొందించినారు.

జయలక్ష్మి (డి.సి.హెచ్.32) : కర్ణాటకలోని ధర్వాడ్ వారు దీనిని కూడ డి.యస్.28 మరియు యన్.బి.425 వై.ఎస్. అను సంకరపరచి రూపొందించినారు. దీని కాలపరిమితి 180-200 రోజులు. పోచపింజ పొడవు 32 మి.మీ. దూది దిగుబడి 33% , నూలు వడుకు శక్తి 80 నెంబరు. ఇది హెక్టారుకు 35 క్వంటాల్ల దిగుబడి నిచ్చును. ఇది ఎండు తెగులను తట్టుకొనలేదు.

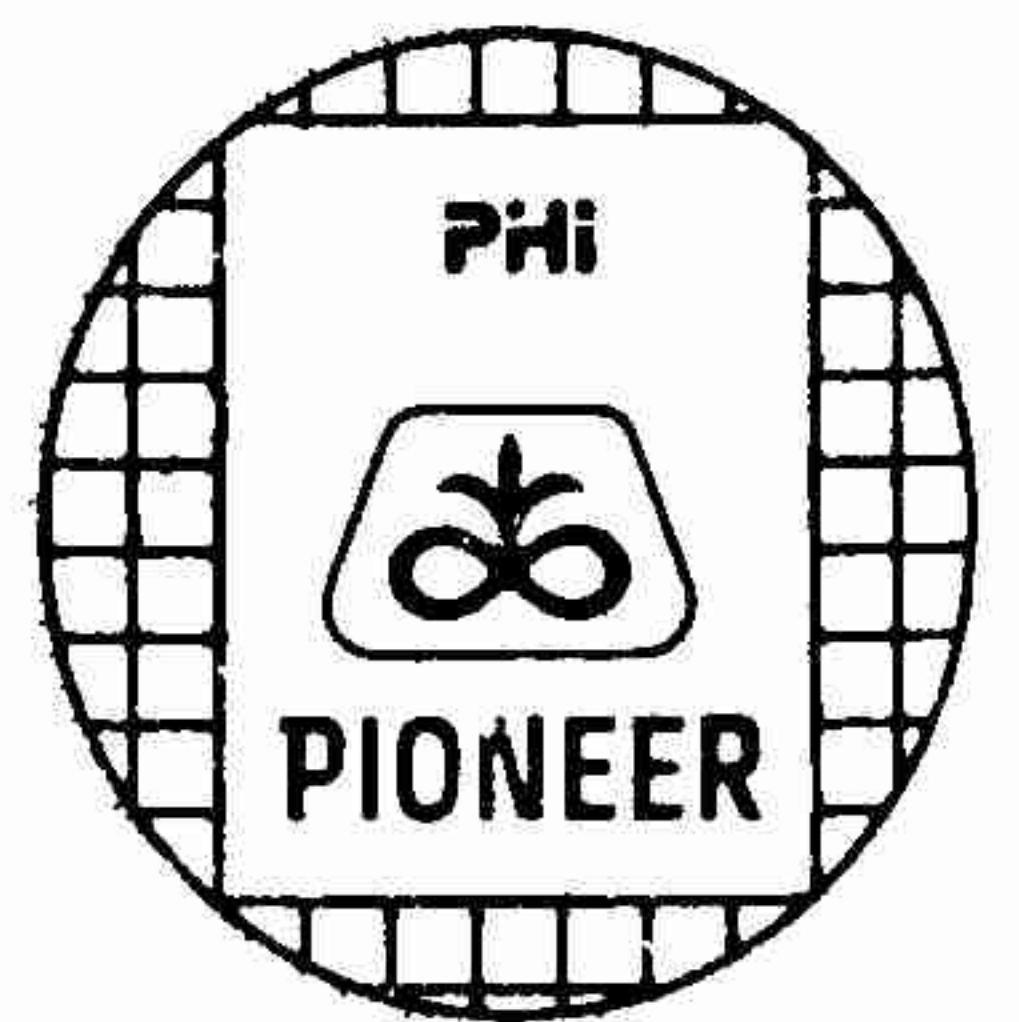
పైన ఉదహరించిన పత్తి రకాలలో అనువైనవి ఎన్నుకొని సరిఅయిన పద్ధతిలో సాగుచేసి అధిక దిగుబడులను పొంద వచ్చును.

ఫోన్ : 237796

ప్రసాద్ ఎంటర్ప్రైజెస్

3-5-839/5, జి. పి. పెట్రోలు పంపు వద్ద,
హైదర్ గూడ, హైదరాబాద్ - 500 029.

మా వద్ద అన్ని రకములైన

ప్రత్తి, మొక్కజొన్న, ఆముదాలు, మరియు అన్ని రకముల కూరగాయల విత్తనములు లభించును.

డిస్ట్రిబ్యూటర్స్ : పయనీర్ విత్తనాలు (పి.హెచ్.ఐ. బయోజెన్ లిం)

● హెక్సెల్ విత్తనాలు ● సీతల్ హైబ్రిడ్ విత్తనాలు (జాల్న)

డీలర్లు : మహికో, మహేంద్ర, హరితా విత్తనాలు,

నవభారత్ విత్తనాలు.

మనం నిత్యం చుట్టు ప్రక్కల అనేక రకాల వృక్షాలు, జంతువులను చూస్తుంటాం. మన కంటికి కనిపించని జీవులు కూడా ప్రకృతిలో వేలాది రకాలు ఉన్నాయి. వీటిని సూక్ష్మజీవులంటారు. మైక్రోస్కోపు (సూక్ష్మదర్శిని) లో మాత్రమే ఇవి కనిపిస్తాయి.

సూక్ష్మజీవులు రైతులకు ఎనలేని సేవచేస్తున్నాయి. ప్రధానంగా ఎరువులను కుళ్ళబెట్టి మొక్కల వ్రేళ్ళకు

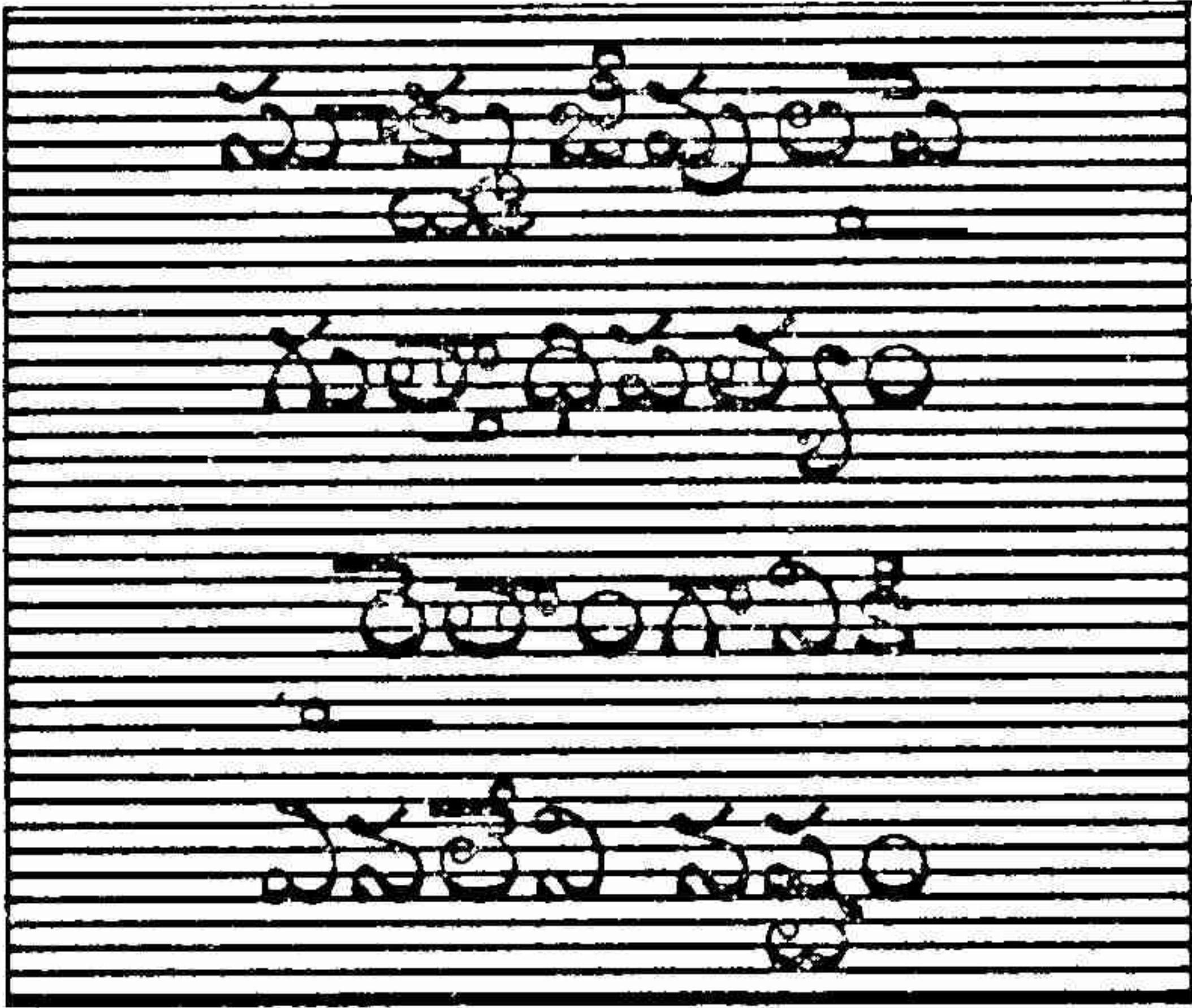
పోషకాలు అందించే పనిని సూక్ష్మ జీవులే చేస్తాయి. ప్రకృతిలో ఈ పనిని సూక్ష్మజీవులు నిర్వహించకపోతే మొత్తం జీవన క్రియ ఆగిపోతుంది. చిక్కుడు జాతి మొక్కల వ్రేళ్ళలోని సూక్ష్మ జీవులు నేలలో నత్రజనిని స్థాపిస్తాయి. నత్రజని మొక్కలకు పోషకాహారం అన్న విషయం తెలిసిందేకదా!

సూక్ష్మజీవులపైనా, వాటి జన్యువులపైనా శాస్త్రవేత్తలు అనేక రకాల ప్రయోగాలు జరుపుతున్నారు. సూక్ష్మజీవులను ఈనాడు వ్యవసాయరంగం గనుల, మందుల తయారీ, ఇతర అనేక పరిశ్రమలలో ఉపయోగిస్తున్నారు.

సూక్ష్మ జీవుల శాస్త్రం, జన్యుశాస్త్రం ఈ రోజు అత్యంతవేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న శాస్త్రాలు.

ముఖ్యంగా వ్యవసాయ రంగంలో సూక్ష్మజీవులు భవిష్యత్తులో అత్యంత విలువైన, ప్రధాన పాత్ర నిర్వహించనున్నాయి. సూక్ష్మజీవుల్లో బాక్టీరియా, వైరస్, ఫంగస్, ఆల్గే అనే నాలుగు రకాలు ఉన్నాయి.

ప్రస్తుతం మనం పంటలకు రసాయనిక ఎరువులను విరివిగా వాడుతున్నాము కదా! సూక్ష్మజీవశాస్త్రం అతికొద్ది కాలంలో రసాయనిక ఎరువుల అవసరం లేకుండా చేయ నున్నది. అదెలాగ అంటారా? రసాయనిక ఎరువులు మొక్కలకు సమకూర్చే నత్రజని, భాస్వరం వంటి పోషక పదార్థాలను తయారుచేసే సూక్ష్మజీవులను శాస్త్రవేత్తలు పరిశోధనా శాలల్లో రూపొందిస్తున్నారు. వీటిని జీవ ఎరువులు(బయో ఫెర్టిలైజర్స్) అంటున్నారు. ఈ ప్రయోగాలు చాలా వరకు విజయ వంతమై నల్లు వార్తలుస్తున్నాయి. ఈ జీవ ఎరువులు పూర్తిగా వినియోగంలోనికి వచ్చి నల్లయితే ఇకపై పొలాల్లో రసాయనిక

ఎస్. వెంకట్రావు

ఎరువులకు బదులు సూక్ష్మ 'జీవుల పాడి' చల్లితే చాలు అవి సంఖ్యరీత్యా పెరిగి నేలలో మొక్కలకు కావలసిన పోషక పదార్థాలను తయారుచేస్తాయి. దీనివల్ల ఖర్చు కలిసివస్తుంది. రసాయనిక ఎరువుల కాలుష్యం బాధా ప్రజలకు తప్పుతుంది.

అలాగే రైతులకు సూక్ష్మజీవులు మురోపేధంగా చీడపీడల నుండి కాపాడడానికి పురుగు మందులు ఉపయోగిస్తున్నారు కదా! ఇకపై పురుగు మందులతో పని లేకుండా చీడ పురుగుల్ని తినే సూక్ష్మజీవులను శాస్త్రవేత్తలు తయారుచేస్తున్నారు. వాటిని జీవ కీటక నాశనులు (బయో పెస్టిసైడ్స్) అంటారు. వీటివల్ల రెండు ఉపయోగాలున్నాయి. ప్రస్తుతం పంటలను ఆశించే కీటకాలు కీటక నాశన మందులకు అలవాటు పడిపోతున్నాయి. ఫలితంగా పురుగుమందులు రెండు మూడేళ్ళ తరువాత పనిచేయకుండా పోతున్నాయి. జీవకీటక నాశనులు (బయో పెస్టిసైడ్స్) వల్ల ఆ బాధ తప్పుతుంది.

రెండవది రసాయనిక కీటక నాశనుల వల్ల మన ఆహారం కలుషితమై అనేక రకాల వ్యాధులొస్తున్నాయి. జీవ కీటకనాశనుల వల్ల ఆ బాధ తప్పుతుంది. ఇవి కాలుష్యంలేని కీటక నాశనులన్న మాట!

ఒక్క వ్యవసాయరంగంలోనే కాదు గనులు, ఆరోగ్యం, రసాయనిక పరిశ్రమ, వాతావరణ కాలుష్య నివారణ, మురుగు నాటి శుద్ధి, చెత్తకుప్పల నిర్మూలన వంటి రంగాలలోనూ, అనేక పరిశ్రమలలోనూ సూక్ష్మజీవులు ప్రస్తుతం ఉపయోగ పడుతున్నాయి. భవిష్యత్తులో ఇంకా ఎక్కువగా వీటిపాత్ర ఉండబోతోంది.

ఒక అంచనా ప్రకారం రానున్న రెండు మూడు దశాబ్దాల్లో ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థలో 60 నుండి 70 శాతం సూక్ష్మజీవ, జన్యుశాస్త్ర పరిశోధనలు ఆక్రమిస్తాయని అంచనా.

ఈ సూక్ష్మజీవులూ, జన్యువులూ ప్రకృతి సంపద. అయితే ఇటీవల 117 దేశాలు కలిసి కుదుర్చుకున్న 'గాల్ ఓప్పందం ప్రకారం ఏ దేశంలోని ఏ సంస్థ అయినా, ఏ వ్యక్తి

మిగతా 18వ పేజీలో...

గాల్ ఓప్పందం ప్రకారం తాము కనిపెట్టిన ఉపయోగకరమైన సూక్ష్మజీవులను పేటెంట్ చేయవచ్చు. అప్పటి నుంచి ఆ సూక్ష్మజీవులపై పూర్తి హక్కు వస్తుంది.

ఉద్యమ వార్తలు

జయప్రదమైన రైతు సంఘం తరగతులు :

రైతు రంగంలో పనిచేసే కార్యకర్తలు చైతన్య వంతులై రైతు ఉద్యమాన్ని మరింత ముందుకు తీసుకుపోయేందుకు గాను నల్గొండ జిల్లా నడిగూడెంలో 4 రోజుల పాటు జరిగిన తరగతులు ఎంతో దోహదం చేశాయి. ఈ తరగతులు మే 28 నుండి 31 వరకు జరిగాయి. ఈ క్లాసులకు 130 మంది వివిధ జిల్లాల నుండి హాజరైనారు.

భారతదేశంలో వ్యవసాయ సంబంధాల గురించి శ్రీ వి. శ్రీనివాసరావు, నూతన ఆర్థిక విధానాలు - గాల్ - మన వ్యవసాయరంగంపై వాటి ప్రభావం గురించి శ్రీ పి.మధు, గ్రామీణ వర్గీకరణ - వ్యూహం, ఎత్తుగడలు, శ్రీ తమ్మినేని వీరభద్రం - చివరగా రైతాంగ ఉద్యమం. నిర్మాణ కర్తవ్యాలు అనే అంశంపై శ్రీ కొరబాల సత్యన్నారాయణ బోధించారు. దీనికి తోడుగా వ్యవసాయరంగంలో బయోటెక్నాలజీ - పరిశోధనలు - ఫలితాలపై ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం, ప్రొఫెసర్ అరిబండి ప్రసాదరావు గారు వివరించారు.

రైతుసంఘం రాజకీయ పాఠశాల ప్రారంభ సభలో ఉపన్యసిస్తున్న శ్రీ బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావు
చేదికపై రైతు సంఘం రాష్ట్ర కార్యదర్శి శ్రీ వి. శ్రీనివాసరావు

పాఠశాల ముగింపు సభలో శ్రీ భీమిరెడ్డి నర్సింహ రెడ్డి, ఉప్పల కాంతారెడ్డి, అరిబండి లక్ష్మీనారాయణ శ్రీ పిచ్చయ్య తదితరులు మాట్లాడారు. తెలంగాణా పాఠశాల గడ్డపై నిర్వహించిన ఈ క్లాసులు తెలంగాణా స్ఫూర్తితో రైతు ఉద్యమం మరోమలుపు తిరిగేందుకు ప్రతి రైతు కార్యకర్త కృషి చేయాలని వ్యక్తం పలుకుచున్నారు. రైతాంగం మధ్య వైరుధ్యాలను గమనిస్తూ, పేద ప్రజల సమస్యలపై పనిచేయాలని వ్యవసాయ కార్మికులు, పేద రైతుల ఐక్యతతో ఉద్యమాన్ని నిర్మించడంలో ఈ క్లాసులు అందుకు దోహదపడతాయనడంలో ఏ మాత్రం సందేహం లేదు. ప్రతి ఒక్కరు ఆత్మవిశ్వాసంతో రైతు ఉద్యమాన్ని నిర్మి

స్తామనడమే అందుకు నిదర్శనం -

ఒంగోలు పాగాకు సదస్సు :

అఖిల పక్ష పాగాకు రైతు కార్యచరణ సమితి ఆధ్వర్యంలో ఒంగోలులో మే 15న సదస్సు జరిగింది. సదస్సుకు 400 మంది హాజరైనారు. పాగాకు బోర్డు ఉత్పత్తి లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించే రిజిస్ట్రేషన్ విధానాన్ని విరమించే ప్రయత్నాలను మానుకోవాలని సదస్సు డిమాండ్ చేసింది. ఈ ప్రతిపాదన కేంద్రం ముందుకు తీసుకురావడాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకించింది. 'క్రాప్ హాలిడే' పరిష్కారం కాదని ఒక్క శివాజీ తప్ప మిగిలిన వక్తలందరూ అంగీకరించారు. 100 కోట్లు నిధులను కేటాయించి తక్షణం ఎస్.టి.సిని రంగంలోకి దించాలని సదస్సు డిమాండ్ చేసింది. ఈ సదస్సులో రైతు సంఘం నుండి రాష్ట్ర అధ్యక్షులు శ్రీ బోడేపూడి వెంకటేశ్వర రావు, కార్యదర్శి శ్రీ వి. శ్రీనివాసరావు, పమిడి కోటయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు.

సాగర్ కాల్యాలపై చీమకుర్తి సదస్సు :

సాగర్ కాల్యాల మరమ్మతులు వెంటనే చేపట్టాలని ప్రకాశం జిల్లా చీమకుర్తిలో సదస్సు జరిగింది. సదస్సులో రాష్ట్ర రైతుసంఘం అధ్యక్షులు శ్రీ బోడేపూడి వెంకటేశ్వర రావు, కార్యదర్శి శ్రీ వి. శ్రీనివాసరావులు పాల్గొన్నారు. సాగర్ కాలువలకు ఎప్పుడు ఎక్కడ గండ్లు పడతాయో ఎవరికీ తెలియని అయోమయ స్థితి ఏర్పడింది. 11 లక్షల ఎకరాలకు పైగా భూములు సస్యశ్యామలం అవుతాయని ప్రకటించగా నేటికి 2 లక్షలకు పైగా బీడుభూములు తయారయ్యాయి. కాల్యాల నిర్మాణంతో బాటవేసుకున్న అవినీతి దానికి కారణము. ఈ గండ్లు తెగిపోవడం. సిపేజి ద్వారా వేల క్యుసెక్కులు నీరు వృధా అవుతూ, చివరి భూములకు నీరందక రైతులు తీవ్ర ఇబ్బందు లకు గురిఅవుతున్నారని వక్తలు అన్నారు. ఈ సదస్సుకు శ్రీ పమిడి కోటయ్య అధ్యక్షత వహించారు.

వివిధ రైతాంగ సమస్యలకే :

కృష్ణా జిల్లాలో కౌలు సమస్యపై 10 వేల కరపత్రాలు పంపారు. సాగర్ సమస్యలపై సదస్సు జరిగింది. 85 రైతుల బంగారు వేలం పాటకు ముందు బ్యాంకుల వద్ద ధర్నా జరిపారు. వేలంపాటలు వాయిదాపడ్డాయి.

వరంగల్ జిల్లాకు నో పోల్ / సింగిల్ పోల్ కనెక్షన్లు ఈ ఏడాది మన ఆధ్వర్యంలో 2 వేల కనెక్షన్లు ఇప్పించాం. చిత్తూరు జిల్లాలో విద్యుత్ సమస్యలపై కరపత్రాలు వేసి తిరుపతి, రేణిగుంటల్లో ధర్నాలు జరిపారు.

అయినా తాను కనిపెట్టిన ఉపయోగకరమైన సూక్ష్మజీవిని 'పేటెంట్' చేయవచ్చు. అంటే అప్పటి నుండి ఆ సూక్ష్మ జీవిపై సర్వ హక్కులు ఆ సంస్థ లేదా వ్యక్తిదేనన్నమాట. మరొకరు ఉపయోగించడానికి లేదు. ఒకవేళ ఉపయోగించ దలుచుకుంటే ఆయా సంస్థలకు, లేదా వ్యక్తులకు పెద్ద ఎత్తున (రాయల్టీ) ఫీజులు చెల్లించుకోవాలి. డంకెల్ ప్రతిపాదనలని మనం నిత్యం వింటుంటామే ఆ డంకెల్ ప్రతిపాదనల ఆధారంగా కుదిరిందే ఈ 'గాల్' ఒప్పందం.

ప్రపంచంలో సూక్ష్మజీవుల మీద పరిశోధనలకు అమెరికా, బ్రిటన్, జర్మనీ, ఫ్రాన్స్, జపాన్ వంటి ధనిక దేశాలు బహుళజాతి గుత్త సంస్థలు కోట్లాదిరూపాయలు ఖర్చు చేస్తున్నాయి. వాటితో పోలిస్తే మన దేశంలోనూ మనలాంటి పేద దేశాల్లోనూ జరుగుతున్న పరిశోధనలు చాలా చాలా తక్కువ. గాల్ ఒప్పందం వల్ల మానవాళి సౌభాగ్యానికి ఉపయోగపడాల్సిన సూక్ష్మ జీవులూ, జన్యువులూ కొన్ని బహుళజాతి గుత్త సంస్థల సొత్తయి పోతాయన్న మాట. గాల్ ఒప్పందం వల్ల సూక్ష్మజీవశాస్త్రంలో మన పరిశోధనలకు దెబ్బ తగలడమే కాకుండా మన రైతాంగం సూక్ష్మజీవ రసాయనాలు, సూక్ష్మజీవ క్రిమిసంహారక మందుల కోసం అలాగే ఇతర పరిశ్రమల్లోనూ, రంగాలలోనూ ఉపయోగం

**సూక్ష్మజీవుల్ని పేటెంట్ చేస్తే
చిన్న సన్నకారు రైతులకు
ఎరువులు, పురుగుమందుల ధరలు
చుక్కల్లో కనిపిస్తాయి**

చే సూక్ష్మజీవుల కోసం ఈ బహుళజాతి గుత్త సంస్థలపై ఆధారపడాల్సి వస్తుంది. అవి ఎంత ధరనిర్ణయిస్తే అంతధరకు వాటిని కొనాల్సి వస్తుంది.

ఆ పరిస్థితే దాపురిస్తే మన దేశంలో పెద్దపెద్ద భూస్వాములూ, ధనిక రైతులు మినహా చిన్న సన్నకారు రైతులకు ఎరువుల,

పురుగు మందుల వాడకం కష్టమై పోతుంది. 'గాల్' ఒప్పందం వల్ల రైతులు వాడే విత్తనాలు కూడా ఈ బహుళజాతి సంస్థల చేతుల్లోకిపోతాయి. మొత్తం మీద మన రైతాంగానికి, అలాగే మన భారతదేశ ప్రజానికానికి అత్యవసరమైన ఆహార రంగం విదేశీ సంస్థల చేతుల్లో బందీ అవుతుంది.

మన ఆహారమే ఇతర వ్యక్తుల చేతుల్లోకి పోయిందంటే అర్థం మన స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం వారి చేతుల్లోకి పోయినట్లే. అందుకే 'గాల్' ఒప్పందం మన దేశాన్ని మరోసారి బానిసత్వంలోకి నెడుతుందని ప్రతిపక్షాలు ముఖ్యంగా వామపక్షాలు ప్రభుత్వాన్ని పదే పదే హెచ్చరిస్తున్నా అది వినడం లేదు. వినకుండా 'గాల్'పై సంతకాలు చేసింది.

సంతకాలు చేసినంత మాత్రాన అయిపోలేదు. దాన్ని అమలు పరచకుండా మనం అడ్డుకోవాలి. దానికి ప్రభుత్వం అడ్డాస్తే దాన్ని గద్దెదించినా 'గాల్'ను తిప్పి కొట్టాలి! ఇతర సూక్ష్మ జీవులతో కలిసి రైతాంగం దానికోసం నడుం బిగించాలి!!

ది కాజ పాల ఉత్పత్తిదారుల సహకార సంఘం, కాజ.

రిజిస్టర్డ్ నెం. 3000/ మంగళగిరి మండలం, గుంటూరు జిల్లా.

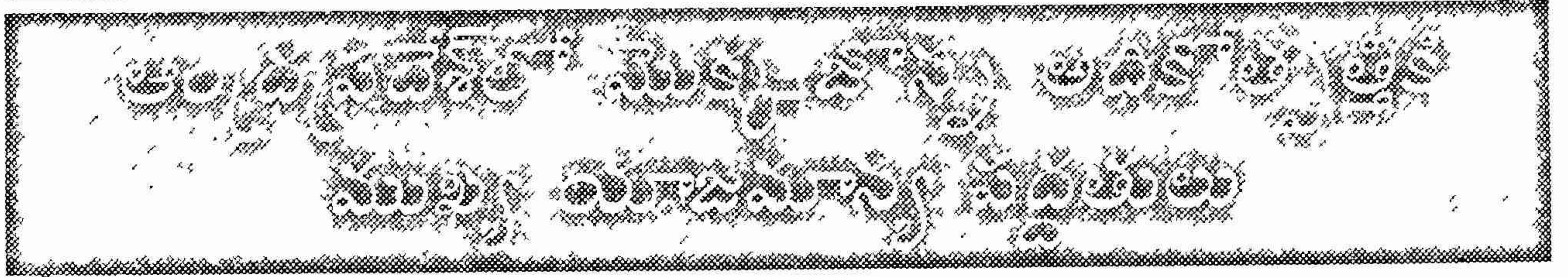
కాజ పాల ఉత్పత్తిదార్ల సహకార సంఘానికి శ్రీ భీమవరపు లక్ష్మారెడ్డి అధ్యక్షులుగా ఏకగ్రీవంగా ఎన్నికైనారు. 199 మంది సభ్యులు గల సంఘం రోజుకు సగటున 200 లీటర్ల పాలను సేకరిస్తూ 10 రోజులకు దాదాపు రు. 15000 లు పాల ఉత్పత్తి దారులకు బట్వాడా చేస్తుంది. ప్రస్తుత అధ్యక్షుని హయాంలో సంఘం ఆర్థిక పటిష్టతను పెంపొందిస్తూ రు. 30 వేలు సంగం డెయిరీలో డిపాజిట్ చేయటం జరిగింది. సంఘం డెయిరీ నుండి పాల ఉత్పత్తిదారులకు ఇవ్వవలసిన బట్వాడా ఆలస్యమయినపుడు సంఘంలో నిలువ ఉన్న నిధుల నుండి చెల్లించబడుతున్నది. డెయిరీ నుంచి రావలసిన బిల్లులు తాలూకు డబ్బు మొత్తం రు. 20 వేలు ఉన్నది. పశువులకు సబ్సిడీపై సంఘం దాణా సరఫరా చేయబడుతున్నది.

భీమవరపు లక్ష్మారెడ్డి : ప్రెసిడెంటు
సింహాద్రి మాధవరెడ్డి : డైరెక్టరు
ఈదా రామకృష్ణారెడ్డి :
నీలపు తంగెళ్ళ :
కాట్రగడ్డ వెంకటేశ్వర్లు :
కాట్రగడ్డ వెంకటేశ్వర్లు :
తండ్రి సుబ్బయ్య :

మాణిక్యాల వెంకటేశ్వర్లు : డైరెక్టరు
తాడిబోయిన శ్రీమన్నారాయణ :
నర్సంశెట్టి సాంబయ్య :
ఆలా బాపమ్మ :
శ్యామల హనుమాయమ్మ :
కారుమూరు ప్రతాపరెడ్డి : కార్యదర్శి

మన రాష్ట్రంలో మొక్కజొన్న 3.2 లక్షల హెక్టార్ల విస్తీర్ణములో సాగు చేయబడుచున్నది. సుమారు 90 శాతము విస్తీర్ణము తెలంగాణా జిల్లాలైన కరీంనగర్, మెదక్, నిజామాబాద్, వరంగల్, ఆదిలాబాదు మరియు రంగారెడ్డిలో సాగులో ఉంది. ఈ మధ్య కాలంలో కోస్తా జిల్లాలో కూడ మొక్కజొన్న ప్రాముఖ్యతను గుర్తించడం ద్వారా విస్తీర్ణము పెరుగేదశలో ఉంది. మన రాష్ట్రములో 80-85 శాతము పైరు ఖరీఫ్ కాలములో వర్షాధార పంటగా సాగుచేయబడుచున్నది. మిగిలిన పైరు శాతము రబీలో సాగునీటిలో పండింపబడుచున్నది. రాష్ట్ర సగటు దిగుబడి హెక్టారుకి సుమారుగా 2000 కీ.గ్రా.గా ఉన్నప్పటికీ ఇంకను ఈ దిగుబడిని ద్వీగుణీకృతము చేయుటకు ప్రస్తుతము మన రాష్ట్ర రైతులకు సిఫారసు చేయబడిన వంగడము లకు ఇవ్వగల జన్యు శక్తి కలదు. ప్రతి మొక్కజొన్న రైతు కొన్ని క్రింద సూచింపబడిన ముఖ్య యాజమాన్య పద్ధతులు ఆచరించినచో తన దిగుబడిని పెంపొందించుకొనడంలో సందేహం లేదు.

డా| ఇ. సత్యన్నారాయణ
మొక్కజొన్న పరిశోధనా స్థానం, హైదరాబాద్

- యాజమాన్య పద్ధతులు :**
- 1. విత్తుటకు కాలము :** వర్షాధారముతో సాగు చేయుటకు జూన్ రెండవ వారం లోగా విత్తవలెను. (తొలకరి వర్షములతో) నీటి సదుపాయమున్న ప్రదేశములలో 'మే' నెల చివరి వారంలో విత్తుట వలన అధిక దిగుబడులు పొందవచ్చును. రబీలో అక్టోబరు మధ్య కాలము నుండి నవంబరు మధ్యకాలము వరకు విత్తినచో మంచి దిగుబడి పొందవచ్చును.
  - 2. రకముల ఎంపిక :** సిఫారసు చేయబడిన మేలైన రకములు / హైబ్రిడ్ వంగడములు పట్టిక రూపములో ఇవ్వబడినది. రైతు పైరు వేసే కాలము, సాగుచేయు పద్ధతి, పైరు ఉపయోగం మరియు పైరు వేయు ప్రాంతమును బట్టి అధిక దిగుబడి రకాలు / హైబ్రిడ్స్ లేదా ప్రత్యేక రకాలు రైతు ఎన్నుకొనవలసి ఉంటుంది.

పట్టిక : సిఫారసు చేయబడిన అధిక దిగుబడి వంగడాలు :

రకము	ఖరీఫ్ / రబీ	కాల పరిమితి	దిగుబడి కీ / హె.	వివరములు
హైబ్రిడ్ రకములు :				
డిహెచ్ఎం 103	ఖరీఫ్ మరియు రబీ	105-110	55-60	ఆకుమాడు తెగుళ్లు, మొక్క కుళ్లు తెగులును నిరోధించగలదు.
డిహెచ్ఎం 105	"	110	65-70	స్థిరమైన హైబ్రిడ్, ఆకుమాడు తెగులు, కాండము తెగుళ్లు కాండము తొలుచు పురుగులను కొంతవరకు నిరోధించు శక్తి కలదు.
డిహెచ్ఎం 1	"	85-90	50-55	స్వల్పకాలిక రకము. ఆకుమాడు తెగులును నిరోధించ గలదు.
త్రిశులత	"	110	65-75	ఆకుమాడు తెగులును, బూడిద తెగులను నిరోధించును.
డిహెచ్ఎం 107	ఖరీఫ్	88	60	ఆకుమాడు తెగులు కాండము తొలుచు పురుగు

డిహెచ్ఎం 109

"

86

60

మేలైన వంగడములు-
అశ్వినీ/హర్ష/వరుణ్
ప్రత్యేకరకములు -

ఖరీప్

95-105

40-50

అంబర్ పాప్ కార్న్
మాధురి

ఖరీప్ మరియు రబి

90-100

25

"

80-85

20

లను నివారించగలదు. వర్షాధారములో అధిక
దిగుబడి ఇవ్వగలదు.

ఆకుమాడు తెగులు కాండము తొలుచు పురుగు
లను నివారించగలదు. వర్షాధారములో అధిక
దిగుబడి ఇవ్వగలదు.

వర్షాధార పరిస్థితులకు అనువైనది. నీటి ఎద్దడిని
కొంతవరకు తట్టుకొనగలవు.

ప్రత్యేక పేలాల రకము

ప్రత్యేక తీపి మొక్కజొన్న రకము

నేలలు విత్తుట :

మధ్యస్థ నల్లరేగడి మరియు ఎర్ర గరప నేలలు మొక్క
జొన్న సాగుకు అనువైనవి. ఉప్పు నేలలు, నీరు నిలిచే భూములు
మొక్కజొన్న సాగుకు పనికిరావు. నేలను మెత్తగా దున్ని
మామూలు రకాలకు సాల్ల మధ్య 75 సెం.మీ. ఎడం ఉండునట్లు
అలానే ప్రత్యేక రకాలకు 60 సెం.మీ. ఎడం ఉండునట్లు
బోదే నాగలితో సాల్లను వేసుకోవాలి. విత్తేటప్పుడు మొక్కకు
మొక్క మధ్య 20 సెం.మీ. దూరము ఉండేటట్లు చూసుకొని
విత్తుకోవాలి. బోదెలపై విత్తనములు విత్తుట వలన
పలులాభములు ఉన్నాయి. అవి :

1. పొలములందు నీరు కట్టుటకు
మరియు అధిక వర్షపు నీరును
బయటకు మళ్లించుటకు
అనుకూలము.

**పైరు లేత దశలో నీరు నిలిస్తే నష్టం. పూత
దశలో నీటి ఎద్దడి ఏర్పడితే పంట
దిగుబడి తగ్గుతుంది.**

2. కలుపు మొక్కల పెరుగుదలను అరికట్టవచ్చును.
3. పైరుకు వేసిన ఎరువులు కొట్టుకొనిపోకుండ సక్రమ
ముగా వినియోగపడును.
4. మొక్కకు హాని కలిగించు లవణముల ప్రభావము తగ్గును.
5. మొక్కలకు నీరు, పోషక పదార్థములు అందుబాటులో
ఉండి పైరు ఏపుగా పెరుగుటకు దోహదపడగలదు.
6. మొక్కలను కొంతవరకు పడిపోకుండ దృఢంగా
నిలుపుటకు సహాయపడతాయి.

బోదెకు బోదెకు మధ్య 75 సెం.మీ. మరియు మొక్కకు

మొక్కకు మధ్య 20 సెం.మీ. ఉండేటట్లు చూసినచో ఎకరాకు
26,000 మొక్కలుండి అధిక దిగుబడి పొందుటకు వీలగును.
కుదురుకు 2-3 విత్తనములు వేసి మొలకెత్తిన 10-12
రోజులకు కుదురుకు ఒక మొక్క ఉంచి మిగిలినది పెరికి
వేయాలి.

కలుపు నివారణ :

విత్తిన తర్వాత నీరు కట్టిన 1-2 రోజుల తర్వాత
టిఫాజిన్/అట్రాజిన్ అనుకలుపు మందును ఎకరాకు 400-
600 గ్రాములు తీసుకొని 250 లీటర్ల నీటిలో కలిపి విత్తిన
నేల మీద పిచికారీ చేయవలెను. ఈ పిచికారీ వలన కలుపు

మొక్కలు చాలా నివారింపబడ
తాయి. దీనికి తోడు పైరువిత్తిన
30 రోజులకు అంతరకృషి
చేసినచో అధిక దిగుబడులను
పొందవచ్చును.

ఎరువులు :

సాధారణముగా హెక్టారుకు నీటి సౌకర్యమున్న భూము
లలో 120 కిలో గ్రాముల నత్రజని, 60 కిలోల భాస్వరము
మరియు 30 కిలోగ్రాముల పొటాష్ అవసరముంటుంది. అలాగే
వర్షాధారపు పంటకు హెక్టారుకు 90 కిలోగ్రాముల నత్రజని,
40 కిలోల భాస్వరము 30 కిలోగ్రాముల పొటాష్ వేయవలెను.
భూసార పరీక్షలను బట్టి సిఫారసు చేయబడిన ఎరువుల
మోతాదులను సరైన సమయములో సక్రమ పద్ధతిలో వేసిన
పుడు పోషక పదార్థములు సక్రమముగా వినియోగపడును.
సిఫారసు చేయబడిన మొత్తం భాస్వరము, పొటాష్ ఎరువులను

ఆఖరి దుక్కిలో సమంగా వెదజల్లాలి. నత్రజనిని విత్తునేల స్వభావమును బట్టి రెండు లేదా మూడు దఫాలుగా వెయ్యాలి. ఒక భాగము విత్తు సమయంలో, రెండవ భాగము పైరు మోకాలు ఎత్తు ఉన్నప్పుడు మరియు మూడవ భాగం పూత సమయంలో మొక్కల సాల్ల వెంబడి వేయాలి. ఎరువు వేయు సమయమున భూమిలో తగినంత తేమ ఉండునట్లు చూడాలి.

జింకుధాతు లోపమున్నచో 50 కిలోల జింక్ సల్ఫేటు మందును ప్రతిమూడు సంవత్సరముల కొకసారి భూమిలో వేయవలెను. పైరుపై జింకుధాతు లోపలక్షణములు కనిపిస్తే, 0.2 శాతము జింక్ సల్ఫేట్ ద్రావణాన్ని రెండు మూడుసార్లు వారం రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చెయ్యాలి.

నీటి యాజమాన్యం :

మొక్కజొన్న పైరు లేత దశలో నీరు నిలిచినట్లయితే నష్టము కలుతుంది. కావున మురుగు నీరును పోవుటకు సదుపాయము చేసికొనవలెను. పైరు పూతదశలో నీటి ఎద్దడి ఏర్పడినచో పంటదిగుబడి బాగా తగ్గును. నీటి వనరులు ఉన్న ప్రాంతాలలో పూత దశలోను, పాలుపోసుకొను దశలోను మరియు గింజ గట్టిపడు దశలో తగినంత నీరు ఇవ్వగలిగిన అధిక దిగుబడులు పొందవచ్చును. నమర్దవంతమైన నీటియాజమాన్య వద్దతి అవలంబించి పైరును ఎక్కువ విస్తీర్ణములో సాగుచేయుటయే గాక అధిక దిగుబడులు

పొందవచ్చును.

సస్యరక్షణ :

మొక్క జొన్నకు అంతగా చీడపీడల బాధ ఉండదు. అవసరాన్ని బట్టి కాండము తొలుచు పురుగు ఆశించకుండ పైరు మొలకెత్తిన 15 రోజులకు ఎండోసల్ఫాన్ 35 యి.సి. మందును 0.1 శాతము పైరుపై పిచికారీ చేయవలెను. అలాగే ఆకుమాడు తెగులును నిరోధించుటకు డైతేన్ జడ్-78 అను మందును (ఒక లీటరు నీళ్లలో 3 గ్రాముల మందును) కాండము తెగుళ్లు, మొక్క కుళ్లు తెగుళ్లు నిరోధించుటకు బ్లీచింగ్ పౌడరు (1000 పిపియం క్లోరిన్) నీటితో పైరు భూమిని తడిపినచో ఈ తెగుళ్ల తీవ్రతను తగ్గించవచ్చును.

పంట కోత :

మొక్కజొన్న కండెలపై పొర ఎండి గింజలలోని తేమ శాతము 20-25 కు తగ్గి గింజ బాగా గట్టిపడినపుడు పైరు కోతకు సిద్ధముగా ఉన్నట్లు గుర్తించవలెను. కోసిన కండెలను ఒక వారము వరకు కల్లములో బాగా ఎండబెట్టి గింజ మార్పిడి చేయవలెను. పెల్లరు అను యంత్రమును వాడిగాని, లేదా కర్రలతో కొట్టిగాని మార్పిడి చేయవచ్చును. మార్పిడి చేసిన గింజలను రెండు మూడు రోజులు ఎండబెట్టి శుభ్రపరిచి అవసరాన్ని బట్టి విత్తనశుద్ధి చేసి తర్వాత గోదాములలో భద్ర పరచుకొనవలెను.

జువారి - రెతు సేవలో ముందంజ

రెతులు మెచ్చే జైకిసాన్ ఎరువులతో పాటు వరుణరాజ్ పురుగు మందులు, 'బయోఫాస్' జీవ ఎరువుతో సహా ఇప్పుడు అందిస్తోంది. "జైకిసాన్" నాణ్యమైన విత్తనములు.

జై కి సా న్ వి త్త న ము లు

ప్రత్తి - సవిత, MCU - 5, NHH - 44, DCH - 32

ప్రాద్దుతిరుగుడు - మార్జన్, JSFH = 1

సజ్జ - BK - 560, 1CTP - 8203

మొక్కజొన్న-DH - 103

ఆముదము - JCH-30, JCH-31, JCH-182

టమాట - JTH - 1

వేరుశనగ - ICGH - 44

బెండ - పర్బని క్రాంతి

రెతు సేవే ప్రధాన లక్ష్యం
జువారి ఆగ్రో కెమికల్స్ లిమిటెడ్, గోవా.
UNI BUILDING,
MASAB TANK, ROAD,
HYDERABAD - 4.

సార్వా పంటల్లో విత్తనం ద్వారా వచ్చే తెగుళ్ళు - నివారణ పద్ధతులు

గణపతిసీడి శ్రీనివాసరావు
శిలీంధ్రశాస్త్ర విభాగం, లాం, గుంటూరు.

విత్తనం మంచిదైతే పండే పంట కూడా మంచిగానే ఉంటుందనేది అనుభవం నేర్పిన పాఠం.

రైతులు ఉపయోగించే విత్తనాల్లో కంటికి కనిపించని క్రిములున్న రోగ కారణాలైన క్రిములుంటాయి. రోగ క్రిములున్న విత్తనాన్ని విత్తుకోవడం వల్ల మన పంటలకు పంట వివిధ దశల్లో తెగుళ్ళు సంక్రమించి పంట దిగుబడులు ఎక్కువగా తగ్గుతాయి.

ముఖ్యంగా మనం భోజనం చేసేందుకు ముందు కాళ్ళు చేతులూ శుభ్రంచేయనిదే భోజనం చేయం ఎందుకు?

మన ఇండ్లకు ఇతర చోట్ల నుండి బంధువులుగాని, స్నేహితులుగాని వస్తే ఇంట్లోకి రాకముందే బయటనే కాళ్ళు, మొహం కడుక్కోవడానికి ముందుగా చెంబుతో నీళ్ళిచ్చే వాళ్ళు పాతరోజుల్లో. కాల్పు, చేతులుశుభ్రంగా కడిగిన తర్వాతనే ఇంట్లోకి ప్రవేశించేవాళ్ళు. ఎక్కడెక్కడో తిరిగివచ్చి వారికి తమ శరీరం మీద అంటుకున్న మురికి క్రిములు, దుమ్ము దూలి లేకుండా మంచిగా ఉండాలని, వచ్చిన వారివల్ల మనకు ఎలాంటి రోగాలు రాకూడదని వుద్దేశం.

పై ప్రక్రియ మనం నిత్యం పండించే పంటలకు ఉపయోగించే విత్తనాలకు కూడా వర్తిస్తుంది. రైతాంగం పండించే పంటల్లో సంక్రమించే తెగుళ్ళు అధిక శాతం విత్తనం ద్వారానే వస్తాయి. ఈ రోగ క్రిములు బూజా, బ్యాక్టీరియా మరియు వైరస్ సంబంధమైనవి. విత్తనం ద్వారా సంక్రమించే తెగుళ్ళు, విత్తనశుద్ధి చేయడం వల్ల చాలా నరకు నివారించవచ్చు. అందుకయ్యే ఖర్చు శ్రమ చాలా తక్కువ.

రోగక్రిములు విత్తనం నాటిన తర్వాత పరిస్థితులు అకూలించినపుడు అంటే తేమ తగిలిన వెంటనే నిద్రావస్థలో వున్న శిలీంధ్ర బీజాలు మొలకెత్తి విత్తనం నుండి వచ్చే వివిధ భాగాలను ఆశించి, వృద్ధి చెంది నష్టాన్ని కలుగజేస్తాయి.

మన రాష్ట్రంలో రైతు పండించే ముఖ్యమైన పంటలు వరి, జొన్న మొక్కజొన్న, చెఱకు, ప్రత్తి, మిరప, పసుపు, అల్లం, పప్పుధాన్యాలు, అరటి, మరియు కూరగాయలు.

పైన పేర్కొన్న పంటల్లో తెగుళ్ళు రెండు విధాలుగా వ్యాపిస్తాయి. అవి 1) విత్తనం పై భాగము ద్వారా, 2) విత్తనం

అంతర్భాగము ద్వారా ఏవ తెగుళ్ళు విత్తనం. ద్వారా వస్తాయి, వాటిని ఎలా నివారించాలి తెలుసుకుందాం.

వరి :

ఈ పంటలో ఎక్కువగా కన్పించే తెగుళ్ళు పాముపోడు, ఆకు ఎండుతెగులు, అగ్గితెగులు.

పాముపోడు : ఈ తెగులురోగ బీజాలు విత్తనం మీద ఆవగింజ పరిమాణంలో వుండి విత్తనం నాటిన వెంటనే తేమకు రోగ బీజాలు మొలకెత్తి నారుమడిలోని నీటిలో తేలుతూ నీటిమట్టం వద్ద ఆకులపై పాము పోడు మచ్చలుగా ఏర్పడతాయి. క్రమేపీ పరిస్థితులు అనుకూలించినపుడు పై ఆకులమీద మచ్చలు ఏర్పడతాయి.

ఆకు ఎండు తెగులు : ఈ రోగము బ్యాక్టీరియా వల్ల వస్తుంది. ఈ ఆకు ఎండు తెగులు ఎక్కువగా వరిలో పంట పొలాల్లోను, తక్కువ స్థాయిలో నారుమడిలో కనుపించును. నారుమడిలో తక్కువ స్థాయి వుండడానికి కారణం వేసవిలో వేసిన నారుమళ్ళ ప్రాంతాల్లో వేడి ఎక్కువగా ఉండడం వల్లను, పంట పొలాల్లో వేడి ఎక్కువగా వుండడం వల్లను, పంట పొలాల్లో సెప్టెంబరు-అక్టోబరు నేలల్లో వర్షాల వల్ల ఎక్కువగా కన్పించును.

అగ్గి తెగులు : ఈ తెగులు ఎక్కువగా విత్తనం ద్వారానే వస్తుంది. ఉష్ణోగ్రత తక్కువగా ఉంటే ఈ తెగులు ఎక్కువగా కన్పించును. నారుమళ్ళకు ఈ తెగులు ఆశించిన వరినారు అక్కడక్కడ ఎండిపోయినట్లు కన్పించును.

పైన చెప్పిన తెగుళ్ళు నివారణకు ఈ క్రింద సూచించిన పద్ధతులు ఆచరించాలి :

1) తెగులు సోకని పంట నుండి ఆరోగ్యమైన విత్తనాన్ని సేకరించాలి. 2) విత్తనాలను నారుమడిలో విత్తేముందు రెండుమూడు సార్లు తూర్పు ఆరబోయాలి. ఈ విధంగా చేయడం వల్ల వరి విత్తనాలకు అంటుకున్న పాముపోడు తెగులు బీజాలు (ఆవగింజ లాంటివి) గాలికి విత్తనం నుండి విడిపోయి విత్తనం శుభ్రంగా ఉండి విత్తిన తర్వాత తెగులు సోకకుండా వుంటుంది. 3) కిలో వరి విత్తనాలకు రెండు గ్రాములు చొస కార్బన్ డజమ్ (బావిస్టిన్, డెరోసాల్) లేదా మూడు గ్రాములు

కెప్టాన్ కదా థైరామ్ తో విత్తన శుద్ధి చేయాలి. 4) ఆకుఎండు తెగులు ఎక్కువగా వచ్చే ప్రాంతాల్లో వాడే వరి విత్తనానికి ఒకటింపాపు గ్రాము కాక ఒకటిన్నర గ్రాము ప్రైప్టో సైక్లిన్ 50 లీటర్ల నీటిలో కలిపి వరి విత్తనాలు 8 గంటలు మందు నీళ్ళలో నానబెట్టి తర్వాత నీడలో ఆరబెట్టి నాటితే బ్యాక్టీరియా ద్వారా వచ్చే ఆకు ఎండు తెగులు వ్యాప్తి చెందకుండా నివారించ వచ్చును.

జొన్న :

ఈ పంటలో ఎక్కువగా కంకి మీద కాటుక తెగులు వస్తుంది. ఈ తెగులు ఎక్కువగా విత్తనం ద్వారానే వస్తుంది. ఈ కాటుక తెగులు శిలీంధ్ర బీజాలు విత్తనం పై భాగాన అంటుకొని, విత్తనం నాటిన వెంటనే శిలీంధ్ర భాగాల్లో వృద్ధి చెంది పంట కంకివేసినపుడు రోగ బీజాలు పువ్వులలోనికి చేరి, గింజలు మసిరంగుగా మారి కాటుక తెగులుగా ఏర్పడ తాయి. ఈ కాటుక తెగులు 60 శతం విత్తనం ద్వారానే వస్తుంది.

నివారణ : విత్తనం నాటే ముందు కిలో విత్తనానికి 4 గ్రాములు మెత్తటి గంధక పుప్పొడిని లేదా 3 గ్రాములు థైరామ్ లేదా కేప్టాన్ మందును కలిపి విత్తన శుద్ధి చేసి 10-12 గంటల తర్వాత విత్తుకోవాలి.

సజ్జ

★ **వెర్రి కంకి తెగులు :** ఈ వెర్రి కంకి తెగులు ఒక మోస్తరంగా విత్తనం నుండి వృద్ధి చెందుతుంది. విత్తనం మొలకెత్తిన వెంటనే ఆకులకు వ్యాపించి పూత సమయంలో రోగ బీజాలు పూత లోనికి ప్రవేశించి వెర్రికంకిగా మారుతుంది.

విత్తన శుద్ధి : రిడోమిల్ యమ్.జడ్ అనే అంతర వాహిక శిలీంధ్రమందు రెండున్నర గ్రాము ఒక కిలో విత్తనానికి కలిపి 24 గంటలు తర్వాత నాటినచో, విత్తనం ద్వారా వచ్చే వెర్రి తెగులును, ఇతర ఆకు మచ్చ తెగుళ్ళును అరికట్టవచ్చును.

వేరు శనగ

ఈ పంటలో మొదలు కుళ్ళు, ఆకు మచ్చ తెగుళ్ళు ఎక్కువ స్థాయిలో విత్తనం ద్వారానే వస్తాయి.

మొదలుకుళ్ళు లేక మొక్కలు చనిపోవడం : విత్తనాలు మొలకెత్తిన తర్వాత 10-15 రోజులకు మొక్కలు అక్కడక్కడ చనిపోతాయి. మొలకెత్తిన మొక్కల మొదళ్ళ వద్ద నల్లటి ఆకుపచ్చ రంగు బూజా కన్పించును. కాండము క్రుళ్ళి ఎండి పోవును.

★ **ఆకుమచ్చ :** ఆకుల మడత, నల్లటి మచ్చలు, విత్తనం నాటి 25-30 రోజులకు కన్పించును. ఈ మచ్చ పంట చివరి వరకు కన్పించి పంట దిగుబడులను గణనీయంగా

తగ్గించును. ఈ నల్లమచ్చకు కారణాలైన శిలీంధ్ర బీజాలు విత్తనం ద్వారానే వ్యాపించును.

నివారణ : కిలో విత్తనానికి 3 గ్రాములు కేప్టాన్ లేదా రెండు గ్రాములు కార్బన్ డజిమ్ లేదా 3 గ్రాములు మోన్కోజిబ్ తో శుద్ధిచేసి 18-24 గంటల తర్వాత విత్తాలి.

నువ్వులు

ఈ పంటలో కాండము కుళ్ళు, ఆకుమచ్చ తెగుళ్ళు ఎక్కువ శతం విత్తనం ద్వారానే వస్తాయి.

నివారణ : కిలో విత్తనానికి 2 గ్రాములు కార్బన్ డజిమ్ లేదా 3 గ్రాములు కేప్టాన్ లేదా 3 గ్రాములు మోన్కోజిబ్ తో విత్తన శుద్ధిచేసి విత్తితే పైన చెప్పిన తెగుళ్ళు రాకుండా పంటను కాపాడుకోవచ్చును.

ప్రత్తి

నల్లమచ్చ మరియు ఆకుమచ్చ తెగుళ్ళు విత్తనం ద్వారానే వ్యాప్తిస్తాయి.

నల్లమచ్చ తెగులు : ఈ నల్లమచ్చ బ్యాక్టీరియా వల్ల విత్తనం ద్వారా వస్తుంది. తెగులుకు ఆశించిన లేత మొక్కలు చనిపో తాయి. వాతావరణ పరిస్థితులను బట్టి ఈ బ్యాక్టీరియా పంట వివిధ దశల్లో కనబడి పంటకు ఎక్కువ నష్టాన్ని కలుగ జేస్తుంది. ఈ నల్లమచ్చ ఎక్కువగా వర్షపాతం వుండే నేలల్లో ఈ బ్యాక్టీరియా ఉధృతి ఎక్కువగా వుంటుంది. విత్తన శుద్ధి చాలా ముఖ్యం.

విత్తన శుద్ధిచేసే విధానము : విత్తన శుద్ధి చేయడానికి వెడల్పు మూతిగల మట్టి పాత్రగాని లేదా సిమెంటు తొట్టిగాని తీసుకోవాలి. ఒక చిన్నటి కర్ర రెండు మూడు కడవల నీళ్ళు, గాఢగంధకీకాష్లుము, పాతగోనె నంచి, కొద్దిగా నున్నము అవసరమవు వస్తువులు.

చేసే విధానం : ఒక కిలో గ్రాము పీచు కలిగిన పత్తి విత్తనాన్ని మట్టి కడవలో పోయాలి. తరువాత సుమారు 80-100 మిల్లీ లీటర్ల గాఢగంధకీకాష్లుము ఈ విత్తనాలపై మెల్లగా పోస్తూ కర్రతో తొందరగా కలియబెట్టాలి. ఆప్లుం విత్తనం అంతలా అంటుకునేటట్లు జాగ్రత్త పడాలి. ఈ విధంగా చేసేటప్పుడు చేతులలో విత్తనాలను కలియబెట్టరాదు. కర్రతో ఆప్లున్నీ, విత్తనములను కలియబెడుతుండాలి. విత్తనంపై నున్న పీచు కాలిపోవుటకు రెండు నుండి మూడు నిమిషాలు పడుతుంది. విత్తనాన్ని ఆప్లుంతో ఎక్కువసేపు కలియబెట్టరాదు. విత్తనం మాడిపోయి మొలక దెబ్బతినే ప్రమాదముంది.

ఇట్లా రెండు మూడు నిమిషాలు ఆప్లుంతో శుద్ధి చేసిన విత్తనాలు వేయించిన కాఫీ గింజల వలె తయారగును. వెంటనే నీళ్ళు పోసి బాగా కలియబెట్టాలి. కడవకు గోనె నంచి కట్టి

కడవలోని నీరంతా పోయేలా చేయాలి. రెండు మూడుసార్లు కొత్త నీటితో కడిగి ఆప్లుం లేకుండా పోయేటట్లు జాగ్రత్త పడాలి. తరువాత ఈ విత్తనాన్ని ఒక పర్యాయం సున్నం నీటితో కడిగి ఆప్లుం లేకుండా పోయేటట్లు జాగ్రత్త పడాలి. తరువాత ఈ విత్తనాన్ని ఒక పర్యాయం సున్నం నీటితో శుద్ధిచేయాలి. ఇందుకుగాను పది లీటర్ల నీటికి 100 గ్రా. ఆప్లుంతో శుద్ధి చేసిన విత్తనం కడిగితే విత్తనం పైనున్న ఆప్లుం శుభ్రంగా పోతుంది. సున్నం నీటితో కడిగిన తర్వాత మరల విత్తనాన్ని మంచి నీళ్లతో కడిగిపైకి తేలిన విత్తనపు గింజలను తీసిపారవేయాలి. అడుగున మునిగివున్న గట్టి గింజలను తీసి నీడలో ఆరబెట్టి నిల్వ చేసుకోవాలి.

పై విధముగా చేసిన విత్తనములు నుండి ఆకుమచ్చ, బ్యాక్టీరియాల నివారణ పూర్తిగా జరగదు. బ్యాక్టీరియా విత్తనములోపల కూడా వుండడానికి అవకాశముండును. ఆప్లుంశుద్ధి వల్ల విత్తనానికి పైన అంటుకున్న రోగ బీజాన్ని మాత్రమే లేకుండా చేయవచ్చును గాని విత్తనంలోపల వున్న తెగుళ్ళను నివారించలేం.

దీనికిగాను ఈ కాఫీ రంగులలో గల విత్తనాలను నాటే ముందు లీటరు నీటికి 100 మిల్లీ గ్రాములు ఫ్లాంటీమైసిస్ మరియు 1 గ్రాము రాగి ధాతు సంబంధమైన (బ్లైటాక్సు,

బ్లాకాఫరు, పైలలాన్) ఏదేని ఒక మందు కలిపి, మందు ద్రావణంలో గింజలను 6 నుండి 8 గంటలు నానబెట్టి నీడలో ఆరబెట్టి నాలుకోవాలి.

ఈ రకమైన ఆప్లు శుద్ధి అన్నిరకాల పత్తి విత్తనాలకు అవసరంలేదు. పీచులేని సువిన్ గింజలాంటి వాటికి అవసరం లేదు.

పప్పు దినుసులు

కంది, మినుము, పెసర పంటల్లో ఎక్కువగా ఆకుమచ్చ, మొక్కకుళ్ళు వంటి తెగుళ్ళ విత్తనం ద్వారానే ఎక్కువగా వస్తాయి.

నివారణ : కిలో విత్తనానికి ఒకటిన్నర గ్రాము కార్బన్ డజిమ్ లేదా 3 గ్రాములు మోన్కోజిడ్ లో కలిపి విత్తన శుద్ధిచేసి తెగుళ్ళు రాకుండా మొక్కల సాంద్రతను నిలబెట్టవచ్చును.

విత్త శుద్ధి వల్ల లాభాలు :

- 1) విత్తన శుద్ధికి మందులు ఖర్చు తక్కువ.
- 2) వాతావరణ కాలుష్యం తక్కువ.
- 3) దీనివల్ల భూమి ద్వారా వచ్చే శిలీంధ్రాల సాంద్రత తగ్గుతుంది.
- 4) కొన్ని సందర్భాల్లో పీచికారి చేయవలసిన అవసరం ఉండదు.
- 6) పంటపొలాల్లో ఎకరాకు కావలసిన మొక్కల సంఖ్యను నిలబెట్టవచ్చును.

రైతుసోదరులకు శుభవార్త

ఇండో అమెరికన్ హైబ్రిడ్ సీడ్స్

ఇండో-అమెరికన్ ఎక్స్పోర్ట్స్

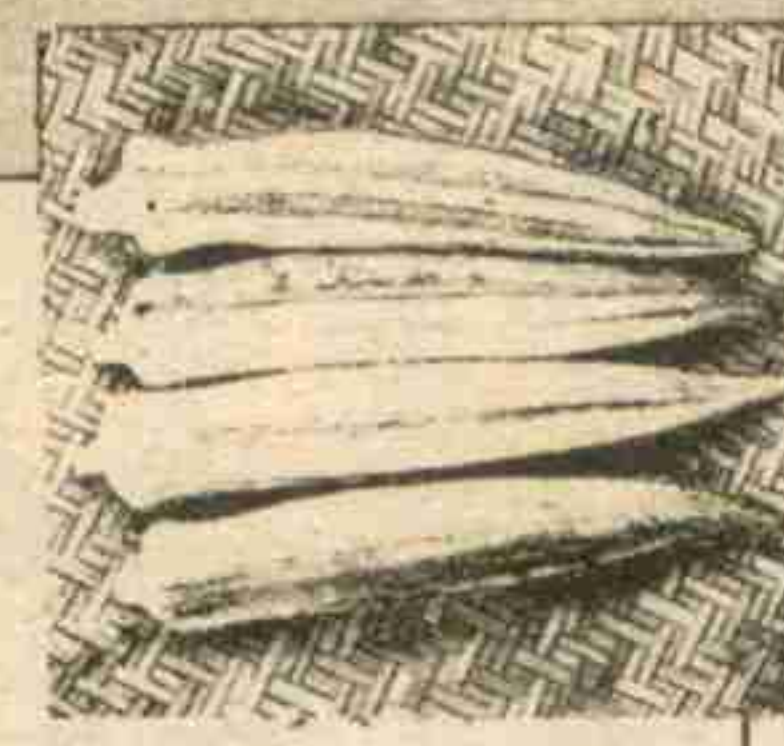
1-2-51/D, గగన్మహల్ రోడ్డు,
దమిల్ గూడా, హైదరాబాద్-29
ఫోన్: 662482, 665305

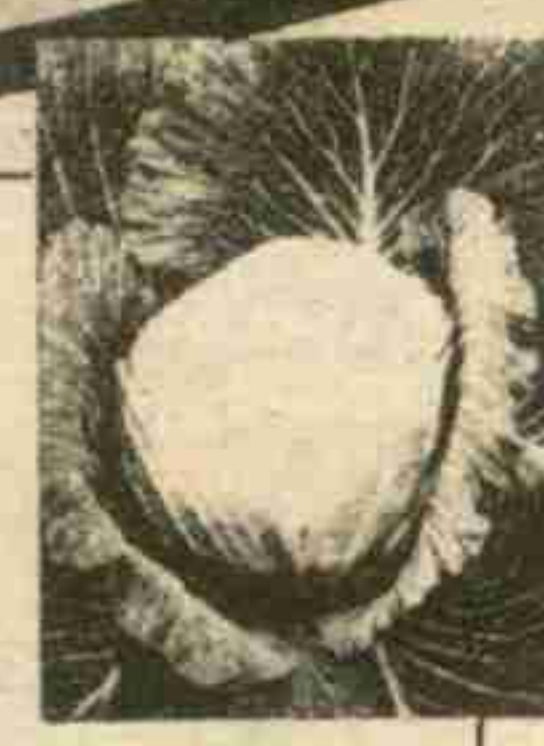
రజని

మిలన్

విజయ

IAHS-2

కాప్సికమ్ ఫారత్

IAHS-1 ఆరుడ్

సుఫల్

ఇండోఅమెరికన్ హైబ్రిడ్ విత్తనాలు
బంగారు భవిష్యత్తుకు సోపానాలు

సురియు ఇతర మేలైన కూరగాయల విత్తనాలు, పూల విత్తనాలు, అలంకరణ మొక్కలు, టీమ్యాకల్చర్ ఆరటి, యాలకుల మొక్కలు మరియు అమెరికన్వారి పెటోసిడ్స్ మొదలగునవి మావద్ద లభించును

- ★ కాలిఫ్లవర్
- ★ కాకర
- ★ సొర
- ★ కారెజ్
- ★ బీట్ రూట్
- ★ అముదము
- ★ ఉల్లిపాయలు

రాబోయే ఖరీఫ్ సీజన్లో ఎరువుల వినియోగానికో వ్యూహం

— అరిబండి ప్రసాదరావు

వ్యవసాయ ఉత్పత్తిలో ఎరువుల వినియోగ ప్రాధాన్యత అందరికీ తెలిసిందే. అందువల్ల రాబోయే ఖరీఫ్ సీజన్లో ఉత్పత్తి పెరుగుదలకు, స్థిరీకరణకు ఎరువుల వాడకానికి వ్యూహాన్ని వెంటనే తయారు చేసుకొని, ఎరువులపై పెట్టే ప్రతి రూపాయి పెట్టుబడిపై అత్యధిక ఆదాయం తీయాలి. వనరుల ఆధారంగా దీనిని ఆచరణీయమైన కార్యక్రమాన్ని వెంటనే రూపొందించుకోవాలి.

దీర్ఘకాల అధికోత్పత్తికై సేంద్రియపు మరియు రసాయనిక ఎరువుల సమీకృత వినియోగం ఎరువుల వినియోగ వ్యూహంలో కేంద్ర బిందువుగా ఉండాలి. సేంద్రియపు ఎరువులలో పశువుల ఎరువు, గొర్రె పెంట, పంది పెంట, కోళ్ల ఎరువు, పచ్చిరొట్ట, మొదలగునవి ముఖ్యమైనవి. వీలునుబట్టి గొర్రెమందులను వెంటనే ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. గొర్రె మందలు పెట్టిన వెంటనే దాని ఎరువు ఎండకు ఎండి, వానకు తడిచి పోషక విలువలు కోల్పోకుండా వెంటనే మట్టిలో కలిపేలా గుంటక, దంతెలతో చేలో కలియదున్నాలి. పశువుల పెంట దొరికినంతవరకు పలుచగా నైనా సాధ్యమయినంత ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో కలిపేలా చేలో తోలి, ఆ కుప్పలు పోషక విలువలు తరిగిపోకుండా చేలో పలుచగా చల్లి మట్టిలో కలిపేలా చేయాలి. పంది పెంటను కూడా వీలును బట్టి సేకరించుకొని అది మగ్గేలా కుప్ప పోసి పైన మట్టితో కప్పాలి. ఇది వరి పొలాలకు బాగా ఉపయోగపడుతుంది. కోళ్ల పెంట కూడా ఇలానే సేకరించుకొని మాగాణులకు ఎకరానికి లభ్యతను బట్టి 2 - 3 బన్నుల వరకు తొలి దుక్కిలో కలిపేలా దున్నాలి. ఎండిన చెత్త చెదారాలు దొరికే చోట వెంటనే వాటిని సేకరించి కంపోస్టు తయారు చేసుకొని, చివరికి తర్వాత వాడుకోవచ్చు.

తేలికపాటి భూములున్న చోట ఈ వేసవిలోనే చవుడు గుణాలు లేని చెరువు మట్టిని ఎకరానికి 50 - 60 బండ్లలో పలుచగానైనా తొలి దున్నాలి. ఇలా చేయడం వల్ల భూమి

వీటిని సంగ్రహించి నిలుపుకొనే శక్తి పెంపొందించుకొని భూసారం కూడా పెరుగుతుంది. ప్రతి ఎకరానికి ఏదో విధంగానైనా కొంతమేరకైనా సేంద్రియ ఎరువులు అందేలా వ్యూహాన్ని ఏర్పరచుకోవాలి.

పై విధంగా సేంద్రియపు ఎరువులు లభ్యత కాని సమయంలో ముఖ్యంగా బావుల క్రింద చెరువుల క్రింద వరి నాట్లు పెట్టే సందర్భాల్లో తొలకరి వర్షాలకే పెసర పైరులు వేయాలి. పెసర కోసిన తర్వాత, మిగిలిన చెత్త చెదారాన్ని భూమిలో కలిపేలా దున్ని వేసి, నీళ్లు పెట్టి మురగనిస్తే ఇదే పచ్చిరొట్టగా పని చేస్తుంది. దీని వల్ల పెసర ఆదాయం రావడమే కాకుండా భూమికి సేంద్రియ ఎరువులు లభ్యం అవుతాయి. ఈ ఖరీఫ్లో రైతులు దీనిని అమలు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తే మంచిది.

రసాయనిక ఎరువులు కొనడానికి ముందుగా ఏ ఏ మందులు కొనాలో నిర్ణయించుకోవాలి. రసాయనిక ఎరువుల వాడకం భూ పరీక్షపై ఆధారపడి వాడితే, ఎరువులపై పెట్టే ప్రతి రూపాయి పెట్టుబడి సద్వినియోగమవుతుంది. అందువల్ల వెంటనే మీ చేలో రసాయనిక ఎరువులు వాడకాన్ని భూ పరీక్ష సూచనలను అనుసరించి ఎరువుల్ని కొనాలి. భూ పరీక్ష సాధ్యం కానపుడు, ఆయా పైర్లకు సూచించిన మోతాదులో మాత్రమే రసాయనిక ఎరువులు వాడాలి. గత రెండు సంవత్సరాలుగా చేసిన పరిశీలను బట్టి రైతులు అవసరమయిన దానికంటే నత్రజని ఎరువులు దాదాపు 50-100 శాతం అధికంగా వాడుతున్నట్లు తేలింది. ఫాస్ఫరస్ ఎరువులు వాడకం తక్కువగా వున్నది. ఫలితంగా నత్రజని ఎక్కువై పైరు పచ్చగా కనిపించినా చీడ పీడలు అధికంగా వస్తున్నాయని గమనించ బడినది. ఇలా కుండా సూచించిన మోతాదుల్లోనే ఎరువులను మాత్రమే వాడాలి. దీనిపై మీకు దగ్గరలో వున్న వ్యవసాయాధికారులను సంప్రదించ గలరు.

ఎరువులను కొనేటపుడు కేవలం ధరలు గమనించి మాత్రమే కొనగూడదు. ఎరువులలో వున్న పోషక విలువలు ఎరువుల సంచిపై ముద్రించి వుంటాయి. వాటిలో మొదటిది నత్రజనికి సంబంధించినదిగాను, రెండవది పాస్ఫరస్కు, మూడవది పొటాష్కు సంబంధించినది గాను ఉంటుంది. ఈ పోషక విలువలు ఎక్కువ ఉన్న సంచులు మిగతా వాటి కంటే ఎక్కువ ధర కల్గి ఉంటాయి. అందువల్ల రైతు సోదరులు ఇది గమనించి కొనుగోలు చేయాలి.

కాంప్లెక్సు ఎరువులు లేని సందర్భాలలో, లేక పరిమితంగా దొరికే సందర్భాలలో వాటిని అధిక రేట్లకు కొనకుండా యూరియా, సూపర్ ఫాస్ఫేట్, మ్యూరేట్ ఆఫ్ పొటాష్ ఎరువులు కొనాలి. వానిలో ఎక్కువ పోషక విలువలు కలిగి ఉంటాయి. కావున వాటిని వాడవచ్చు. సూపర్ ఫాస్ఫేట్ ద్వారా పాస్ఫరస్ మాత్రమే కాకుండా, మొక్కలకు కావాల్సిన గంధకం కూడా లభ్యం అవుతుంది. అయితే చౌడు పొలంలో ఇది బాగా పని చేస్తుంది. కొద్దిగా ధర ఎక్కువైనా కూడా, కాంప్లెక్సు ఎరువుల కన్నా యూరియా, సూపర్ ఫాస్ఫేట్, మ్యూరేట్ ఆఫ్ పొటాష్ వాడకం మంచిది. సీలు లేని ఎరువుల సంచులని ఎట్టి పరిస్థితులలోను కొనరాదు. అలాగే కొనుగోలు చేసినపుడు తప్పక రసీదు తీసుకోవాలి.

యూరియాను మూడు ధఫాలుగా వాడాలని మీకు తెల్సిందే. యూరియా వేసిన సందర్భంలో 20% వరకు పాడి చేసిన వేప చెక్కను మిశ్రమం చేసి వాడితే యూరియా సామర్థ్యం పెరగడమే గాక, భూమి లోపల ఉండి పైరును నష్టపరిచే చీడపీడలు నియంత్రణ చేయడంలో ఉపయోగపడుతుంది. అందువల్ల పాడి చేసిన వేప చెక్క వాడటం ఎంతో శ్రేయస్కరం.

వేరుశనగ, పెసర, ఇతర పప్పు ధాన్యాల పైర్లు వేసినపుడు జీవన ఎరువులు వాడితే నత్రజని ఎరువుల మీద అయిన ఖర్చును కొంతవరకు తగ్గించుకోవచ్చు. జీవన ఎరువుల ప్యాకెట్లలో ప్రతి పైరుకు వేయవలసిన కొలతలు. ఉంటాయి. అలాగే ఈ ప్యాకెట్లు కొన్నపుడు వాడవలసిన గడువు చూసి కొనాలి. ఎరువులు వాడవలసిన విధానం వ్రాయబడిన లేదా సూచించిన విధంగా పాటించండి.

విత్తేముందు మొదటిగా దఫా నత్రజని, పూర్తి పాస్ఫరస్, పొటాష్ ఎరువులు వేయాలి. మెట్ట ప్రాంతాల్లో, గింజ ఎరువులు ఒకేసారి గొర్రుతో వేయాలి. ఒక వేళ నాగలి సాలుతో విత్తనం

వేస్తే, నాగలికి జడ్డిగం కట్టి, విత్తనానికి 5 సెం.మీ.బర్ల ప్రక్కన మరియు అంతే లోతున ఎరువు పడేలా వేయాలి. జింకు లోపం ఉన్న అన్ని ప్రాంతాల్లో, మాగాణికైతే, ఎకరానికి 20 కిలోలు, మెట్ట పైరుకైతే 10 కిలోలచొప్పున జింకు సల్ఫేటు వేయాలి. ఒక వేళ పైరు వేసే సమయంలో, జింకు సల్ఫేటు అందుబాటులో లేకపోతే, పైరు మొలచిన రెండు మూడు వారాలకు 0.5 శాతం జింకు సల్ఫేటు లేదా 'బిలామిన్' స్ప్రే చేయవచ్చు. ఇనుము లోపాలు ఉన్న ప్రాంతాలలో, అన్న భేరి (0.5 శాతం (10 లీటర్లకు 50 గ్రాములు మరియు ఒక పెద్ద నిమ్మకాయ రసం) రెండు మూడు సార్లు స్ప్రే చేయాలి. ఇనుము లోపం నవరించడానికి భూమిలో ఇనుము వేయడం అంత బాగుండదు.

పరిమితమైన పెట్టుబడి మాత్రమే అందుబాటులో ఉన్నపుడు, కొద్దిపాటి భూముల్లో ఎరువు వాడి, మిగతా చేలో ఏమి వాడుకుండా ఉన్న దానికన్నా, ఉన్న ఎరువును చేను మొత్తం మీద తక్కువ స్థాయిలోనైనా వాడితే అధిక ఆదాయం వస్తుంది.

సమయంలో కలుపు తీయడం వల్ల, చేలో వేసిన బలం పైరుకు మాత్రమే ఉపయోగపడి, అధికాదాయం వస్తుంది. అందువల్ల కలుపు తీయడం ఎప్పుడూ ఆలస్యం చేయవద్దు. దఫాలుగా వేసే నత్రజని, కలుపు తీసిన వెంటనే వేయాలి. కలుపు నియంత్రణకై, దంతె తోలే ప్రాంతాల్లో సాళ్ళలో ఎరువు వేసిన వెంటనే దంతె తోలాలి. ఆలస్యం చేయకూడదు. సాళ్ళలో మిగిలిపోయే కలుపు మొక్కలను చేతితో పీకించి వేయాలి.

సక్రమపాళ్ళల్లో ఎరువులను వాడితే, సస్యరక్షణ ఖర్చు కూడా తగ్గుతుందని గమనించాలి. పొటాష్ ఎరువు వాడకం పైరు యొక్క రోగనిరోధక శక్తిని పెంచుతుంది. అందువల్ల, పొటాష్ వేయమని సూచించే అన్ని ప్రాంతాల్లో పొటాష్ విధిగా వాడాలి.

పై నూచనలతో బాటు ఎరువు సద్వినియోగానికి ఇప్పటికే ఆచరిస్తున్న అన్ని యాజమాన్య పద్ధతులను అవలంబించాలి. దీనివల్ల, భూ ఉత్పాదకశక్తి దీర్ఘకాలంగా కొనసాగటమేగాక, వచ్చే ఖరీఫ్లో ఎరువులపై పెట్టిన ప్రతి పైసా సద్వినియోగమవుతుంది.

ఈ

స్టిండియా కంపెనీ మన దేశాన్ని వలస దేశంగా మార్చిన కాలంలో, ఒక దేశం మరొక దేశ వనరులను దోచుకోవాలంటే, ప్రత్యక్షంగా యుద్ధం చేసా, లేదా భౌతికంగానో ఇంకో దేశాన్ని ఆక్రమించవలసి వచ్చేది. అప్పట్లో అంతర్జాతీయ మార్కెటు, జాతీయ మార్కెట్ అంతగా అభివృద్ధి చెందలేదు. వ్యాపారం ప్రధానంగా వస్తు మార్పిడి రూపేణా జరిగేది. మరిప్పుడు దోచుకోవాలంటే ఏ యుద్ధం చేయనవసరం లేకుండా, మార్కెట్లు, వివిధ దేశాల ద్రవ్యం (కరెన్సీ) విలువ మార్పుల ద్వారానే చేయవచ్చు.

ఉదాహరణకు ప్రస్తుత కేంద్ర ప్రభుత్వం అధికారానికి వచ్చిన తర్వాత మన రూపాయి విలువను రెండు దఫాలుగా దాదాపు 40% పైగా తగ్గించింది. ఫలితంగా మన వస్తు వులను అమ్మేదర తగ్గించి ఎగుమతి చేయవలసి వచ్చింది. ఇదే విధంగా దిగుమతుల ధరలు ఆ మేరకు పెరిగి మనం ఎక్కువ ఖర్చు పెట్ట వలసి వచ్చింది. పైగా మన విదేశీ అప్పుభారం దాదాపు 60,000 కోట్లు రెండు కలం పోట్లతో తెల్లవారే సరికి పెరిగిపోయింది. అంటే ఈ మేర మన దేశ వనరులు మన సరిహద్దులు దాటి వెళ్ళినట్లే. ఇంత పెద్ద మొత్తం మన దేశంలోనే వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఖర్చుపెడితే, ఎంత అభివృద్ధి సాధించే వాళ్లం. ఎన్ని ఉద్యోగాలు సృష్టించబడేవి. విదేశ వత్తిళ్లకు లొంగి, అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి సంస్థ, ప్రపంచ బ్యాంకు షరతులకు లోబడి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇలా చేసింది. అంటే ఈ మేరకు మన దేశాన్ని ఇతర దేశాలు కొల్లగొట్టుకునే అవకాశం కలిగించింది. ఇదంతా ఎగుమతులను పెంచాలనే పేరుతో. ఆ విధంగా విదేశీ మారకద్రవ్యం ఆర్జించి, విదేశీ అప్పులు తీర్చాలని, విదేశీ వ్యాపారంలో నమతుల్యం సాధించాలనే పేరుతో ప్రభుత్వం రూపాయి విలువ తగ్గించి దన్నది గమనంలో ఉంచుకోవాలి.

దీనికి తోడు ప్రస్తుతం రిజర్వు బ్యాంకు రూపాయి -

నయా వలస దోపిడీకై...

డాలరు విలువ ఇప్పటి స్థాయిలో (1డాలరు=31/- పైస) ఉంచాలనే పేరుతో, ప్రతి రోజు మార్కెట్లో దాదాపు 50 మిలియన్ డాలర్లు కొంటున్నది. వాస్తవంగా చూస్తే మార్కెట్లో మన రూపాయి విలువ ఇంతకన్నా ఎక్కువ ఉంటుంది. ఈ విలువ డాలరుకు 28 రూ.ల వరకు ఉంటుందని ఒక అంచనా. అంటే 28 రూపాయలకు దొరికే సరుకును 31 రూపాయలు పైస రిజర్వు బ్యాంకు ఖర్చుపెట్టి కొంటుంది. ఈ మేరకు మనం నష్టపోతున్నా మన్నమాట. ఇదొక రకమయిన

దోపిడీ. మన దేశ వనరులు మనకు తెలియకుండానే మన రూపాయి విలువ మార్కెట్ మానిప్యులేషన్ ద్వారా ఒక రకమయిన వలస దోపిడీకి గురౌతున్నది. ఈ దోపిడీకి ఏ యుద్ధం చేయబడలేదు. ఏ ఈస్టిండియా కంపెనీ మన దేశాన్ని భౌతికంగా ఆక్రమించలేదు. అటువంటి పరిస్థితులను సృష్టించడానికి ఐయంయస్, ప్రపంచబ్యాంకు, మరియు 'గాల్' లాంటి సంస్థలు ఉపయోగపడతాయి.

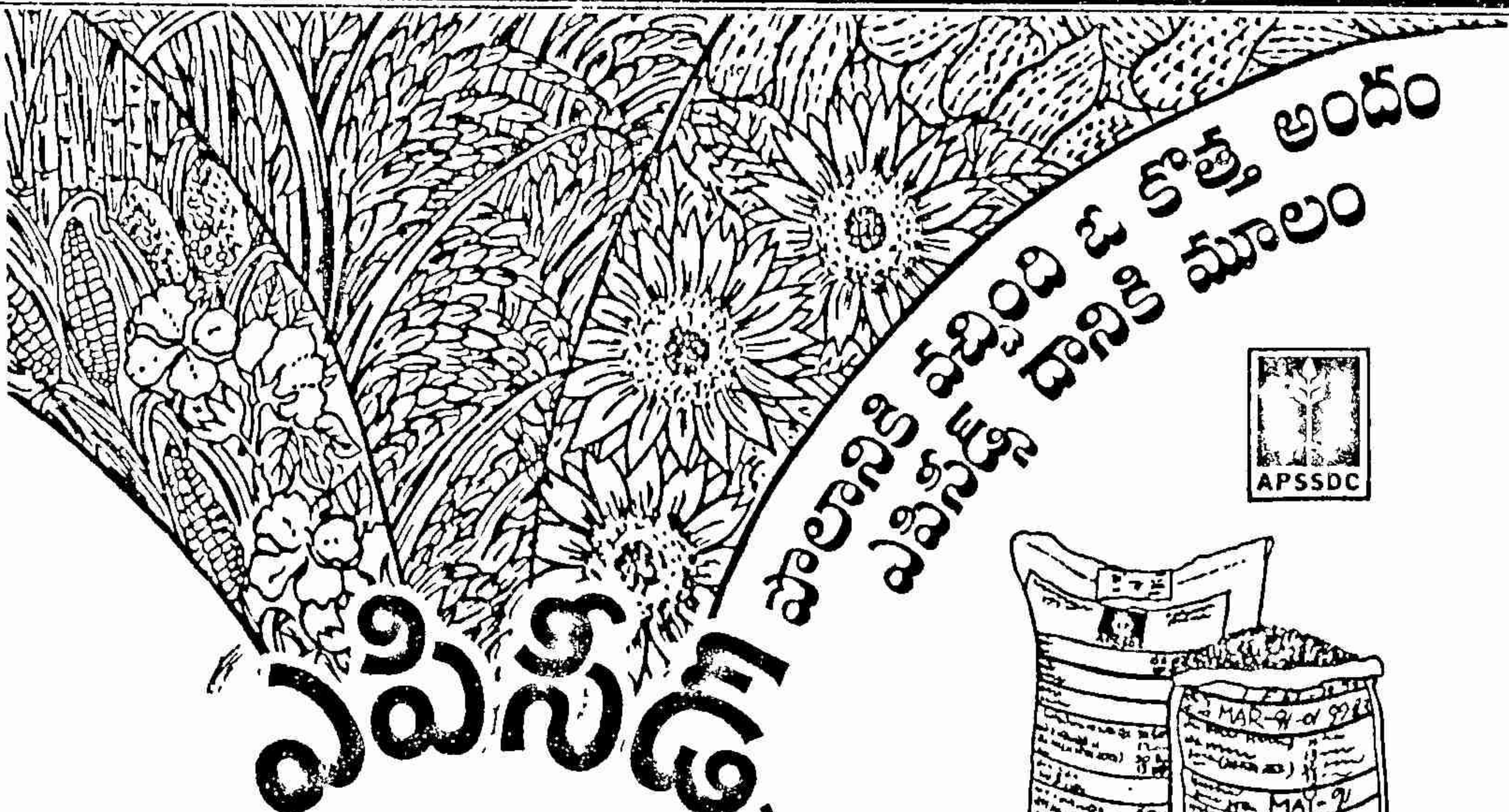
ఇదే నయావలస దోపిడీ, ఇదంతా వ్యాపారాభివృద్ధి పేరుతో, అప్పులు తీర్చాలనే పేరుతో మరియు వ్యాపార ప్రపంచీకరణ పేరుతో ప్రస్తుతం మన దేశంలో కొనసాగు తున్నాయి.

జింక్, ఫాస్ఫర్స్ ఎరువుల్ని కలిపి

== వాడవచ్చా? ==

జింక్, ఫాస్ఫర్స్ ఎరువులను ఒకేసారి కలిపి వాడితే ఆయా పోషక పదార్థాలు సరిగా లభ్యంకావని మొదట భావించటం జరిగింది. రైతులకు కూడ ఇవే సలహాలను ఇవ్వటం జరిగింది. కాని తరువాత అభివృద్ధి చెందిన సాంకేతిక పరిశోధనలలో ఇది సరికాదని ఈ రెంటిని కలిపి వాడి నందువల్ల పోషక పదార్థం లభ్యకు ఎటువంటి నష్టం లేదని తేలింది. అందువల్ల ఈ రెండు ఎరువులను కలిపి వాడవచ్చు.

ది ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ సీడ్స్
డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్. హకా బవన్,
హైదరాబాద్ - 500 004. టె: 236088

విజయవాడ (ఫోన్ : 84297)	తణుకు (2024)	విజాపూర్ (22951)	శ్రీ కాళహస్తి (378)
కొవ్వూరు (895810)	గుంటూరు (33505)	కర్నూలు (21580)	వరంగల్ (7230)

With Best Compliments form :

Ph 235501, 241534.

**APOILFED
VIJAYA**

GROUNDNUT OIL - REFINED GROUNDNUT OIL - REFINED SUNFLOWER OIL

*Available in convenient,
Tamper-proof, Carry-home, packs of 1 Litre Sachets,
Bottles, 5 Litre Containers
and 15 kg. Tins.*

Twin Cities Distribution :

MODERN MARKETING - 41473; HARIKRISHNA & CO - 77981
RICHI MARKETEERS - 668444, RAVI ENTERPRISES - 36300

A.P. coop. Oilseeds Growers Federation Ltd.

9th Floor, Parisrama Bhavanam
Basheerbagh, Hyderabad-500 029.

కరువు కోరల్లో మహబూబ్ నగర్ జిల్లా

శాస్త్ర విజ్ఞానం ఎంతో అభివృద్ధి అయినా మహబూబ్ నగర్ జిల్లాను నిరంతరం కరువు పట్టి పీడిస్తున్నది. అన్ని రంగాలలో వెనుకబడిఉన్నా, కరువులో మాత్రం జిల్లా ముందున్నది. ఆకలి జిల్లాగా పేరొందింది. శాశ్వత కరువు జిల్లాగా మిగిలింది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి దశాబ్దాలు గడిచినా పాలకవర్గాలు శాశ్వత కరువు నివారణకు చిత్త శుద్ధితో చేసింది ఏమిలేదు. దప్పిక అయిందంటే బావి త్రవ్వండి! అనే చందంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. కృష్ణా, తుంగభద్ర జీవనదులు మరికొన్ని జిల్లా చుట్టు ప్రవహిస్తున్నప్పటికీ జిల్లా కరువు నుండి బయట పడటం లేదు.

కరువు పరిస్థితులు జిల్లాను అనాదిగా పట్టి పీడిస్తున్నాయి. జిల్లా చరిత్రను పరిశీలిస్తే చాలా సంవత్సరాలుగా కరువు వాత పడింది. 1936 ప్రాంతంలో 11 ఏండ్లపాటు కరువు విలయ తాండవం చేసింది. అనేక సంవత్సరాలు మహబూబ్ నగర్ జిల్లా ప్రజలు తీవ్ర క్షామానికి గురి అయ్యారు. వర్షాభావ పరిస్థితులు ఏర్పడి తమ ఆకలి తీర్చుకొనుటకు కన్న బిడ్డలను సైతం అమ్ముకున్న హృదయ విదారకమైన గాథలు ఉన్నాయి.

1984-87 వరకు వరుసగా నాలుగు సంవత్సరాలు భయంకరమైన కరువు పరిస్థితులు ఏర్పడి పేదలు అర్థాకలితో కొంతకాలం, ఆకులు, అలములు తిని ప్రాణాలు నిలబెట్టుకున్నా చివరికి ఆకలి చావులకు గురి అయినారు.

వరుసగా రెండు, మూడు సంవత్సరాలు వర్షాలు కురిసినా రెండు, మూడేండ్లు వర్షాభావ పరిస్థితులు కొనసాగుతాయి. జిల్లా సంవత్సర వర్షపాతం 754 మిల్లీలీటర్లు కాగా శాస్త్రజ్ఞులు వార్షిక వర్షపాతం 800 మిల్లీ లీటర్లు లోపుఉన్న ప్రాంతాన్ని శాశ్వత కరువు ప్రాంతంగా నిర్ధారించారు.

జిల్లాను శాశ్వత కరువు నుండి దూరం చేయుటకు అనేక వనరులు వున్నాయి. కృష్ణానది పై నిర్మాణం అవుతున్న జూరాల ప్రాజెక్టు, పూర్తి అయి లక్షా 23 వేల ఎకరాలు సాగవుతుంది. ప్రాజెక్టు చేపడితే 2 లక్షల ఎకరాలకు నీరు అందుతుంది. నెట్టంపాడు ఎత్తి పోతల పథం ద్వారా 2 లక్షల ఎకరాలు, కల్వకుర్తి ఎత్తిపోతల పథకం ద్వారా, 2 లక్షల 50

వనగంటి ఈశ్వర్

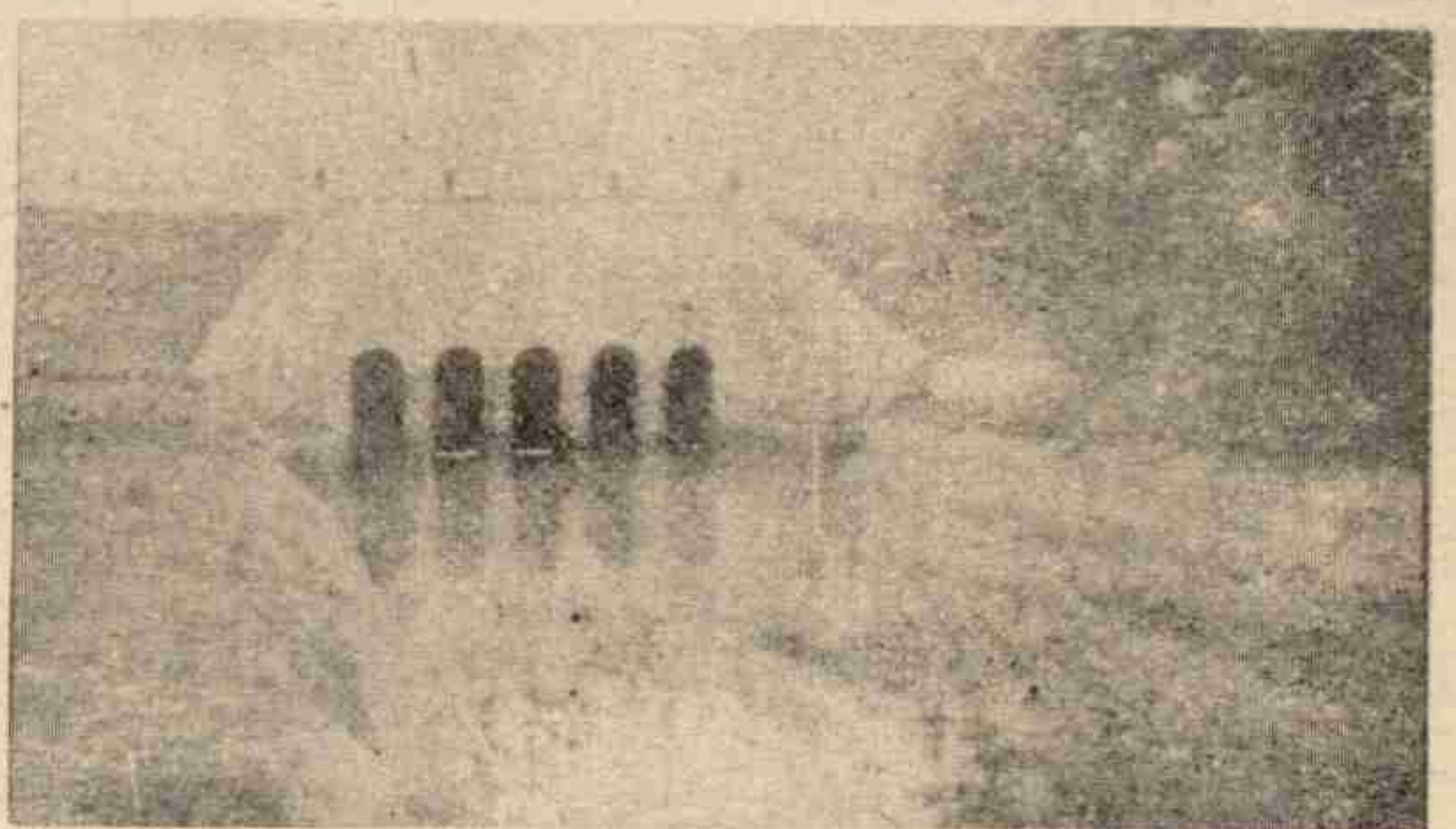
అధ్యక్షులు, జిల్లా రైతుసంఘం.

వేల ఎకరాలకు సాగునీరు తోబాటు నీరందుతుంది. దాదాపు నగం జిల్లాకు ఉపయోగపడే పథకాలు, ఇవికాక వాగులు, వంకల ద్వారా చిన్న ప్రాజెక్టులుచేపడితే కొంత నీరు సేద్యానికీ ఉపయోగపడుతుంది. జిల్లాలో అత్యధిక భాగం చెరువులు, కుంటులు వున్నాయి. వాటి మరమ్మత్తులు చేపట్టాలి. విరివిగా ఊట చెరువులు నిర్మించడం వల్ల భూగర్భజలాలు మట్టం పెరిగి, బోర్ల ద్వారా సాగునీరందించే వీలుంది. వ్యవసాయం అభివృద్ధి అవుతుంది.

ఆవిధంగా జిల్లాను శాశ్వత కరువుకు దూరమై సశ్య శ్యామల మౌతుంది.

పంటలు :

వరుసగా మూడేళ్ళు వర్షాభావం వల్ల, భయంకరమైన కరువు పరిస్థితులు కొనసాగుతున్నాయి. వేసిన పంటలు భూమి పాలు కాగా, పెట్టిన పెట్టుబడులు చేతికి రాక రైతాంగం అప్పుల పాలై దివాళాతీశారు. ఈ సంవత్సరం తీవ్రమైన కరువు పరిస్థితులు ఏర్పడి భూగర్భ జలాలు ఇంకిపోయాయి. 1991-1992లో సాధారణ వర్షపాతం 754 మిల్లీమీటర్లు అయితే 498 మి.మి. వర్షపాతం నమోదయింది. 1992-93లో ఖరీఫ్ సీజనులో 611 మి.మీ. వర్షం కురవాల్సి ఉండగా 374 మి.మీ. నమోదయింది. 1993-94లో ఖరీఫ్ సీజనులో 383 మి.మీ. వర్షపాతం మాత్రమే నమోదయింది. దీనివల్ల జిల్లాలో ఏ

ప్రవాహ వేగంతో కళకళలాడాల్సిన మహబూబ్ నగర్ కాలువ కెలకెలబోతున్న దృశ్యం

చెరువుకూ సేద్యానికి సరిపడ నీరు రాలేదు. జిల్లాలో అత్యధిక భాగం మెట్ట సేద్యం. జొన్న, వేరుశనగ, ఆముదములు, కందులు కొంతభాగం వరి తదితర పంటలు వేస్తారు. ఖరీఫ్ కాలంలో దాదాపు 8 లక్షల హెక్టార్లకు గాను 4.65 లక్షల హెక్టార్లలో పంటలు వేసుకున్నారు. ఈ పంటలు కూడా ఎండి పోయాయి.

సెప్టెంబరులో కురిసిన కొద్దిపాటి వర్షంవల్ల కొంతనీరు వ్యవసాయ బావులలో వచ్చింది. దానితో ఎకరం, రెండు ఎకరాలు వరి, వేరుశనగ వేసుకున్నా కరెంటుకోత, రైతులపాలిటి శాపంగా మారింది. ప్రభుత్వం పంట ఋణాలు ఇవ్వక పోవడంతో 5-10 రూ.లకు వడ్డీలకు తెచ్చి, దొరకని చోట బంగారం అమ్మి పెట్టుబడి పెడితే కరెంట్ సరఫరా సక్రమంగాలేక లో-ఓల్ట్ జి వల్ల కరెంట్ మోటార్లు కాలిపోయి, కళ్లముందు పంట ఎండి పోతుంటే రైతన్న బాధ వర్ణనాతీతం. ఇబ్బందిపడి మోటారు 1500 రూ.ల ఖర్చుపెట్టి మరమత్తు చేయిస్తే కరెంటు అందక వేసిన పంటలు ఎండిపోయి రైతులు బాధపడుతుంటే, మూలై నక్కపై తాటికాయపడ్డట్టు వడగండ్ల వానతో చేతికి వచ్చేపంట అంతా భూమిపాలు అయిపోయింది. జిల్లాలోని నారాయణపేట డివిజన్ లో 520 ఎకరాలలో రూ. 43 లక్షల పంట దెబ్బ తిన్నది. కల్వకుర్తి, వెల్లండ, లీపనగండ్ల, పానగల్, నాగర్ కర్నూల్ తదితర ప్రాంతాలలో కోట్ల రూపాయలలో పంట నష్టం. కేశంపేట మండలం కొండా రెడ్డి పల్లి గ్రామంలో వండగండ్ల వానవల్ల పంట నష్టపోయిన రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకోడానికి ప్రయత్నం చేశారు.

వరిసలు :

మహబూబ్ నగర్ జిల్లా వ్యవసాయ కూలీలకు సరిపడ వ్యవసాయ పనులు దొరకవు, దొరికినా 3 లేక 4 నెలలు పని ఉంటుంది. దాదాపు 50 సం.లు నుండి కాంట్రాక్ట్ లేబర్ గా సుదూర రాష్ట్రాలకు వరిస వెళ్ళే పాలమూరు లేబర్ గా ఖ్యాతి పొందారు. సాధారణ కాలములో 2 నుండి 3 లక్షల మంది వరిసవెళ్తుంటారు. కాని గత 3, 4 సంవత్సరాలుగా వరిసలు నిత్యకృత్యమైనాయి. వర్షాభావ పరిస్థితుల వల్ల పంటలు లేక, పనులు లేక పస్తులతో బ్రతకలేక దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలకు వసతులు వెళ్ళారు. ఈ సం. దాదాపు 8 లక్షల మంది వరిస వెళ్ళారు. వీరితోపాటు చేతి వృత్తుల వారు పేద రైతులతోపాటు మధ్యతరగతి రైతుకూడ వరిస పోవడం విశేషం. 40 నుండి

పెట్టేరు శ్రీరంగపురం చెరువు ఎండిపోయిన దృశ్యం

50 శాతం దాకా వరిసలు వెళ్ళారు. గ్రామాలలో దాదాపు 30 శాతం వరకు ఇండ్లు, గుడిసెలకు తాళాలు పడ్డాయి. కొడుకులు, కోడళ్ళు వరిసవెళ్ళే ముసలి తల్లితండ్రులు గంజి నీళ్ళు లేక అల్లాడిపోతున్నారు. వారు డబ్బు పంపేసరికి ఆరిస్యమై బెల్లం టీతో కాలం గడుపుతున్నారు. ఉదా. నాగర్ కర్నూల్ బస్టాండ్ లో కురువ ఎల్లయ్య (60) 8 ఎకరాల పొలంలో పంటలు పండక కొడుకులు వరిసవెళ్ళే తినడానికి లేక అడుక్కు తింటున్నారు. హరిజన్ బాలమ్మ (58) ఉన్న ఒక కొడుకు కుటుంబంలో వరిస వెళ్ళాడు. తినడానికి తిండిలేక అడుక్కుంటున్నానని చెప్పింది. కొత్తకోట బస్టాండ్ లో బోయ సాయలు (62) కొడుకులు పెట్టిపోయిన తిండిగింజలు అయిపో యినాయి. పెట్టేవాడు లేక అడుక్కుంటున్నానని అన్నాడు. నడవ చేతకాకపోయినా ఆకలిని తట్టుకోలేక అడుక్కోవడం తప్పలేదని ఆవేదనలో చెప్పారు.

ఇవి కనిపించినవి, కదిలించినవి కొన్ని మాత్రమే ఇంకా ఇలాంటి నిజగాధలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వ్యవసాయ కార్మికుల వృద్ధాప్య పించన్లు 30 రూ. చొప్పున 3 నెలలకు ఒకసారి ఇస్తున్నారు. అందులో గ్రామాధికారులు 10 రూ. లంచం తీసుకుంటున్నారు. ఆ ఇచ్చే పించన్లు ఆకు, వక్కకు కూడా సరిపోవు జిల్లా మొత్తంగా 36 వేల మంది వృద్ధులు దరఖాస్తులు చేసుకొని ఎదురుచూస్తున్నారు.

ప్రభుత్వం వరిసలు నిరోధిస్తామని ఉపాధి హామీ పథకాలు ప్రకటించారు. అవి కాగితంపైనే ఉండిపోయాయి. రెవెన్యూ శాఖ మంత్రి కమతం రామిరెడ్డి కరువుపనులు చేపట్టేందుకై జిల్లాకు 30 కోట్లు కేటాయించినట్లు ప్రకటించారు.

కార్యచరణలో జరిగింది ఏమిలేదు.

పశువుల మేత :

కరువు వల్ల పశువుల మేత కూడా కరువైంది. రైతులు తమకే గడవని స్థితిలో తమతో నహజీవం సాగిస్తున్న విలువైన పశువులను చారు చౌకగా కసాయి వారికి అమ్ముకుంటున్నారు. జిల్లాలో ఏ సంత చూసిన పశువుల సంతలుగా మారిపోయాయి. రు. 10 వేల విలువ కలిగినవి 4 వేల నుండి 3 వేల వరకు అమ్ముకుంటున్నారు. దూడలను సహితం రు. 300 నుండి 150 రూ.ల వరకు అమ్ముతున్నారు. కొంతమంది రైతులు బ్రతకడానికి దారిలేక పశువులను అమ్ముకొని జీవనం సాగిస్తున్నారు.

జిల్లాలో 13 లక్షల పశువులు ఉంటే నేడవి 5 లక్షలకు పవునంపడ తరిగిపోయింది. రైతాంగం ఆందోళన ఫలితంగా గత సంచి ప్రభుత్వం 204 లారీల పరిగడ్డి నామమాత్రంగా సరఫరాచేసి చేతులు దులుపుకున్నది.

గొర్రెలకు మేతలు లేక వాటికి త్రాగడానికి నీళ్లు లేక గొర్రెల కాపర్లు తమ గొర్రెతో ఇల్లు వదిలి, కుటుంబాలను విడిచి ఇతర

సుదూర ప్రాంతాలకు నదీతీర ప్రాంతాలకు అడవులకు వలస వెళ్ళారు. జిల్లాలో 16 లక్షల గొర్రెలు ఉంటే దాదాపు 12 లక్షల వరకు గొర్రెలను తీసుకొని గొర్ర కాపర్లు వలస వెళ్ళారు. ఉదా! పానగల్ మండలం కల్లరాల గ్రామం నుండి 10 వేల గొర్రెలు ఆ విధంగా వలసవెళ్ళాయి.

మంచి నీటి సమస్య

భూగర్భ జలాలు అడుగంటి ఉన్న బొర్లలలో నీరు అందక ఎండిపోతున్నాయి. 200 నుండి 300 అడుగుల వరకు బోర్ వేసినా నీరు రావటం లేదు. గ్రామాలలో ప్రజలకు 12,725 బోర్ పంపులు ఉంటే అందులో దాదాపుగా 1250 పంపులు పనికిరాకుండా పోయాయి. 4,860 పంపులలో నీరు రావడం లేదు. మరమత్తులు చేయడంలేదు. రక్షిత నీటి పథకాలు

ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యానికి గురిఅయి, కాంట్రాక్టర్ల చేతిలో పెండింగ్ లో ఉన్నాయి.

గత మూడు సంవత్సరాలుగా మంచినీటి సమస్యను పరిష్కరిస్తామని ప్రభుత్వం ప్రకటనలు చేస్తూ లక్షలు కోట్లు రూ.లు మంజూరు చేస్తున్నా జిల్లా ప్రజల దాహం తీరడం లేదు. పల్లెల్లో, పట్టణాల్లో మంచినీటికై పడిగాపులు పడాల్సి వస్తుంది.

జిల్లాలో చాలా గ్రామాలలో, పట్టణాలలో మంచినీటి సమస్యగా ఉంది. కొన్ని పట్టణాలలో నీటిని కొనుక్కో వాల్సిన దుస్థితి ఏర్పడింది. జిల్లాలో మంచినీటి సమస్యను శాశ్వతంగా పరిష్కరిస్తామని అందుకై 100 కోట్లు కేటాయించి నల్లు మంత్రి శంకరరావు ప్రకటించారు. కార్యరూపం దాల్చడం లేదు.

జిల్లాలో కరువు భయంకరంగా కొనసాగుతున్నా ప్రభుత్వం నిమ్మకు నీరెత్తినట్లు ప్రవర్తిస్తున్నది. కరువుకు తోడు

వరుసగా రెండు సంచిరాలు తుంగభద్ర నది వరదలతో అలంపూర్, గద్వాల నియోజక వర్గాలలో ఇళ్లు నేలమట్టం కావడం, వందల ఎకరాలలో లక్షలాది రూ.ల విలువగల పంటలు నష్టమై పోయాయి.

గత సంచిరం మిత్ర పక్షపార్టీలు, ప్రజలు పెద్ద

ఎత్తున ఆందోళనలు సాగిస్తే ఫలితంగా 36 మండలాలలో కరువు ప్రాంతంగా ప్రకటించారు. కాని ఎలాంటి సహాయక చర్యలు చేపట్టలేదు.

ఈ సంచిరం జిల్లాలోని 64 మండలాలలోనూ కరువు భీకరంగా వుందని, అధికారులు నివేదికలు పంపినా ప్రభుత్వం కాలాయాపన చేస్తుంది. కేంద్ర కరువు పరిశీలన బృందాలు, రాష్ట్ర కరువు పరిశీలనా బృందాలు. అనేక పర్యాయాలు పర్యటించారు. నివేదికలు అందించారు. స్వయంగా ముఖ్యమంత్రి పెద్ద ఆర్పాటంగా కరువు పరిశీలనకై రెండు, మూడు దఫాలుగా పర్యటించారు. అయిన ఫలితం శూన్యం.

(గమనిక : చాల ఆలస్యంగా 61 మండలాలను కరువు ప్రాంతంగా ప్రకటించింది ప్రభుత్వం)

మంచినీళ్ల కోసం బిందెలు చేపట్టిన మహిళలు

మనం - మన ఆహారం

గత సంచికలో మనం నేర్చుకున్న అంశాల తర్వాత విటమినులు, ఖనిజాలు లభించే ఆహార పదార్థాలను గురించి ముఖ్యంగా ఆలోచించవలసి వున్నది. ఆకు కూరలు, పండ్లు, పచ్చవిగా తినదగిన కూరగాయలు వీటిలో చేరినవి. సాధారణంగా మన ఆహారంలో పండ్ల వాడకము తక్కువ. ఆ ఖర్చు ఎక్కువగా ఉన్న కేరళ, కలకత్తా ప్రదేశాలలో ఎక్కువగా అరటిపండ్లు వాడుతుంటారు. అరటిపండులో పిండి పదార్థము 27 శాతము ఎక్కువ. మన ఆహారంలో ఉన్న పిండి పదార్థాల నధికం చేస్తూ కొద్ది పరిమాణంలో విటమిను "సి"ను కూడా (నూరు గ్రాములలో 7 మిల్లీ గ్రాములు మాత్రమే విటమిను "సి" అంటే రెండు అరటి పండ్లు ఉన్నంత బరువు) చేరుస్తుంది. మామిడిపండ్లు వచ్చే ఋతువులో ఆ పండ్లను దేశమంతలా అన్ని ప్రాంతాలలోనూ తింటారు. దానిలో విటమిను "ఎ" పుష్కలంగా ఉంటుంది. (300 మైక్రో గ్రాముల విటమిను "ఎ" ఒక నూరు గ్రాములలో లభిస్తుంది లేక ఒక పండులో 10,000 మైక్రో గ్రాముల విటమిను "ఎ" లభిస్తుంది). మనకు అవసరము ఉన్నంత విటమిను "ఎ" ను మామిడిపండు బాగా అందివ్వగలిగినది. నారింజ, బత్తాయి పండ్లలో విటమిను "సి" పుష్కలంగా లభిస్తుంది.

సాధారణంగా పండ్ల ఖరీదు అధికంగా ఉంటుంది. అందరికీ అందుబాటులో ఉండవు. మనకు ఆహారంలో విటమినులు ఖనిజాలు కావాలనుకుంటే అందరికీ సాధ్యమైనంత అందుబాటులో ఉండేవి ఆకుకూరలు. 110 గ్రాముల ఆకుకూర ప్రతిరోజూ ఆహారంలో తీసుకోవలసినదిగా సూచింపబడినది. పంజాబు ప్రాంతంలో కూడా ఈ విషయాన్ని బొత్తిగా నిర్లక్ష్యం చేశారు. అక్కడ ప్రతిరోజూ తీసుకునే ఆకుకూరలు 14 గ్రాములంత అధికము. బహుశః ఆవకూర, పాలకూర ఎక్కువగా వాడుకలో ఉన్నందువల్లనేమో! మధ్యప్రదేశ్‌లో ఆకుకూరల వాడకము ఇంకా అధికంగా ఉన్నది. కనుక మన దేశంలోని అన్ని ప్రాంతాలలోనూ ఆహారం లో నవనవలాడే ఆకుకూరలు, తాజా పండ్లు, పాలవంటి ఆహారము లోపించటం స్పష్టంగా కనబడు తున్నది.

కొరత యొక్క అంచనా :

మన దేశములోని చాలా ప్రాంతాలలో కొన్ని పోషక పదార్థాలయినా ఆహారంలో వున్నాయని రూఢి చేసుకుని ఎంత లోపించిందో అంచనాలు వేయబడ్డాయి.

మన దేశంలో కడుపులోకి తీసుకునే ఆహారపు కాలరీలు ఒక్కొక్క - ప్రాంతానికి ఒక్కొక్క రీతిగా చాలా విభేదాలుగా ఉన్నాయి. ఆ విధంగా గుజరాతు రాష్ట్రంలో ప్రతిరోజూ

తీసుకొనే కాలరీల సంఖ్య 1880, మహారాష్ట్రంలో 1600, కలకత్తాలో 1420, పంజాబులో 2830, తమిళనాడు 1750. ఈ విధంగా ఉన్నది. మన ప్రజానీకంలో వయసును బట్టి, స్త్రీ పురుష బేధాన్నిబట్టి, మాంసాహార శాకాహార తేడాలను బట్టి సగటున తూచిన 2124 కాలరీలుగా అంచనా వేయబడ్డది. కనుక కొరతలు ఎంత అధికంగా ఉన్నాయంటే కొన్ని ప్రాంతాలలో అవసరమయిన మొత్తము కాలరీలలో మూడవ వంతు మాత్రమే ఉన్నాయన్న విషయము స్పష్టమైనది. ఇది కొంతవరకూ నిజమే అనుకున్నప్పటికీ మొత్తము మీద చాలా మంది తినవలసిన పరిమాణంలో అర్థభాగము మాత్రమే తిన గలుగుతున్నారన్నది నిస్సందేహమైన విషయము.

మాంసకృత్తుల విషయంలో కొంత భేదము న్నది. సగటున ప్రతి రోజూ కడుపులోకి తీసుకుంటున్న కాలరీలు గుజరాత్ రాష్ట్రంలో 54 గ్రాములు, మహారాష్ట్రలో 42 గ్రాములు, కలకత్తాలో 45 గ్రాములు, పంజాబు రాష్ట్రంలో 84 గ్రాములు, కేరళలో 46 గ్రాములు, తమిళనాడులో 52 గ్రాములుగాను, చెప్పబడినది. మన దేశమంతటికీ ప్రతి మనిషికి దినము ఒక్కొంటి కి తూచిన మాంసకృత్తుల అవసరము 46.3 గ్రాములగా అంచనా వేయబడినది. ఆ విధముగా ఇక్కడ చాలా వరకు మాంస కృత్తుల అవసరము తీరినట్లే కనబడుతున్నది. అయినప్పటికీ మాంసకృత్తుల నాణ్యము ముఖ్యముగా చూడతగినది. మన దేశపు ఆహారంలో చాలా మాంసకృత్తులు సామాన్యంగా 70 శాతము ఆహారదాన్యాల నుంచి, పప్పుదినుసుల నుంచి వచ్చినవే. పాలు, గ్రుడ్లు, మాంసమువంటి జంతు సంబంధమైన ఆహారం నుండి లభించే స్వల్పమైన మాంసకృత్తులు నికరంగా తిన్నవాడు పోల్చిచేస్తే శరీరకంగా లాభించేది 60 కాలరీలు మాత్రమే. రోజుకు సగటున 100 గ్రాములకు మించుతున్న ఒక్క కేరళలోను, రోజూ 300 గ్రాములకు పైగా పాలుత్రాగే వాడుకవున్న పంజాబులోను మాంసకృత్తులలో గుణాధిక్యత కనబడుతుంది. ఇక్కడ స్వల్ప పరిమాణంలో తినేవి సరిపోతాయని భావించటము సబబే. ఇతర ప్రాంతాలలో వినియోగించబడిన కూరగాయల నుండి లభించిన మాంసకృత్తుల విలువలను పెంచటానికి మేలురకపు మాంసకృత్తులు అధికంగా కావలసిన అవసరము ఉన్నది. తల్లిపాలు మానివేసిన బిడ్డలు, బిడ్డలకు పాలిచ్చే తల్లులవంటి ప్రత్యేక వర్గాలకు మాంసకృత్తులు అదనంగా అవసరము. వాళ్ళకు కావలసినంతగా మాంసకృత్తులు లభించే అవకాశము లేకపోవచ్చు. అదీగాక కడుపులోకి తీసుకొనే కాలరీలు తక్కువగా ఉన్నప్పుడు (ఇంచుమించుగా ఎప్పుడూ జరిగేదే) మాంసకృత్తులు శక్తికోసం ఇంధనంగా కాలిపోతాయి గాని శరీర ధర్మాల ఉపయోగానికి మాత్రం అక్కరకురావు.

రాష్ట్రంలో కరువు ప్రాంతాలుగా 224 మండలాలు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన కరువు మండలాలు జిల్లాల వారీగా క్రింది విధంగా వున్నాయి.

మహబూబ్ నగర్

మహబూబ్ నగర్ డివిజన్ లోని హన్వాడ, నవాబ్ పేట, బాలానగర్, ఫిరోజ్ నగర్, కొందుర్గ్, అనుంగల్, వెల్లండ, మిడ్డేల్, కొత్తూరు, కల్వకుర్తి, మాడ్చూర్, వంగూర, తాళకొండపల్లి, కోయిల్ కొండ, బడ్డెర్ల, బూత్ పూర్, అద్దకల్, కేసంపేట, మహబూబ్ నగర్, నారాయణపేట డివిజన్ లోని మాకాల్, కొండగల్, మద్దూరి, దొలతాబాద్, బ్రాహ్మన్ పేట్, కోగ్గు, నారాయణపేట, ఊట్కూర్, ధన్వాడ, మంగూర్, ఆత్మకూరు, దేవర కాంధ్ర, పిపికుంట. వెర్వ, దమరిగిద్ద.

నాగర్ కర్నూల్ లో డివిజన్ లోని కొల్లాపూర్, పెద్దకొత్తపల్లి, కోడేర్, పాన్ గల్, వేపనగండ్ల, తెల్కపల్లి, గోపాల్ పేట్, తాడూర్, లింగాల్, నాగర్ కర్నూల్, తిమ్మాజీపేట్, బిజినపల్లి, అచ్చంపేట, బాలమూర్, ఉప్పనూతల.

గద్వాల డివిజన్ లోని దారూర్, పుట్ర, పెబ్బేర్, మనోపాడ్, వనపర్తి, పెద్దమందాడి, గద్వాల, ఇట్కియాల్, కొత్తపేట, పునాపూర్, వడ్డేపల్లి.

నల్లగొండ జిల్లా

భువనగిరి డివిజన్ లోని రామన్నపేట, చౌటుప్పల్, ఆలేరు.

నల్లగొండ డివిజన్ లోని ఆత్మకూరు, మాతంగి, చివ్వేపల్లి, నారాయణపూర్, కాన్ గల్, ఎస్. గౌరారం, మిర్యాల గూడ డివిజన్ లోని నాంపల్లి, చింతపల్లి, గుర్రంపాడు, దేవర కొండ, పి.ఎ.పల్లి, చందపేట్, పెద్దపూరు, నిడమానూరు, అనుముల, మిర్యాలగూడ, దామరచెర్ల, హుజూర్ నగర్, నేరేడు చెర్ల, గరిడేపల్లి, మట్టంపల్లి, కోదాడ, చిల్కూరు, నడిగూడెం, గుండ్లపల్లి.

కరీంనగర్ జిల్లా

కరీంనగర్ డివిజన్ లోని భీమదేవరపల్లి, బెజ్జంకి, హుస్సాబాద్, కోహాడ.

బగిత్పూర్ డివిజన్ లో ముస్తాబాద్, ఇల్లంతకుంట, కోమ రావుపేట, ఎల్లారెడ్డిపేట, గంభీరరావుపేట, మంథని డివిజన్ లోని కాతారం.

రంగారెడ్డి జిల్లా

రంగారెడ్డి (తూర్పు) డివిజన్ లోని షామీర్ పేట, ఇబ్రహీం పల్లం, మంచాల్, మహేశ్వరం, నాచారం, చేవెళ్ళ డివిజన్ లో రాజేంద్రనగర్, షాబాద్, మొయినాబాద్, పల్లి, దోమ, కుల్కచెర్ల, వికారాబాద్ డివిజన్ లోని మోమినపేట, బహిరాబాద్, బంట్వారం, పోడూరు.

మెదక్ జిల్లా

సంగారెడ్డి డివిజన్ సంగారెడ్డి, సదాశివపేట్, మరిపల్లి, జహీరాబాద్, నారాయణపేట్, కాంగ్లా, మూనూర్, ఆర్.సి. పురం.

మెదక్ డివిజన్ లోని పుల్కూర్, రామాయంపేట.

సిద్దిపేట డివిజన్ చిన్నకోడూర్, సిద్దిపేట, మీర్దొడ్డి, నంగూరు.

అనంతపురం జిల్లా

అనంతపురం డివిజన్ లోని ఆత్మకూరు, విడవకల్లు ధర్మవరం డివిజన్ లోని డి.హిరేహాల్, రామగిరి, బొమ్మనకల్, పెనుగొండ డివిజన్ ఆగలి, సోమందేపల్లి, మడకపిర, రోళ్ళ.

విజయనగరం జిల్లా

విజయనగరం డివిజన్ లోని పూసపాటి రేగా, భోగా పురం, డెంకాడ, మెరకుమూడి డామ్, దత్తిరాజేరు, కొత్తవలస, చీపురు పల్లి, ఎస్.కోట. పార్వతీపురం డివిజన్ లోని తెల్లం, కురుపాడ, పాచిపెంట, జయ్యమ్మవలస, కొమరాడ, జి.ఎల్.పురం, బొబ్బిలి.

శ్రీకాకుళం జిల్లా

శ్రీకాకుళం జిల్లా టెక్కలి డివిజన్ లోని కంచెలి, సోంపేట, బలుమూరు, కవిటి, వజ్రపుకొత్తూరు, పాలకొండ డివిజన్ లోని ఆముదాల వలస, రాజాం, శ్రీకాకుళం డివిజన్ లోని నరసన్నపేట, గార, రణస్థలం, లావేరు, జి.సిగడాం.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా ఏలూరు డివిజన్ లోని పెద్దపాడు, పెద్దవేగి, భీమడోలు, దెందులూరు, చింతలపూడి, లింగాలపాలెం, టి.నరసాపురం, కె.కోట, నల్లజర్ల, ఉంగులూరు, కొవ్వూరు డివిజన్, కొవ్వూరు, చాగల్లు, గోపాలపురం, దేవరపల్లి, తాళ్ళపూడి, పోలవరం, జీలుగుమిల్లి.

తూర్పుగోదావరి జిల్లా

కాకినాడ డివిజన్ లోని గొల్లప్రోలు, రామచంద్రపురం, డివిజన్ లోని గంగవరం, రంవచోడవరం, రాజవామ్మంగి, పెద్దాపురం డివిజన్ లోని పెద్దాపురం, బగ్గంపేట, పత్తిపాడు, తొండంగి,, కొంతనదురు, శంకవరం, అడ్డతీగల, తుని, రాజ మండ్రి డివిజన్ లోని రాజానగరం, కోరుకొండ, సీతానగరం.

విశాఖపట్నం జిల్లా

విశాఖపట్నం డివిజన్ లోని చోడవరం, రావికమతం, చిడికడ, మునగపాక, కస్మికోట, కె.కొత్తపాడు, దేవరపల్లి, పరవాడ, పెందుర్తి, గాజవాక, పెద్దగంట్యాడ, భీముని పల్లం, ఆనందపురం, చిన్నగదిర (విశాఖపట్నం రూరల్), నర్సిపల్లం డివిజన్ లోని నర్సిపల్లం, గోలుకొండ, రోలుగుంట, కోటాపురుట్ల, మేకావారి పాలెం, వాతవరం, ఎస్.రాయవరం, నక్కపల్లి, పాయకారావు పేట, అచ్చుతాపురం, రాంబిపల్లి, పెందుర్తి డివిజన్ లోని అరకలోరు వున్నాయి.

కరువు ప్రాంతాల ప్రకటన ఎవరిని ఉద్ధరించేందుకు?

ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం రాష్ట్ర అధ్యక్ష, కార్యదర్శులు శ్రీ బోడేపూడి వెంకటేశ్వరరావు (ఎం.ఎల్.ఎ.),
శ్రీ వి. శ్రీనివాసరావు ఈ క్రింది ప్రకటన విడుదల చేశారు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ రోజు 11 జిల్లాలలో 224 మండలాలను కరువు ప్రాంతాలుగా ప్రకటించింది. ఇది కేవలం కంటి తుడుపు చర్యమాత్రమే. ప్రభుత్వం తన మాటలను తానే దిగమింగి ఇప్పుడు నామక కొన్ని మండలాలను ప్రకటించి చేతులు దులుపుకున్నది. 15 రోజుల క్రింద ఇదే ప్రభుత్వం 12 జిల్లాలో 354 మండలాలు కరువుకు గురైనట్లుగా ప్రకటించింది. 500 మండలాలు కరువుకు గురైనాయని రైతు సంఘం ప్రకటిస్తూ వచ్చింది. ప్రస్తుతం ప్రభుత్వం ప్రకటించిన జాబితాలో అసలు వరంగల్ జిల్లా ప్రస్తావనే లేదు. ఈ జిల్లాలోని జనగాం, మహాబూబాబాద్ డివిజన్లు పూర్తిగా కరువు వాతపడ్డాయి. అలాగే ఖమ్మం, కృష్ణా గుంటూరు, ప్రకాశం, కడప, చిత్తూరు, నిజామాబాద్ జిల్లాలో కూడా అనేక మండలాలలో కరువు తీవ్రతకు తట్టుకోలేక రైతులు, వ్యవసాయ కార్మికులు నానా అవస్థలు పడుతున్నారు. ప్రకటించిన జాబితాను పరిశీలిస్తే రాజకీయ పక్షపాత బుద్ధి కూడా పనిచేసిందా అనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు నల్లగొండ జిల్లాలో నల్లగొండ, తిప్పర్తి, చుండూరు, మనుగోడు, చిట్యాల, తిరుమలగిరి, తుంగతుర్తి, నూతనకల్లు, పెన్సహడ్, నకిరేకల్లు, కట్టంగూరు, కేతేపల్లి, ఆర్వపల్లి వంటి అనేక మండలాలను అసలు ప్రస్తావించనే లేదు. నిజానికి ఈ మండలాలు శాశ్వత కరువు ప్రాంతాలు. అయినా ప్రభుత్వం గుర్తించక పోవడం దాని గుడ్డితనానికి నిదర్శనం. ఏ ప్రాతిపదిక మీద ఈ మండలాలను ప్రకటించలేదో ప్రభుత్వం సంజాయిషీ ఇవ్వాలి.

కరువు ప్రాంతాల ప్రకటన

“దొంగలు పడ్డ ఆర్వేలకు .....గా” గత సంవత్సరం ఖరీఫ్ సీజన్లోనే (సెప్టెంబర్) వర్షాలు పడక కరువొచ్చిన విషయం రాష్ట్రమంతా కోడై కూస్తున్నా, మన ప్రభుత్వనేతలు మాత్రం ఇప్పుడే మేల్కొన్నారు. ఇంతమందకొడి తనాన్ని ప్రజలు సహించరు. తగిన సమయంలో ప్రజలు గుణపాఠం నేర్చి తీరుతారు.

తిరిగి వర్షాలం రాబోయే ముందు ప్రకటించినా ఆయా మండలాలు తీసుకొనబోయే సహాయక చర్యల్ని నిర్దిష్టంగా ప్రకటించలేదు. జవహర్ రోజ్ గార్ వంటి నిధుల్ని ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా కేటాయించే పనిలేదు. ఆ నిధుల్ని జనానికి చూపడం మోసగించేందుకే. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చే అడ్వాన్సును కూడా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇంతవరకు ఖర్చుచేయలేక పోయింది. కేవలం మంచినీటికి మాత్రం రూ.10 కోట్లు కేటాయించినట్లు ప్రకటించింది. ఇప్పటికీ జనం దాహంతో అల్లాడుతూనే వున్నారు. పైగా ఈ కరువు మండలాల్లో కూడా ఇప్పటికే బబర్లస్తాగా శిస్తులు, రుణ బకాయిలు వసూలు చేశారు. ఇప్పటికైనా కరువు ప్రాంతాల్లో వసూలు చేసిన బకాయిలన్నింటిని వాపసుచేసి రాబోయే సీజన్కు కొత్తగా రుణాలు మంజూరుచేయాలి. ఖరీఫ్కు అవసరమైన విత్తనాలు, ఎరువులు సరఫరా చేయాలి, బావులు, బోర్లు లోతు చేసుకోవానికి సబ్సిడీలు మంజూరు చేయాలి. చెరువులకు యుద్ధప్రాతిపదికపై మరమ్మత్తులు సాగించాలని, ఊట చెరువుల్ని నిర్మించాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం డిమాండ్ చేస్తున్నది. (27-5-94)

From : Phone : 235709
Editor,
Mana Rythu Vani
30A, Old M.L.A.s' Quarters,
Himayathnagar,
Hyderabad - 500 029.

To,

_____

_____

_____

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	RW01A128
పుస్తకం పేరు	రైలు యాత్ర
తారీఖు	22/8/23
ముందు అట్ట	yes
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	37
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	pragathi
పేజీలు విడదీసినది	pragathi
స్కాన్ చేసినది	mandisa
వరీక్ష చేసినది	MOUNIKA
పేజీలు పరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	NO
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good